

ΔΩΡΕΑ

Στην μνήμη της ηθοποιού

Άννας Παϊταζή

1923 - 2009

136
45-749

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

1935 ΤΖΑ
ΣΥΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΚΡΙΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟΝ 3438

τίαν ἀρχομένην ἀπὸ τὸ σχολικὸν ἔτος 1931-1932

34.492
27 Ἰουλ. 1931

ΤΑΡΤΗ

500

3- *gairer*

ΑΘΗΝΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
ΙΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ & ΣΙΑΣ Α. Ε.
46α—ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ—46α
1935

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰ γνήσια αντίτυπα φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Βιβλιοπωλείου τῆς « Ἑστίας ».

Α. Δ. Κολμαροῦ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ Η "ΘΕΜΙΣ",

Ι. Α. ΜΟΥΣΙΑΔΟΥ & Β. Π. ΜΑΡΔΑ

ΦΑΒΙΕΡΟΥ 45 - ΑΘΗΝΑΙ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

*Η φρασεολογία γίνεται και το Πανεπιστήμιο
Ευκλείδης*

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ Α'

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α' Πρότασις και είδη αὐτῆς

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω και εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις συντάσσονται, ἤτοι τάσσονται ἢ μία παρὰ τὴν ἄλλην, κατὰ ὁρισμένους κανόνας.

Οἱ συντακτικοὶ κανόνες τῆς ἀρχαίας γλῶσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς νέας γλῶσσης, εἰς πολλὰ δὲ διαφοροί.

Σημ. Τὸ βιβλίον, τὸ ὅποιον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἤτοι περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων τῆς γλῶσσης, λέγεται Συντακτικὸν αὐτῆς· εἶναι δὲ τοῦτο τὸ δεύτερον μέρος τῆς καθόλου Γραμματικῆς.

§ 2. Λόγος τις (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) περιέχων ἓν μόνον ἄπλοῦν διανόημα ἢ μίαν μόνην ἀπλὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος ἢ ἄπλοῦν τι ἐρώτημα ἢ ἀναφώνησίν τινα καλεῖται (ἀπλῆ) πρότασις.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν τῆς πρότασις τις εἶναι

α') ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός·
(ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός)· ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β') προτρεπτικὴ ἢ ἐπιθυμίας· πρόσχευε, κλείσε τὸ παράθυρον. (ἀρχ. στέγεε τὰ παρόντα).

γ') ἐρωτηματικὴ· εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἐστὶ Σωκράτης σοφός); γὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι);

δ') ἐπιφωνηματικὴ· τί ὄραϊον ἄνθος! πόσον οἶς ἐκτιμῶ!
(ἀρχ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάπιος!)

§ 4. "Όταν ή πρότασις έκφέρεται μετ' άρνήσεως (δέν ή μή· άρχ. ού ή μή), λέγεται άποφατική ή άρνητική· ο Πέτρος δέν είναι έπιμελής. (Σωκράτης ούκ έστι σοφός). μή γράφετε." Άλλως λέγεται καταφατική· ο Πέτρος είναι έπιμελής. (Σωκράτης έστι σοφός). γράφετε.

§ 5. 'Ως πρὸς τήν σχέσιν, εἰς τήν ὁποίαν εὐρίσκεται πρότασις τις πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλας προτάσεις, λέγεται:

α') κυρία ἢ ἀνεξάρτητος, ἔταν έκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτήν ἢ συνδέεται μὲν μετ' ἄλλης ἢ μετ' ἄλλων προτάσεων, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ)· ο Πέτρος γράφει. ο Παῦλος ὑπαγορεύει καὶ ο Πέτρος γράφει. ἢ ἀνεχώρησεν ο Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής. ο Πέτρος δέν ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ εὐρίσκεται ἐδῶ. — ἦλθε κανεῖς; νά μείνω ἢ νά φύγω; (άρχ. ἠγεῖτο μὲν Χειροσόφος, ὀπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ λέγε τι σιγῆς κρεῖττον ἢ σιγῆν ἔχε. οὐκ ἡμεροσβῆται. ἀλλ' ὠμολόγει. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν;)

β') δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη, ἔταν δέν δύναται νά σταθῆ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτήν, χρησιμεύη δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν, καὶ τρόπον τινά ἐξαοῖᾶται ἐξ αὐτῆς· ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, διὰ νά γράψῃ. ο Πέτρος δέν ἀνεχώρησε, διότι εἶναι ἀσθενής. εἶπέ μου, ἂν ἦλθε κανεῖς. μείνε ἐδῶ, ἕως δτου ἐπιστρέψῃ. (άρχ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ. γαῖρω, ὅτι εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, εἰ ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται).

Σημ. Λόγος τις κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον μακρός, ἔταν εἶναι γραπτός, διαίρεται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος (γραπτός) ὁποσοδήποτε πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μίας προτάσεων καὶ κατακλειόμενος μεταξὺ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περίοδου καλεῖται μέρος περιόδου μὲ ὁποσοδήποτε αὐτοτελές νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μίας ἢ πλειοτέρων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξὺ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξὺ δύο ἄνω στιγμῶν.

Ὅπως π.χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως (1,5,5) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς. « Ἐν τοῖτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλειο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἄλασα ἢ χώρα· οἱ δὲ ἔνοικοῦντες ὄνους ἀλείας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρυττιοῖτες καὶ ποιῶντες εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπόλων καὶ ἀνταγοράζοντες στίον ἔζων».

Β'. Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως

α' Ἀπλή πρότασις

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκειται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἢτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγορήμα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγορήμα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορήμα ἁμῶς λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορήμα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) μονολεκτικόν, ἢτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ῥηματικὸν τύπον· ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίξει.

2) περιφραστικόν, ἢτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός)· σὺ εἶσαι Ἕλλην. (σὺ Ἕλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει, τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται κατηγορούμενον (σοφός, Ἕλλην), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) λέγεται ῥῆμα συνδεικόν, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μετὰ τὸ ὑποκείμενον· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἕλληνες.

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἔπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεικτικὴ)· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἶμι Ἕλλην. ἐκεῖνος ᾄδει.

Δύναται ἁμῶς ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὁλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἢ φράσις μετὰ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά· τὸ ἄρθρον αὐτὸν ἐστὶ. Ἐ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ. τί ἐστὶ νόμος;

Ξ. σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πρῶ-
τειν Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεύς.

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὁλόκληρος, ὅταν ἐπέχῃ θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστίν. Πλ. τοῦτό ἐστιν ἡ ὀρητορικῆ. Πλ. Ταῦτα τί ἐστι; Ξ. τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν. Πλ. ὁ Φίλιππος ἐστὶν ὁ, τι ἂν εἴπη τις. Δ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστίν. Πλ.

Σημ. Τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσόν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περί, κατά, ὑπὲρ μετὰ αἰτιατικῆς· ἐς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι ἐπέμειναν ἐθελοταί (=220 περίπου ἄνδρες) Θ. ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους. Ἦρ.—οἱ ὀπίθαι ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους.

§ 10. Τὸ συνδεδεικμένον. Συνδεδεικμένον ῥῆμα κυρίως εἶναι τὸ ῥῆμα εἰμί (§ 7). Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικμένα, ὡς

1) τὰ ῥήματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, (ὁ ἀόριστος καὶ ὁ παρακείμενος τοῦ ῥ. φύομαι, ἦτοι τὸ) ἔφυν (=ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (=εἶμαι ἐκ φύσεως) κ. ἄ. οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν. Δ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς. Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφυν. Εὐρ. (πῶ. ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα).

2) τὰ ῥήματα γίνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (=ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδείκνυμαι (=διορίζομαι), κ. ἄ. ἡ πόλις φρούριον κατέστη. Θ. σοφοῖς ὀμιλῶν καυτὸς ἐκβήσει σοφός (=καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς)—Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τεichoποιός. Αἰσχ. (πῶ. βγήκε κλέφτης σιὰ βουνά. ἐκληρωθήκε ἔνορκος. ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος).

3) τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι, κ. ἄ. δοκῶ, φαίνομαι, κρίνομαι, ὑπολαμβάνομαι κ. ἄ. οὔτοι κολακες καὶ θεοὺς ἐχθροὶ

ἀκούουσιν (=ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται. Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται. Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥῆμα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαίνον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ. τ. τ. (*Ἐπιρορηματικὸν κατηγορούμενον): ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα. (=μὲ εὐχαρίστησιν). Ξ. ἐθέλοντής ὑπομένει τοὺς πόρους (= μὲ τὴν θέλησίν του). Ξ. οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (=εἰς τὸ ὑπαίθρον). Σ. Ἐπύραξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (=πρὸ τοῦ Κύρου). Ξ. (πῶ. ὁ Κωσταντῆς ἐπρόβαλε στὸν κάμπο καβαλλάρης—ἐδιάβαινε καμαρώτός, ὁ Πέτρος ἤρθε πρῶτος κ. τ. τ.).

Σημ. Διὰ τινων ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐξέλκιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς τι ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρωμαι, τρέφομαι κ. τ. τ.), ἀποθίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὅποσον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον (*Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος): τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠύξητο (=ἠύξθη καὶ αὐξηθὲν ἐγεγόνει μέγα). Ξ. διὰ τούτων Φίλιππος ἤρθη μέγας. Δ. (πῶ. ὁ Πέτρος σπουδάξει γιατρός=γιατὰ νὰ γίνῃ γιαντρός).

β' Σύνθετος πρότασις

§ 11. Πρότασις τις εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος· φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην. Ξ. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλῳ ἤμεν. Πλ. (πῶ. ὁ Κωσταντῆς, οἱ ἄρχοντες κ' ὁ βασιλεὺς ἀντάμα κάθονται, τραῶν καὶ πίνουσι καὶ γλυκοχαιροῦνται).

Γ' Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως

α') Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον

§ 12. Τὸ ῥῆμα ἀπλῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἤτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμόν· ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παίζετε. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθη τῷ ἀνδρὶ τούτῳ φύσει φιλοτιμιότατος. Ξ.

*Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα

οὐδετέρου γένους πληθυντικῶ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμόν· τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλὰ ἐστι. Πλ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἰατρική, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἢ το ἐνικῶ ἀριθμοῦ, θηλυκοῦ γένους, μὲ περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτο ἀρχῆθεν π. χ. φύλλα=φύλλον, ξύλα=ξύλειά κ. λ. π.

✓ § 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα,

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμόν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἐκάτερον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὅποτε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμόν· *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν. Θ. ἦρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος. Θ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλεῖστα κατὰ τὴν πόλιν ἐποιήσατην. Ξ.*

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ α' πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ'· *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγὼ τε καὶ σύ. Πλ. συσσιτοῦμεν ἐγὼ τε καὶ Μελησίας ὄδε. Πλ. οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε. Πλ.*

§ 14. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμόν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λέγοντα· *ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεὺς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ. Θ. Βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον. Ξ. (πδ. σὲ πατάει ἢ Κοιναριὰ κι' οἱ Λαρσινοὶ ἀγαδες)—οἶδα σαφῶς ἐγὼ τε καὶ σύ. Ξ. (πδ. νὰ βαφιστῶ σὶ χάρη σου κι' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου).*

β') Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον

§ 15. Τὸ κατηγορούμενον ἀπλῆς προτάσεως, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμόν καὶ πτώσιν· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ

ἀριθμόν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· ὁ ἀνήρ ἐστιν ἀνδρεῖος
—οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλά· τὰ παιδία
ἐσὶ καλά ἢ πόλις φρούριον κατέστη Θ. οἱ Δελφοὶ εἰσι
πόλις τὰ ἄθλα ἦσαν σπλεγγίδες—ἡ Δηλός ἐστι νῆσος.

Ἄλλὰ

α') πολλακίς ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλι-
στα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν δι' αὐτοῦ δηλοῦται οὐχὶ ἐν
ὠρισμένον ὄν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ
ἕλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπίθετον
γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ· ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος,
ὅταν ἄνθρωπος ἦ (=ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). οὐκ ἀγαθόν (ἐστίν)
ἢ πολυκοιρανίη (=ἡ πολυαρχία ἐν γένει). αἱ μεταβολαὶ λυπηρὸν
(=αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β') πολλακίς τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ
πτῶσιν γενικήν, ἢ ὅποια καλεῖται γενική κατηγορηματικὴ καὶ
δηλοῖ συνήθως

1) κτῆσιν· τοῦτο τὸ πεδίον ἦν ποιε Χορασμίων. Ἦρ. (πβ.
αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου).

2) διηρημένον τι ὄλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκεί-
μενον· Ἰπποκράτης ὄδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων (= ἕνας ἀπὸ τούτων
ἐντοπίους). Πλ.

3) ὕλην· ἡ κρηπὶς ἐστὶ λίθων μεγάλων (= ἀπὸ λί-
θους). Ἦρ.

4) ιδιότητα· εἰμὶ τριάκοντα ἐτῶν (=τριακοντούτης· πβ. ὁ
Πέτρος εἶναι δέκα χρονῶν).

5) ἀξίαν· πολλοῦ ἀργυρίου γίγνεται (= γίνεταί πολὺ
ἀκριθῶς) Δ.

§ 16. Συνθέτου προτάσεως ἐχούσης δύο ἢ περισσότερα
ὑποκείμενα τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς
πληθυντικὸν ἀριθμόν, καὶ

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἕμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ
γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος
αὐτῶν· Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ
ἡ θυγάτηρ καλά εἰσιν.

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἕμψυχα ὄντα διαφόρου
γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστε-
ρον γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέ-

στερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδέτερου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδέτερου· *συνεληλυθότες ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά.* Ξ.

3) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα *ἄψυχα ὄντα*, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἷουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα· *αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσίν.* Ξ. *λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐρριμμένα οὐδὲν χρήσιμά ἐστιν.* Ξ.

4) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν *ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα*, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμψύχων ὑποκειμένων· *αὐτοὶ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπάωνμοι τοῦ καταστρεφαιμένου καλέονται.* 'Ηρ.

Δ' Ἑλλιπῆς πρότασις

§ 17. Εἰς ἣ καὶ πλειότεροι ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοοῦμενοι· εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (πβ. νῦν: *ὁ Πέτρος! ἐνν. εἶναι ἐκεῖ - ἡ - ἔρχεται - Εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; Εἶναι. ἐνν. ἐπιμελής ὁ Πέτρος*).

§ 18. Ἑλλιπὴς τοῦ ὑποκειμένου 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σὺ — ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται· τίθεται δὲ μόνον, ἔταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή· *πολλάκις ἐθαύμασα (ἐνν. ἐγώ).* Ξ. *τί φατε; (ἐνν. ὑμεῖς)*—*ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα.* Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον,

α') ἔταν ἡ ἔννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὀρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύναται κανονικῶς νὰ ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς *ἐσήμηνε (τῆ σάλπιγγι) ἢ ἐσάλπιγξε (ἐνν. ὁ σκαπτικτής).* ἐκήρυσσε (ἐνν. ὁ κῆρυξ). οἴνοχοεῖτω (ἐνν. ὁ οἴνοχος), κ. τ. τ. (πβ. νῦν: *σημαίνει διάλειμμα. σαλπίζει συσοίτιο*).

Οὕτω ἄνευ τοῦ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα τὰ δηλοῦντα φυσικόν τι φαινόμενον, ὡς

βροσιᾷ, ἀστροάπει, ἕει, ἔσεισε κ. τ. τ. διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα τίθεται ἐνίστη ὡς ὑποκείμενον τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς: Ἔσεισεν ὁ θεός Ξ. Ζεὺς ἀστροάπει. Ὅμ. (πβ. νῦν: βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ. τ. τ. καὶ τὴν παροιμίαν: τί βρέχει ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἡ γῆς!).

β') ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὅποια ὡς ὑποκείμενον δύναται νὰ νοῆται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι· τὰ Ὅμηρου σέ φασιν ἔπη κεκλιῆσθαι (=λέγουν ἔτι σύ.) Ξ. μηδενὶ χροῦ τῷ πονηροῦ ὦν γὰρ ἄν ἐκεῖνος ἀμάσθη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι). Ἰσοκρ. (πβ. στὸ Συροδάκκο, στὸ χωριὸν στὰ μαῦρα εἶναι ντυμένοι).

γ') ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἰδίᾳ δὲ ἐκ τῶν προηγούμενων ὅσον χρόνον προύστη Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μερίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς—ἡ πόλις). Θ. ✕

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ τινος προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγόμενων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις· ὁ μὲν Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους (ἐνν. τρέψω). Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποίει). ἐξ ὄνουτος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστὶ). κοινὴ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον. Ἰσοκρ. δεῦρο, ὃ Σώκρατες (ἐνν. ἐλθέ). (πβ. στὸ καλὸν ἐνν. πῆγγαινε—χρόνια πολλά· ἐνν. νὰ ζήσης—θέρος, τρύγος πόλεμος=ὁ θ. καὶ ὁ τρ. εἶναι πόλεμος).

Σημ. Τοῦ ῥήματος εἰμὶ τὸ γ' ἐνίκον ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμῇ, ἀνάγκη, καιρός, χρεῶν, ὥρα κ.λ.π., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δηλον, φανερόν—δυνατόν, οἶόν τε—ῥάδιον, χαλεπὸν—ἀμήχανον ὅσον, θαυμαστὸν ὅσον κ.λ.π., ἐπὶ τῶν εἰς—τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκός, πρόπετον, κ.λ.π. ἀνάγκη φυλάττεσθαι (ἐνν. ἐστὶ). Δ. οὐ ῥάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῃ μεγάλης διαβολῆς ἀπολύεσθαι. Πλ. ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον. Δ. βαρβάρον Ἕλληνας ἄρχειν, εἰκός. Εὐρ.

§ 20. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων

τοῦ ἐνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἐνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοοῦνται· ἐκ τῶν συμφραζομένων· **κάτοπτρον εἶδος χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ** (ἐνν. κάτοπτρόν ἐστιν).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Ἐπηυξημένη πρότασις

§ 21. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἤτοι προσδιορισμούς· **Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυπέγραψε τὸν πόλεμον. Κοιτίας τῶ Θηραμένει φίλος ἦν. Ξ. Ἀγησίπολις παῖς ἔτι ἦν. Ξ.**

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι **ὀνόματα** οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται **ὀνοματικοί**. Οὗτοι,

α') ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται **ὀμοιόπτωτοι**· **Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.**

β') ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται **ἑτερόπτωτοι**· **υἱὸς Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν.**

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι **ἐπιρρηματα** ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται **ἐπιρρηματικοί**· **κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ. Πλ. Κόνων παρ' Ἐθαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπευσεν. Ξ. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται Ξ. (πδ. νόκτωρ).**

1. Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ὀμοιόπτωτοι

α') Παράθεσις καὶ ἐπεξηγήσις

§ 22. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται ὡς ὀμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται **παράθεσις** ἢ **ἐπεξηγήσις** αὐτοῦ.

1) Ὁ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς προσθέτει ἐν

ὁπωσδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλῆται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν. *Δαρεῖος ὁ βασιλεὺς* (=ὁ βασιλεὺς ἦν). *Ἀθηναὶ πόλις μεγάλη* (=αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν). (πβ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης*, ἢ *Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*). *Φιλίπποις καὶ Λύκων, οἱ Ἀχαιοί*. *Ξ. θάρρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω*. *Πλ. (πβ. ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσαβος, τὰ δυὸ βουνά)*. πβ. καὶ § 13, 1.

2) Ὁ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς ἐπεξηγεῖ, ἥτοι διασκαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποσον συμβαίνει νὰ σημαίνει κάτι τι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἢ λέξις δηλαδὴ ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα (=δηλαδὴ ὁ Σάτυρος) *Πλ. τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οὔποτε σπανίζετε* (=δηλαδὴ ἐπαίνου) *Ξ. (Πβ. Νῦνε, γιὰ δός μας ἰάσματα, τὸ ντουφέκι, τὸ σπαθί σου)*.

Σημ. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον προσθεμένης τῆς λέξεως *λέγω* (=θέλω νὰ πῶ, ἐννοῶ). *Τελαμῶνι δίδει μητρὶ τε, Ἐριβοία λέγω*. *Σοφ.* Τότε ἕως ἢ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ *λέγω*· προσέκρουσα ἀνθρώπῳ πονηρῷ, *Ἀνδροτίωνα λέγω* (= τὸν Ἀνδροτίωνα ἐννοῶ) *Δημ.*

§ 23. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμίαι, ἰδίᾳ δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαί· ἡμεῖς οἱ στρατηγοί. *Ξ. τούτου τιμῶμαι ἐμαντόν, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως*. *Πλ. Ὀμοίως· Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σέ* (=ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) *Θ.*

Σημ. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας *ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος* λαμβανόμενας μετ' ἐμφάσεως προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἢ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτός, καθόσον αἱ λέξεις *ἡμέτερος, ὑμέτερος* καὶ *σφέτερος* ἰσοδυναμοῦν μετὰ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν *ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν* πολὺ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλομεν πλεῖν (=ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν αὐτῶν). *Θ. οἱ Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προσῆξαν* (=τῷ κέρῳ σφῶν αὐτῶν). *Θ.*

Ὀμοίαι σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποσαι π. χ. *δαῖον ἐμὸς ἔσκε, κυνώπιδος* (=ἐμὸς, τῆς κυνώπιδος), *γοργεῖη κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου* (=τῆς Γοργῶς, τοῦ δεινοῦ πελώρου). *Ὀμ. Ἀθηναῖος εἶ, πόλεως τῆς μεγίστης* (=εἶς Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.) *Πλ.*

§ 24. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλακίς ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη

πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική· εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης. Ὅμ. οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια. Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοῦς. Πλ.

Ἄντιστρόφως δὲ παράθεσις τις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὀλόκληρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται προεξαγγελτικὴ ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθηρκε θεῶν Ἰοκάστης κἀρα. Σοφ.

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ φράσεις τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὅμηρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν θᾶτερον, ἀμφοτέρων, τὸνναντίον κ.ἄ.τ. τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἐορτῆς ἤκομεν (=ἔπως συνήθως λέγουσιν). Πλ. καί, τὸ πάντων δεινότατον, ὑμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προὔδοτε, οὗτος δὲ ὑμῶς νῦν προδέδωκεν. Αἰσχίν.

β') Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ

§ 25. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει ἓν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν· **μεγάλη πόλις** (π.δ. **μεγαλόπολις**), **ὁ σοφὸς ἀνὴρ**.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὄχι μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν· **ἀγαθοὶ στρατιῶται**, **μεγάλα πράγματα**, οὐδὲν διαφέρει **ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαρτησίου**. Ξ.

Σημ. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δείκνυει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρα δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν· **πόλις ἐρήμη μεγάλη** (=ἐρημόπολις μεγάλη), **ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολιδωτὸν** τὰ κάτω Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροὶ ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ **καί**· **φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός** Ξ. Ἄλλὰ τὸ ἐπίθετον **πολύς** λαμβανόμενον μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ **τε-καί**, ἔν ἔννοεῖται ὅμως κεχωρισμένως· διὰ **πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεωσμένοι πάρεστε** (=διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 26. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχτοξ τῶν ἐπιθέτων, τῶν

μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων ἀνήρ, γυνή, ἄνθρωπος ὀνόματα οὐσιαστικὰ προσηγορικὰ δηλοῦντα ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἔθνηκότητα, κ. τ. τ. γέρον ἀνήρ. γραῦς γυνή· ἄνδρες δικασταί. ἀνὴρ τύραννος. ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς. (πβ. γέρον ἀνθρωπος, γοιὰ γυναῖκα. παππᾶς ἄνθρωπος).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων ὄρος, λίμνη, ποταμός κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου· τὸ Πήλιον ὄρος. ὁ Ἀλφειὸς ποταμός. ἡ Ἀχερουσία λίμνη.

3) γενικῇ πτώσει οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν· ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλεὺς θρ.). οἱ Ἀθηῆνσι δικασταί (= οἱ Ἀθηναῖοι δ.). τὰς ἡδονὰς θήρευε τὰς μετὰ δόξης (= τὰς ἐνδόξους). Ἴσκαρ. (πβ. ὁ κάτω κόσμος. τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σίτιν)}}

§ 27. Ὁ ἔναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν ὡς οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποιον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως· ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδας οὐσίας ἐστὶ προδότης (ἐνν. ἀνήρ). οἱ εἰδότες τὰ δέοντα (= οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα). Ξ. (πβ. ὁ τρολλὸς εἶδε τὸν μεθυσμένο κι' ἔφυγε).

Οὕτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπίρρηματα ἢ ἐμπρόθετα μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (= οἱ θεοί), οἱ θνητοὶ (= οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοὶ (= ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικὸς), οἱ ὀλίγοι (= οἱ ὀλιγαρχικαί), οἱ λέγοιτες (= οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (= ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (= οἱ θεοὶ τοῦ Ἄδου ἢ οἱ νεκροί). κλπ. (πβ. οἱ πλούσιοι, οἱ φτωχοὶ—τὸ μᾶρο, τὸ ρετινάτο, ἐνν. κορασί—τοῦ ἀντροειωμένου τ' ἄρματα).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραία, ἡ ὑστεραία (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιά, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεῖρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ῥητορικὴ (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεῖα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεῖα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναῦς), ἡ εἰμαρ-

μένη, ἡ πεπρωμένη (ἐνν. μοῖρα), κ.λ.π. (πδ. τὰ ξένα — τὸ δεξιόν, τὸ ζεφβί—ἡ καλογετική, κλπ.).

3) τὸ ἱερὸν (= ὁ ναός), τὰ ἱερά (= τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινόν (= ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζόν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἱππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυικόν (ἐνν. στράτευμα), τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (= ὁ παρῶν χρόνος, κλπ. πδ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπιά κλπ.).

Οὕτω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε γὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικόν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν· τὸ κακόν (= ἡ κακία), τὸ ἄκμαον (= ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (= οἱ Ἕλληνας ἢ ὁ Ἑλληνισμός, οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (= οἱ ὑπήκοοι).

γ') Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ

§ 28. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοίωτος προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικόν μίαν παροδικήν ἰδιότητα'. Ἀγησίλαος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (= μετὰ τὸ πρόσωπον φαιδρόν). Ξ. ἠδλίξεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἴπποις. Ξ. (πδ. περπατεῖτε μετὰ τὸ κεφάλι δεξιῶ. κάθεται μετὰ τὰ χεῖρα σταυρωμένα).

Ὅς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

1) τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται γὰ διακριθῆναι μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τοῦ ὅλου ἢ ἀπὸ

1) Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν εἰς τὴν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἤτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικόν ἰδιότης τις, ἢ ὅσα διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ἰδιότητα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ· τίμνη δὲξεί τῷ πέλεκει (= μετὰ τὸν πέλεκυν ὄξυν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα ἐνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστήν ἤδη καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικόν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδὲς μὴ ἔχον τὴν ἰδιότητα ταύτην· τίμνη τῷ δὲξεί πέλεκει (= μετὰ τὸν ὄξυν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὸν ἀμβλύν).

τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ· ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (= ἕως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν). Ὅμ. ἐν αἰθέρι μέσφ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος). Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως). Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὄλος (= ὁλόκληρος), μόνος καὶ αἱ ἀντωνυμῖαι αὐτὸς (ὡς ὀριστικῇ) καὶ ἕκαστος· πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. κατεκείμην τὴν νύκτα ὄλην. Πλ. μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἶαν ἀρθροῦν τὴν φωνήν. Ξ. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς γὰρ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κανεῖς). Ξ. ἡ καταδίκη ἦν κατὰ τὸν δόλι-
την ἕκαστον δύο μυαῖ. Θ.

Σημ. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορι-
σμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν· π.χ. ὁ μέσος = εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος,
ὁ πᾶς ἢ ὁ ὄλος = τὸ σύνολον, ἐν τῇ συνόλῳ· οὐδ' οἱ πάντες ἀνθρώποι δύ-
ναιεν ἂν διελθεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων). Ξ. ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου
μέγιστα ἔχει πρὸς τὸ ὄλον πρόσωπον (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῇ συνόλῳ τοῦ
λαμβανόμενον). Πλ. ὁ μόνος υἱός (= ὁ μονογενὴς υἱός. πβ. μὴν εἶδατε τὸ
γιοῦλῃ μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου ;)

2. Ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι

Εἰσαγωγή. Αἱ πτώσεις.

§ 29. Αἱ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχῆ-
θεν ἦσαν ὀκτώ, ἦτοι ἡ ὀνομαστικῇ, ἡ κλητικῇ, ἡ αἰτιατικῇ,
ἡ γενικῇ, ἡ ἀφαιρετικῇ, ἡ δοτικῇ, ἡ τοπικῇ, ἡ ὀργανικῇ,
ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς, ἦτοι ἡ ἀφαι-
ρετικῇ, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπικῇ καὶ ἡ
ὀργανικῇ, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

× 1) Ἡ ὀνομαστικῇ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει
δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; τί ; ἦτοι ἡ ὀνομαστικῇ
εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν πτώσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς
καὶ ἡ πτώσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτῶτων προσδιο-
ρισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, τῶν τίτλων ἢ ἐπι-
γραφῶν, κ. τ. τ. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν. Ξ. ἡγεῖτο
Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεύς. Θ. —
(Ὀμήρου) Ἰλιάς, Ὀδύσεια. Ἰερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος. Ξ.

2) Ἡ κλητικὴ εἶναι ἡ πτώσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμενα πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα δεῦρο, ὡς **Σώκρατες**. ὦ ἦλιε καὶ γῆ.

Σημ. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς· ὡς Ἀγχοίλας καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι. Ξ. ἢ **Πρόκνη**, ἔκβαινε (=ὡς Πρόκνη)· (πῆ. γειά σας, χαρά σας, μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθητᾶδες. ποῦ εἶστε, οἱ Μποτσαραῖοι ;).

3) Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίνα ; (ποιόν) ;** ἢ **πόσον ;** ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἐξαπλοῦται ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου, προσέτι· δὲ ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνου· **φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ** — ἀπέχει **Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα**. Θ. Ἐν ταῦθα ἔμεινε **Κῦρος** καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν. Ξ.

4) Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίνος ;** ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ ὅλον, τοῦ ὁποίου κάτι τι εἶναι μέρος ἢ κτήτωρ κ.τ.τ. ἢ τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται ἐνέργειά τις· **Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ὤκισε** (= εἰς ἕκ τῶν Ἡρ.). Θ. **σταγόνες ὕδατος**. Ἐκτορος Ἀνδρομάχη. **τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο** (=ἀπὸ τὰ κηρία). Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **πόθεν ; (ἀπὸ τίνος ; ἐκ τίνος ;)**, ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα, τίς ἢ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως· **Θέτις ἀνέδυ πολιῆς ἀλός** (=ἐκ τῆς θαλάσσης) Ἰλ. Α 359. **Ἥρη μειδήσασα παιδὸς ἐδέξαιτο χεῖρὶ κύπελλον** (=παρὰ τοῦ παιδός). Ἰλ. Α 596. ἀπέχει **Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα** (=ἀπὸ τὰς Θήβας). Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **εἰς τίνα ; διὰ τίνα ; (γιὰ ποιόν ;)**, ἤτοι ἡ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει ἐνέργειά τις· ἡ μωρία δίδωσιν **ἀνθρώποις κακὰ** (=εἰς τοὺς ἀνθρ.). Ἐκαστος οὐχὶ **τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγένηται**, ἀλλὰ καὶ **τῇ πατρίδι** (=ὄχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κ.λ.π.). ἦλοι **ταῖς θύραις** (=διὰ τὰς θύρας, ἤτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι ἢ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ποῦ; ἢ πότε; ἦτοι ἢ πτώσις ἢ δηλοῦσα (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι· Ἄχιλλεὺς εὐδε **μυχῶ** κλισίης (=ἐν τῷ μυχῶ). Ὅμ. **πατήρ** οὐδ **αὐτόθι** **μίμει** **ἀγρῶ** (=ἐν τῷ ἀγρῶ). Ὅμ.—**τῇ** **πρώτῃ** **ἡμέρᾳ** **ἐδήρουν** **τὴν γῆν**, **τῇ δ' ὕστεραία** **πρὸς τὴν πόλιν** **προσέβαλλον**. Θ.

8) Ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ εἶναι ἢ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **μὲ τίνα; μὲ τί; (πῶς);** ἦτοι ἢ πτώσις ἢ δηλοῦσα τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πράγμα, τὸ ὁποῖον **συνοδεύει** τὸ ὑποκείμενον κατὰ **τινα ἐνέργειαν** (δοτικὴ τῆς κοινοῦς) ἢ τὸ ὁποῖον **χρησιμεύει ὡς ὄργανον** αὐτοῦ διὰ ταύτην (κυρίως **ὄργανικὴ δοτικὴ**)· ἐντεῦθεν Κῦρος **ἐξελαύνει** **συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι** (=μὲ τὸ στρατεύμα). Ξ. **Ναυσικᾶ** **ἔμασεν** **μάστιγι** **ἡμίονους** (=μὲ τὴν μάστιγα). Ὅμ.

Σημ. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἢ ἀπώλεια μερικῶν ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (π.θ. οἴκῳ δοτικῇ, οἴκοι τοπικῇ, οἴκω—οἴκοθεν, ἀφαιρετικῇ) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (π.θ. Ἦρῃ **ἐδέξατο** **χειρὶ** **κύπελλον**, ἐνθα ἡ λέξις **χειρὶ** ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς=εἰς τὸ χεῖρ **της**, καὶ ὡς πτώσεως ὄργανικῆς=μὲ τὸ χεῖρ **της**), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσήμων ἐμπροσθέντων (π.θ. **λέγω** **τινὶ** **τι** καὶ **λέγω** **πρὸς** **τινά** **τι**).

α' Ἡ γενικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων

§ 30. Ἡ γενικὴ συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἑτερόπρωτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) **διηρημένον τι ὅλον** (γενικὴ διαίρετικῇ): **ἀνὴρ τοῦ δήμου** (=ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ). Ὅμ. **ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν** **Στησίλεως** (=ἀπὸ τοὺς στρ.) Ἦρ.—**ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν**. τὸ ἦμισυ **τοῦ στρατοῦ**. **μέσον ἡμέρας**. Ξ.

2) **τὴν ὕλην**, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· **κόπη ἐλέφαντος** (=λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν). Ὅμ. **ἄμαξα σίτου** (=φορτωμένη σιτάρη). **ἀγέλη βοῶν** (=κοπάδι ἀπὸ β.) Ξ.

3) **τὸν κτήτορα** (γενικὴ κτητικῇ): **Περικλέους οἶκος**. Ἄριστομάχη Ἄριστοκλέους — **ιερός ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος** (=ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἄρτ.) Ξ. **οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεσιμηκότων ἴδιοι**. Δ.

Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συντασσόμενα συνήθη εἶναι τὸ *οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἐταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός)*.

4) τὸν δημιουργόν *τινος*: νόμος Σόλωνος. ἔλκος ὕδρου (= ἀπὸ ὕδρου, ἦτοι ἀπὸ δάγκαμα ὕδρου). Ὅμι.

5) ἰδιότητα, ἐπὶ ὀνομάτων σημαίνοντων μέγεθος τι ἢ ἡλικίαν, συναπτομένων μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν: *δύο ἡμερῶν πλοῦς*. Θ. *ὀκτὼ σταδίων τεῖχος*. Θ. *παῖς τριῶν ἐτῶν*. (πβ. *δέκα χρονῶν ἀγῶρι*).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα: *δέκα μῶν χωρίον*. Ἰσακί. *ἱερὰ* (= θυσία) *τριῶν ταλάντων*. — ἢ ἀνθρωπίνῃ σοφίᾳ *ὀλίγου τινὸς ἀξία ἐστίν*. Ξ. *δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητή*. Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν: *δίκη κλοπῆς* (= διὰ κλοπῆν). *ὀργή τῶν πρατιομένων*. Δ. — οὐδεὶς ἔνοχος λιποταξίου οὐδὲ *δειλίας*.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὸ *αἴτιος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινος)*.

*8) τὸ ὑποκείμενον ἐνεργείας τινὸς (γενικῆ ὑποκειμενικῆ): *Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων*. Θ. (πβ. σὶ Π. καὶ σὶ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους). (πβ. εἶναι θέλημα Θεοῦ = θέλει ὁ Θεός).

9) τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινὸς (γενικῆ ἀντικειμενικῆ): *ρομὸς ἀγέλης*. Ξ. (πβ. *νέμει ἀγέλην*). ἢ *τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια*. (πβ. *ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων*). *Κοίτων ἦν Σωκράτους ὀμιλητής*. Ξ. (πβ. *ὠμίλει Σωκράτει*). *Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν*. Ξ. (πβ. *ἤκουσε καὶ ταῦτα*).

§ 31. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ τὰ ἔχοντα ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

I. συντάσσονται μετὰ *καθαρᾶς γενικῆς* (§ 29, 4) τὰ ἐπίθετα α') τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά: *ἐπιμελής, ἀμελής, ὀλίγωρός τινος*.

β') τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά: *μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσμων τινός*.

γ') τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά: *ἐμπειρος, ἀπειρος, τριβων, ἀήθης τινός*. Πλ.

δ') τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά· μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρης τινός.

ε') τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίαις σημαντικά· φειδωλός, ἀφειδής τινος.

ς') τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος.

Σημ Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπιθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων συντασσόμενων μετὰ αἰτιατικῆς· οἰωνῶν σάφα εἰδώς. Ὀδυσσ. α, 202. διδασκόμενος πολέμοιο Ἰλ. II, 811. (πβ. ἔμπερός τινος).

II. συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 29,5) τὰ ἐπιθετα

α') τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά· μόνος (=ἀποκχωρισμένος), ἔρημος, ἐλεύθερος, ἄγνός τινος.

β') τὰ στερήσεως σημαντικά· ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὀσφραγός τινος.

γ') τὰ διαφορᾶς σημαντικά· διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτριός τινος· ἄλλα τῶν δικαίων (=διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ δ.) Ξ.

δ') τὰ παραθετικά καὶ τὰ ἔχοντα ἔνοιαν συγκρίσεως (γενικὴ συγκριτικῆ)· ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστὶν (=ἀπὸ τὸν λόγον) Ξ. ναυμαχία αὕτη μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται Θ. — πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος· Ἐπύαξα προτέρα Κύρου εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημ Ὅτι ἡ γενικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπιθετα, εἶναι ἀφαιρετικὴ (§ 29,5), ἦτοι πῶσις δηλοῦσα τὸ πόθεν ὀρμάται τι, δεικνύει σαφῶς ἢ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τῆν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικῆν· ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα, ὀσφραγός ἀπὸ πατέρα, διαφορετικός ἀπὸ σένα. ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλο.

Ἰδιαιτεραὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν

§ 32. α' Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται πρῶτος ὅρος τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως· ὁ Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς Ὀσσης ἐστίν· (Ὀλυμπος α' ὅρος τῆς συγκρίσεως, Ὀσσα β' ὅρος τῆς συγκρίσεως).

2) 'Ο α' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὅρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα· *τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχων. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.*

3) 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως

α') ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πβ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου ἢ (=παρὰ) καὶ ὁμοιοπτώτως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως· *σιγὴ ποι' ἐστὶν αἰρετωτέρα λόγου* (=ἀπὸ τὸν λόγον). *προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχων* (=ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους). Θ. *τὸ φυλάσασθαι τὰγαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κτήσασθαι ἐστὶν Δ.* — Παρούσαις ἐφίλει *Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀρταξέρξην. Ξ. Οἱ Πέρσαι Κῦρον μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ*

β') ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικὸν, ἀλλὰ ἄλλη τις λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ ἢ καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὅρον τῆς συγκρίσεως· *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.* Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤτιον ἢ σπουδάξων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσι. Ξ.

Σημ 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντὶ ἢ πρὸ μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς, (ὅπως συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω* (=ἀπὸ τὴν πατρίδα του). Σοφ. *μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου* (=ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον, ἀπὸ τὸ δίκαιον). Πλ. ἡλίον ἐκλείψεις πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα ξυνέβησαν Θ.

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξύ τῶν συγκρινόμενων, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ διὰ τοῦ ἢ ὥστε, ἢ ὡς μετὰ ἀπαρεμφάτου· *Ἄγχι εἶνεγε σεμνοτέρας ἢ κατ' ἀνθρώπον ταφῆς Ξ. φοβοῦμαι μὴ τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ Ξ.*

§ 33 'Ο β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται νοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς ἰὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρεῖα ἢν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δέ (ἐνν. αὐτῶν). Ξ. ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἤτιον τῶν ἐναντίων

δοτίν (=ήτιων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (πδ. ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερο σπῖτι ἀπὸ τὸν Παῦλο—ἀπὸ τὸ σπῖτι τοῦ Παύλου).

Σημ. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ἔρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότου, κ. τ. τ. αἱ ὅποσαι ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἢ καὶ ἐλόκληρον πρότασιν ἢ *Κακία ἐφαίνετο λευκοτέρα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος* (=ἢ ὄντως ἦν= ἀπὸ ἔτι πράγματι ἦτο) Ξ. ἐγένετο *κρείσσον λόγου* τὸ εἶδος τῆς νόσου (=ἢ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό). Θ.

§ 34. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ιδιότητά των καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ιδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμόν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ὑπεροχῆς*. (Ἰδὲ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινὰ ιδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ιδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἢ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται *σύγκρισις ἀντιθέσεως*: *Ξενίας καὶ Πασιῶν κακίους* εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους (= ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κακοὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθοί, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ Κ. Ἄν. 1, 4, 8. ἴθι, γέρον, μὴ μ' ἐρεθίζε, *σαώτερος ὢς κε νῆναι* (=γὰρ νὰ ἀπέλθῃς σῶος καὶ ὄχι βεβλαμμένος, ὅπως θὰ συμβῇ, ἐὰν μένῃς καὶ μ' ἐρεθίζῃς). Ἰλ. Α 32. *φθονέεσθαι κρέσσον* ἐστὶ ἢ *οἰκτιρεσθαι* (= εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεῖς εὐτυχῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἰκτου δυστυχῶν, ἦτοι μεταξὺ τῶν δύο *κακῶν*, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκτιρεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι). Ἡροδ. 3, 52.

Σημ. α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνωνται δύο ιδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπίθετα κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφότερα εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν ἰσοτιμητοὶ *πλείονες ἢ βελτίονες* (= μᾶλλον πολλοὶ παρὰ καλοὶ, ἦτοι πολλοί, ὄχι ὅμως καὶ καλοί). Ἄρ. ἐποίησα *ταχύτερα ἢ σοφώτερα* (=ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι καὶ σοφῶς). Ἡρ.

Σημ. β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλάκις τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου πῶς (=κάπως, ὀλίγον) οἱ τε *προσβύτεροι* καὶ οἱ *νεώτεροι* (=οἱ πρεσβῆται καὶ οἱ νέοι). Ἰσ. *μη τι νεώτερον ἀγγέλλεις* : (=νέον τι). Πλ. *Κῦρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος* (=πο-

λυλόγως πως) Ξ. τὸ σιράκιμα ἀτακτότερον ἐχώρει (= ἀτάκτως πως, οὐχὶ ἔλωσ εὐτάκτως) Θ. (πβ. τὸ μεγαλύτερο τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερο = τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό ὁ ἄρρωστος σήμερον εἶναι καλύτερα = κἄπως καλὰ, ἔχει τόσον ἄσχημα, ὅσον γθές).

§ 35. β'. Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἀρχῆθεν τὸ ὑπερθετικόν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἢ δὲ κυρία διαφορά μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ὅμοια λαμβανόμενα καὶ ὡς ἓν τι θεωρούμενα (Ἀριαξέροϋς ἦν προεσβύτερος Κῦρου — χουσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς), διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἀλλ' ἓν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν νοούμενον χωριστά· Θουκυδίδης ξυέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας ἀξιολογώτατον αὐτὸν ἔσεσθαι τῶν προγεγεννημένων (=ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἓν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγεγεννημένων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχῆθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ ἢ συναπτομένη μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως κατήντησεν αὕτη γὰρ εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ (§ 30, 1), ἐπειδὴ συνήθως τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγκρινόμενον εἶναι ἓν τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται· Ἀθηναίων σοφώτατος Σωκράτης ἦν (=ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιελαμβάνετο καὶ αὐτός). πβ. Κῦρος ἀγαθῶν ἰππέων κράτιστος ἦν ἰππεύς. Ξ.

Σημ. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ τῆς γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ ιδιότητος τινος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικὰ σημεῖα· σοφώτερος ἑμαυτοῦ ἐγενόμην (= παρ' ὅτι ἤμουν πρὶν καθ' ὅλον τὸν βίον μου). τότε σοφώτατος σαυτοῦ ἦσθα (= σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περίοδον τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικόν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται γὰρ δηλωθῆ ἀπλῶς ὅτι ιδιότης τις ὑπάρχει εἰς τι πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμόν· φῦναι ὁ Κῦρος λέγεται κάλλιστος.

Σημ. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἢ ἔννοια πολλάκις ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθηκῆς διαφόρων λέξεων, ὡς μάλιστα, ὅτι, ὡς, ἢ, οἶος, ὡς οἶόν τε, ἐν τοῖς, ἀνθρώπων, δὴ· ἐν τοῖς πρώτοις Ἀθηναῖοι τὸν σιδήρον κατέθεντο (= πρῶ-

τοι πρώτοι οί Ἄθην.) Θ. (πδ. τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι. Πλ.). σὺ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι. Πλ. (πδ. ὁ προσυ-
χώτερος ἀνθρώπος τοῦ κόσμου). ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ
γενέσθαι. Ξ. ἀποκρίναι ὡς οἷόν τε διὰ βραχυτάτων. Πλ.

β'. Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων

§ 36. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπλευτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσό-
μενα οὐσιαστικά παράγωγα ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων συντασσόμενα
μετὰ δοτικῆς ἢ τοῦ θεοῦ δόσις ὑμῖν. Πλ. (πδ. ἔδωκεν ὑμῖν ὁ
θεός). οὐδεμία εὐνοία ἐμοὶ παρ' αὐτῶν. Ξ. (πδ. οὐκ εὖνοι ἐμοὶ
εἰσιν).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλὰ.

α') Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ σημαί-
νοντα ὠφέλειαν ἢ βλάβην, φιλίαν ἢ ἐχθραν, εὐπειθειαν ἢ
ὑποταγήν, τὸ ἀρμόζον ἢ τὸ πρέπον καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων·
ὠφέλιμος, βλαβερός τινι, φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ἐναντίος τινί,
εὐπειθής, ὑπήκοός τινι, ἀρμόδιος, προεπώδης, ἀπρεπής τινι·
τύραννος ἅπας ἐχθρός ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος. Δ.

Σημ. Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ.τ.τ. συντάσσονται καὶ μετὰ
γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνωνται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά·
οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμιοι τῆς πόλεως (§ 30,3).

β') Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ ση-
μαίνοντα ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν,
ἀκολουθίαν ἢ διαδοχήν, προσέγγισιν ἢ μεῖξιν, καὶ πολλὰ
ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἢ σύν· ὁ αὐτός τινι,
ὁμοιος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφεροῦς τινι, ἴσος, ἄνισος,
ἰσόροπος, σύμφωνος, συνφodός, ὁμόγλωσσός τινι, ἀκόλουθος,
διαδοχός τινι, πλησίος, γείτων, ὁμοιος, συμμελής, ἄμεικτός
τινι, συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἔνοχός τινι· οἱ πονηροὶ
ἀλλήλοις ὁμοιοι. Πλ. αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώ-
ποις εἰσίν.

Σημ. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων τῶν σημαίνοντων ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα
πολλάκις ἢ δοτικὴ λαμβάνεται βραχυλογικῶς κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι
(=κόμαι ὁμοῖαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων). Ὁμ. Πδ. § 33.

γ'. Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων

§ 37. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπλευτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν· *τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμμαί* εἰ. Σοφ. *Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πληθος, (τὸ) ὄνομα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάριον ποταμὸν, τὸ εὖρος τειπέρων πλέθρων· Ζ. πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο, Θάρακος ὄνομα.*

δ'. Αἱ πλάγια πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων
καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 38. α'. Γενική. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς

α') ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά· *ἐνταῦθα τῆς ἠλείρου. Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς Πλ.—προῶ τῆς ἡμέρας. Ἡρ. τηρικαῦτα τοῦ θέρους. Ἄρ.—τοῖς τῆς ἡμέρας τῶν τοιούτων ἄδην εἶχομεν (=μέχρι χορτασμοῦ, ἤτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα). Πλ. (Γενικὴ καθαρὰ τοῦ ὅλου. πδ § 30, 1).*

β') ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον *πῶς, ὅπως, ὡς* (μετὰ τοῦ ῥήματος *ἔχω*), *εὖ, καλῶς, κακῶς*, καὶ ἐπιρρήματα σημαίνοντα ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμὸν, οἷον· *ἔξω, ἐκτός, πόρρω, πρόσω, κούφα, λάθρα (τινός)*· *βασίλευς πῶς ἔχει παιδείας;* (=ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. *Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κεῖται* (=ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. *(Γενικὴ ἀφαιρετικὴ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς. πδ. § 29, 5 καὶ § 31, II).*

Σημ. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικὰ ἐπιρρήματα *ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπισθεν, ἐκατέρωθεν, ἀμφοτέρωθεν, μεταξύ, ἐναντίον* κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων συντασσόμενων μετὰ γενικῆς· ἀξίως λόγου (πδ. ἀξίως λόγου), οὐκ ἀλείρως αὐτοῦ ἔχω. (πδ. ἀπειρὸς τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ) δηλοῦσα τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος τοῦ προκαλοῦντος τὴν ἀναφώνησιν· *φῦ τῆς ἀνοίας!* Σοφ. *αἰαὶ κακῶν! οἴμοι τέκνων!* Εὐρ.

§ 39. β'. Δοτικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς

(ὀργανικῆς) συνήθη εἶναι τὸ **ἄμα** (=σύν, συγχρόνως μέ), **ὁμοῦ** (=μαζὶ μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· **ἄμα τῇ ἡμέρᾳ**. ταῦτα **ἄμα τῷ κακῷ** καὶ αἰσχροῦ ἐστί (=ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακῶ) Πλ. **ὁμοῦ τῷ πηλῷ** Ξ — **ὁμοίως ἐκείνῳ**· (πβ. **ὁμοίως τινι**). συμφερόντως **τοῖς φίλοις**. (πβ. **συμφέρει τοῖς φίλοις**). Ξ. **ἐπομένως τῷ νόμῳ**. (πβ. **ἔπομαι τινι**). Πλ.

§ 40. γ' Αἰτιατική. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ **νῆ** ἢ **ναί** **μὰ** (ἐπί βεβαιώσεως) καὶ τὸ **μὰ** ἢ **οὐ μὰ** (ἐπί ἀρνήσεως)· **νῆ Δία** ἢ **ναί** **μὰ Δία** — **μὰ Δία** ἢ **οὐ μὰ Δία**· (πβ. **μὰ τὴν Παναγία**).

Σημ. Ἡ παρὰ τὸ **νῆ** ἢ **μὰ** αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως **καλῶ** (=ἐπικαλοῦμαι)· **νῆ Δία** (=νῆ, **καλῶ τὸν Δία**).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Αἱ ἀντωνυμίαι

§ 41. Αἱ ἀντωνυμίαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν εἰς τινὰ πρότασιν οἰονδήποτε ὄρον αὐτῆς ἐκφερόμενον διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 22 κ.έ., § 30) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 25 κ.έ.).

§ 42. α'. Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἢ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (**σφεῖς**) ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν **ὄδε**, **οὗτος**, **ἐκεῖνος** ἢ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυμίας) **αὐτός** ἐπὶ ἐμφάσεως· **Ἐκτορος ἦδε γυνή** (ἐστί). **Ὅμοιοῦτε ἡμεῖς ἐκείνου** εἶσι στρατιῶται, **οὔτε ἐκεῖνος** εἶσι ἡμῖν μισθοδότης. Ξ. — **αὐτός** ἔφα (=ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδὴ καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἤτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν

πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοί κλπ.) χρήσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἔμφρασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή· (πβ. § 18). Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χρήσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (μοῦ, μοί, κλπ.)· Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινήσετε, ἐμοὶ μὲν λήσει Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα.—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν. Ξ. (πβ. ἐμένα φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει).

Σημ. Οἱ ὀρθοτονοῦμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων· παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ, κλπ. (οὐδέποτε παρὰ μου κλπ. Ἄλλὰ πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς με).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγιοι πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀνταναχλάσεως (Ἴδὲ κατωτέρω). Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγιοι πτώσεις τῆς αὐτοῦ ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅταν ὑπάρχη ἔμφρασις· Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τοῦτω συγγενόμενος Κύρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μισθούς· δαρεῖκούς (=τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει) Ξ. Τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς ὡσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον. Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτοῦ

α') οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτική, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικὴ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ· αὐτοῦ Μένων ἐβούλετο (ἵεναι παρὰ Ἀριαῖον) Ξ. (πβ. § 28, 2).

β') εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δήλωσιν ταυτότητος· τὴν Ἀιτικὴν ἀνθρώποι φέκουν οἱ αὐτοὶ αἰ (=οἱ ἴδιοι καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ') ὡς ὀριστικὴ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων· καὶ αὐτοῦ πολλῶν πολέμων ἔμπειρός εἰμι (=καὶ ἐγὼ αὐτοῦ) Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ αὐτοῦ ἐκβήσει σοφός (=καὶ αὐτοῦ=καὶ σὺ αὐτοῦ). ἔδοξε

δὴ χοῖναι αὐτοὺς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θεῶν τάνδροσ καὶ ὑμᾶς συμ-
παραλαβεῖν (= ἡμᾶς τε αὐτοὺς) Πλ.

δ') κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσ-
διορισμὸς ὀνομάτων οἷα τὰ ὀνόματα *στρατηγός, πρεσβευτής*
κ.τ.λ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξαιρή τὸ περὶ οὗ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ
κύριον καὶ σπουδαιότατον· Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλεί-
δης πέμπτος αὐτὸς (= πρῶτος στρατηγός μετ' ἑσάρκα ἀλλοῦς
συστρατήγου) Θ.

§ 43 β') Αἱ αὐτοπαθειῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ αὐτοπαθειῖς ἀν-
τωνυμίαι.

1) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ
ἄρθρου. π.δ. *ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ* (= ἐλησμόνησα τὸν ἑαυτὸν
μου). Πλ. *γνώθι σαυτὸν* (= τὸν ἑαυτὸν σου). *ἑαυτοῦ* κήδεται
ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ (= γιὰ τὸν ἑαυτὸν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α') ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀντὶ τῶν προσωπικῶν
ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ τὸ διὰ τοῦ
ὑποκειμένου τῆς προτάσεως σημαίνοντον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα
εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. (*Ἄμεσος ἢ εὐθεῖα ἀντανάκλασις*): (*ἐγὼ*)
ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ. Πλ. (*ὕμεῖς*) *βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς*. Πλ. *ὁ*
σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σημ. Συνήθως ὁμοῦ λέγεται *δοκῶ μοι, ἐμοὶ ἢ ἔμοιγε* δοκῶ ἀντὶ τοῦ
κανονικοῦ *δοκῶ ἑμαυτῷ*.

Ἐπίστετε δὲ ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλ-
λὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως· τὸν *κωμάρχη*ν ᾗχαιο ἄγων Ξενοφῶν
πρὸς τοὺς *ἑαυτοῦ* οἰκέτας (= πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β') κατὰ τὸ γ' ἴδιον πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφα-
τικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνοντον δι' αὐτῶν
πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς
δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς,
ἀλλὰ μετὰ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως. (*Ἐμμεσος ἢ*
πλαγία ἀντανάκλασις): *οἱ Κλαζομένοι* τὴν *Πολίχραν* εἰείχιζον,
*εἶ τι δέοι σφίσι*ν αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν. Θ. *ὁ ἥλιος* οὐκ
ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις *ἑαυτὸν* ἀκριβῶς *ὄρα*ν Ξ. πολλοὶ
ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη *βασιλεῖ* ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' *ἑαυτὸν*
στρατευσάμενους. Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανακλάσεως χρησιμο-
ποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου κατὰ τὰς εὐ-
χρήστους πτώσεις αὐτῆς (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς), συνηθέστερον δὲ
αἱ πλάγιαί πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας αὐτός, ὅταν
ὁ λόγος νοῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου
(ἴητοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυ-
ρίας προτάσεως λέγεται Ἐπόλλων ἐκδειξοί Μαροῦσαν νικῆσας
ἐριζοντιά οἱ περὶ σοφίας Ξ. οἱ φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων
σφᾶς κατάγειν. Θ.—λέγεται δεηθῆναι ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπι-
δειξαι τὸ σπράτευμα αὐτῆ. Ξ.

Σημ Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ
εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ β' προσώπου· δεῖ ἡμᾶς
ἐροῦναι ἑαυτοὺς (= ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (ὕμεῖς) ἀποφαίνετ' σκαιοτάτους
ἑαυτοὺς (= ἑμᾶς αὐτοὺς). Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προήλθον αἱ αὐ-
τοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, τὸν ἑαυτὸν μου, τὸν ἑαυτὸν σου, τὸν
ἑαυτὸν του κλπ.

§ 44. γ' Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι. Αἱ ἀλληλοπα-
θεῖς ἀντωνυμίαι (ἀλλήλων, ἀλλήλους κλπ.)

1) λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ σχέ-
σις ἀμοιβαιότητος (=ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ἢ μιὰ τὴν ἄλλη κλπ. ἦ·
μεταξὺ μας, μεταξὺ σας κλπ. ἦ· συναίτοί μας, συναίτοί σας κλπ.).

2) ἐκφέρονται πάντοτε ἄνευ ἄρθρου· ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
βασιλεία καὶ τυραννίς διαφέρουσιν ἀλλήλων Ξ.

Σημ Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς
αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν) διαλύσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς
αὐτοὺς ἔχθρας (= τὰς πρὸς ἀλλήλους). Ἴσ. ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς
οἱ Ἕλληνες (= πρὸς ἀλλήλους). Δημ.

§ 45. δ' Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι. Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου
ἦ ἄνευ αὐτοῦ· ὁ ἐμὸς φίλος—ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροι σιορατιῶ-
νται—ὕμέτεροι σιορατιῶνται κλπ. (πδ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος—ἰδικὸς
μου φίλος κλπ.).

2) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς)
τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μου, σου, ἡμῶν κλπ. § 30, 3), ὅταν
ἡ σχέσηις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως, ἢ δὲν ὑπάρχη
μὲν ἔμφασις, ὑπάρχη ὅμως ταυτότητις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτά-

σεως καὶ τοῦ διὰ τῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου· ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος (= ὁ ἰδικὸς μου φίλος), ὁ σὸς φίλος (= ὁ ἰδικὸς σου φίλος), ὁ ἡμέτερος πατήρ (= ὁ ἰδικὸς μας πατήρ), κ.λ.π. — (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμὸν φίλον (= τὸν φίλον μου), (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον (= τὸν φίλον σας) κ.λ.π.

§ 46. 1) Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητική ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -όν, (π.δ. ἐμός, -ή, -όν, κλπ.) εἶναι ἔλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιοῦνται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος ἢ ἐκεῖνος· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ (= ὁ φίλος του) — ὁ τούτου φίλος (= ὁ ἰδικὸς του φίλος).

Ὁμοίως ἢ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι: σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκείνων)· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (= ὁ φίλος των) — ὁ τούτων φίλος (= ὁ ἰδικὸς των φίλος), κλπ.

2) Ὅταν ὑπάρχῃ ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας δηλουμένου προσώπου, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σὸς ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκείνου, ἢ γενικῆ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σουτοῦ, ἐαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων, χρησιμοποιεῖται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἢ γενικῆ ἐαυτῶν (π.δ. § 23, Σημ.)· (ἐγὼ) στέργω τὸν ἐμαυτοῦ φίλον (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). οὗτοι στέργουσι τοὺς ἐαυτῶν φίλους (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

§ 47. ε' Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δείξεως

α') τῆς ὄδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοσούντα ὡς εὐρισχόμενα εἰς στενὴν σχέσιν πρὸς αὐτόν· Πλάτων ὄδε (= αὐτὸς ἐδῶ ὁ Πλ.). Πλ. ἦδε ἢ ἡμέρα (= ἐτούτη, ἦτοι ἢ σημερινὴ ἡμέρα). Θ.

Οὕτω πολλάκις ἡ ὄδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμοῦ μετὰ δείξεως· ἔξιν τῆδε ἀδελφῆ (= ἔξιν ἐμοὶ τῆ ἀδελφῆ) Σοφ. σκήπτρῳ τυπεῖς ἐκ τῆσδε χειρὸς (= ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β') τῆς οὕτος (= αὐτός, ἐτοῦτος) γίνεται χρήσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὅμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενωτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα· οὗτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει. Ξ.

Οὕτω ἡ οὕτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ ἀντὶ τῆς σύ μετὰ δείξεως· οὗτος, τί ποιεῖς; (= ἔ! σὺ αὐτοῦ). Ἀρφ.

γ) τῆς ἐκεῖνος χρήσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ χρονικῶς· νῆες ἐκεῖναι (= πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. ἐκεῖνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη Ξ.

2) ἐπὶ νοητῆς δείξεως, ἦτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεῖκνύη τι, τὸ ὅποσον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ, ἢ μὲν οὕτος συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἢ δὲ ὄδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα· ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε (= αὐτὰ λές ἐσὺ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ ἐκεῖνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς οὕτος ἢ τῆς ὄδε· Χειροσόφος μὲν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ (= οἱ σὺν τούτῳ, ἢ οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονήν. Πλ. (§ 22,2).

§ 48. Αἱ ἀντωνυμίαι τοιόσδε, τοσόσδε (καὶ τηλικόσδε) διαφέρουν κατὰ τὴν χρήσιν τῶν ταυτοσήμων ἀντωνυμιῶν τοιοῦτος, τοσοῦτος (καὶ τηλικοῦτος) ὅ,τι διαφέρει ἢ ὄδε τῆς οὕτος· ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρόου τοιαῦτα τοιάδε πρὸς αὐτὸν ἔλεξε Ξ. (πβ. ἀκούσας ταῦτα τάδε εἶπε).

§ 49. Πολλάκις γίνεται χρήσις τῆς ἀντωνυμίας οὕτος (ἢ σπανίως τῆς ἐκεῖνος), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν· ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὕτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος. Δ. (πβ. τῆς θάλασσης τὰ κύματα, αὐτὰ μόν' τὸν ῥωτοῦσαν).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας οὕτος καὶ ὁ σὺνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμός τις

τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικῶς ἢ ἐπιρρηματικῶς, ὁ ὁποῖος ἐξαίρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον· ἀπόρων ἐσὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ **τούτων πονηρῶν**, οὕτω πράττειν (=καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ **τούτους μεγαλοπρεπῶς**. Ξ. (πδ. *λίγοι μου ἴφυγαν, καὶ ἐκεῖνοι λαβωμένοι*).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ῥηματικὴ τις ἔννοια διὰ τοῦ **καὶ ταῦτα**· Μένωνα δὲ οὐκ ἐξήτει, καὶ **ταῦτα παρ' Ἀρδιαίου** ὦν τοῦ Μένωνος ξένου (=καὶ δὲν τὸν ἐξήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. οὐ ταῦτα ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ **ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων** (=καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

§ 50. 5' Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι

1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία **τίς** σημαίνει ὅ,τι ἢ ἀντωνυμία **ποιός** εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ **ποιός**) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς· **τίς ἀγορεύειν βούλεται; τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν;** Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία **ποιός** σημαίνει **ποιῶς λογῆς; τί λογῆς;** ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις **περὶ τοῦ ποιοῦ** προσώπου τινὸς ἢ πράγματος καὶ οὐχὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν· **ποιόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;** Ὀμ. (πδ. οὐδεὶς ἠρώτα **ποιὰ** τίς εἶη ἢ **Γοργίου τέχνη**, ἀλλὰ **τίς**; Πλ.)

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἢ **ποιός** ἀντὶ τῆς **τίς** ἐπιθετικῶς· **ποιούς** λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν; (=τίνας λόγους). Ἰσ.

Σημ. Οὕτω σὺν τῇ χρόνῳ ἢ **ποιός** (**ποιός**;) ἐπεκράτησε, ἢ δὲ **τίς** ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων **τίνος** καὶ **τί**. πδ. **τίνος** εἶναι αὐτὸ τὸ οἴτι; **τί** τρώγεις;)

§ 51. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας **τίς** ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα **ποτέ** (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἄραγε** ἢ **τάχα**), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν **ποιός** καὶ **πόσος** ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία **τίς** (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **σάν**), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ **ἐκπληξίς** αὐτοῦ περὶ τούτου· **τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῶ Σάκκῳ οὕτω πολεμεῖς;** (=γιατί ἄραγε, γιατί τάχα) Ξ. **τίσι ποτέ** λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους; (=μὲ ποιούς ἄραγε λόγους). **ποιού**

τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης; (=σὺν ἀπὸ τί λογῆς σόϊ) Ξ.
πόσαι τινές εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει; (=σὺν πόσες, πό-
σες περίπου) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ
δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν
βραχυλογικῶς: Ἀγγελίαν φέρω χαλεπὴν. Τίνα ταύτην; (=τίς
ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεεις;) Πλ.

§ 52. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο
ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως: τίνος τίς ὦν σὺ τήνδ' ἀπεμ-
πολῆς χθονός; (=ποιός εἶσαι σὺ καὶ ἀπὸ ποιά χώρα...) Εὐρ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτε-
ρεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρω-
τηματικῆς προτάσεως ἀνεξαχρήτου: πότε ἂ χροὴ πράξετε; ἐπειδὴν
τί γένηται;

Σημ. Ὁῦτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικαὶ ἐκφράσεις ὅτι τί; (ἐνν. γί-
γνεται=γιά ποιὸν λόγον;) καὶ ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἐνν. γένηται=μέ ποιὸν
σκοπὸν;) ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε: ὅτι τί;—ἵνα τί ταῦτα λέγεις;
Πλ. ὡς τί δὴ φεύγεις; Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος
τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν: τρέφε-
ται δὲ ψυχὴ τίνοι; Πλ.

ζ' Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

§ 53. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις (=ἕνας, κάποιος, κανεὶς)
εἴτε ὡς οὐσιαστικὸν εἴτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς
καταφατικὰς προτάσεις: ἴτω τις ἐφ' ὕδαρι (=ἄς πάῃ ἕνας ἢ
κάποιος) Ξ. ποῖ τις φύγη (=ποῦ νὰ... κανεὶς). Σοφ. καὶ τις
θεὸς ἡγεμόνευεν (=κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τις λαμβάνε-
ται κανονικῶς ἢ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία: οὐδεὶς (=κανεὶς,
κανεὶς δὲν—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεὶς (=κανεὶς,
κανεὶς νὰ μὴ—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας): οὐδεὶς ἦλθεν Ξ.
οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν (=κανεὶς τίποτε) Ξ. — μηδεὶς
ιδέτω (=κανεὶς νὰ μὴν ἰδῆ) Ξ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα Δ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί

α') λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει κά-

ποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, **κάτι, κάτι τι** ἡῦχαις τις εἶναι. (πθ. θαρροεῖ πὸς **κάτι** εἶναι **κι'** αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον **τι** καὶ εἰς τὰς φράσεις λέγειν **τι, ποιεῖν τι**, κλπ. ἄφ' οἷσθῆ **τι ποιεῖν** οὐδὲν ποιοῦντες; (=κάτι **τι** ἄξιον λόγου) Πλ.

6) συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάξει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (=κάποιος ἀρκετά, πολὺ, ἐξαιρετικά . . . ἢ = κάπως, κάπου, περίπου, σάν . . .) **δεινὴ τις δύναμις** (=κάποια πολὺ ἰσχυρά . . .) Ξ. **ὀλίγοι τινὲς** (=κάποιοι ἀρκετὰ ὀλίγοι) Θ. **ὄσος τις χρυσὸς** (=πόσον πολὺς χρυσὸς) Ὅμ. **ἡμέρας ἑβδομηκοντὰ τινας** (=κάπου ἑβδ., καμιά ἑβδομηκονταριά) Θ. **διαφερόντως τι ἀδικούμεθα** (=κάπως ὑπερβολικά) Θ.

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία **τις** (ὅπως καὶ ἡ **κανεῖς** εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἑκαστος, ἕ καθένας** τοῦτο τις ἴστω (=ἄς ἕρην καθένας) Σοφ. (πθ. εὐκόλα μπαίνει **κανεῖς** στὴ φυλακή, μὰ δύσκολα βγαίνει). Ἐπὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νὰ συνάπτεται μετὰ τῆς ἀόριστου **τις** καὶ τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ ἡ ἀντωνυμία **ἑκαστος** πᾶς τις. Ἡρ. **ἑκαστός τις**. Ξ.

Ἡ φράσις **ἢ τις ἢ οὐδεὶς** =σχεδὸν **κανεῖς**, ἢ δὲ φράσις **ἢ τι ἢ οὐδὲν** =σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία **ἄλλος** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς οὐσιαστικοῦ τινος, τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι ἐπεξήγησις τῆς ἀντωνυμίας **ἄλλος**. Δύναται δὲ τότε νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ **ἄλλος** διὰ τοῦ **ἐξ ἄλλου, ἐκτὸς τούτου, προσέτι**, κ.τ.τ. αὐτὸς Ὀδυσσεὺς **τέρπειτο καὶ ἄλλοι Φαίηκες** (=καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος) Ὅμ. **ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας** (=καὶ ἐκτὸς τούτου ἐκ τῆς ἀνεργίας). Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμίαι **ἑκαστος, ἑκάτερος, ἕτερος, οὐδέτερος, (μηδέτερος), πότερος, οὐδεὶς, (μηδεὶς)** λαμβάνονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν (οἶον ἔθνων, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων, κ.τ.τ.): **πόλεις τάσδε ἑκάτεροι συμμάχους εἶχον** (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἄφ' ἐνὸς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἄφ' ἐτέρου) Θ. **ὅστις μηδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον τί ποτε καὶ καλέσαι χρῆ;** (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) Ξ.

η' Αί αναφορικάι άντωνυμίαι

§ 54. 1) Κανονικῶς ἡ μὲν *ὄς* (ἡ, ὅ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφορικάι άντωνυμίαι *οἶος, ὅσος, ἡλίκος* ἀναφέρονται εἰς ἓν ὄρισμα ἢ πρόσωπον ἢ πράγμα, ἡ δὲ *ὄστις* καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετο ἀναφορικάι άντωνυμίαι (αἱ ἀρχόμεναι ἀπὸ *ὄπ*) ἀναφέρονται εἰς τὴν γενικὸν καὶ ἀόριστον. "Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὄς τὰ πάνθ' ὄρῃ. — μακάριος ὄστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει (= πᾶς ἄνθρωπος, ὄστις).

Σημ. α') Οὐχ ἥτιον λαμβάνεται ἐνίοτε ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*· καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὄστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔστιν, ἰδρῶσαντο Θ. Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἡ *ὄστις* ἀντὶ τῆς *ὄς*.

Σημ. β') Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐνθα, ἤ, ὅπου, ὅθεν, οἶ) ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς άντωνυμίας *ὄς* μετὰ τινος προθέσεως· ἤλασεν εἰς Ταρσοῦς, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἐνθα ἦν τὰ Σπεννέσιος βασιλεία (= ἐν ἡ) Ξ. δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὅθεν οὐ ἤνεγκα (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ Λακεδαίμονος, οἵπερ πλειστάκις ἀφίξει (= εἰς ἤνεπε) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικῶ ἐπίρρηματος ὅπου, καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ ὄπου, (ὄπου, ποῦ) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν άντωνυμίαν *ὄς, ὄστις, ὁ ὄποῖος* τὸν δρόμον, ὄπου πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίω (= τὸν ὄποῖον). νὰ βγοῦν τὰ κλεφτοκάραβα, ποῦ ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (= τὰ ὄποια).

Σημ. γ') Λέγεται πολλάκις ἔστιν ὄς ἢ ἔστιν ὄστις (= ἔστι τις ὄς ἢ ἔστι τις ὄστις) ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀόριστου άντωνυμίας *τίς*· ἔστι ὄστις καὶ κατελήφθη (= κάποιος) Ξ. οὐκ ἔστιν ἤτις τοῦτ' ἂν εἶλη Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὕτη καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς· εἰσὶν οἶ ἢ ἔστιν οἶ (= ἐνιοί), ἔστιν ὦν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οῦς (= ἐνίοις)· ἔστιν ὄν καὶ κριτὴν καθήμερον ἔλαιον Ξ. ἔστιν οἶ καὶ Ξενοφῶντα προὔβαλλοντο προσβευτήν. Ξ. πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιοῶν καὶ ἔστιν ὦν ἄλλων ἔθνῶν (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. (Ὅμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος άντωνυμία ἐνιοί, ἐνιαί, ἐνια ἐκ τοῦ ἐνι = ἔστι, καὶ τοῦ οἶ, αἶ, ἄ. Πδ. καὶ τὸ ἐπίρρημα ἐνίοτε = ἐνι ὅτε, ἤτοι ἔστιν ὅτε).

Ὅμοίως δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως οὐκ ἔστιν ὄστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὄστις οὐ (= πᾶς τις)· οὐδεὶς ὄστις οὐκ ἂν ταῦτα ποιήσειεν.

2) Ἡ ἀναφορικὴ άντωνυμία *οἶος* (= τέτοιος ποῦ) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις *οἶός εἰμι ἢ οἶός τέ εἰμι* μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις *οἶός εἰμι* σημαίνει *εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ* (νὰ), *εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος* (νὰ). Ἰ. Ἀγροῖλαος ἤκιστα ἦν οἶος μεγαληγορεῖν Ξ. 2. Μειδυλιδὴς ἡγανάκει καὶ οἶος ἦν ἐπεξιέναι Λεωκράτει Δ.

Ἡ δὲ φράσις οἶός τε εἰμι (ἢ οἶός τ' εἰμι!) σημαίνει εἶμαι εἰς θέσιν, δύναμαι. Ἀλκιβιάδης οἶός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις οἶόν τε ἐστὶ μετ' ἀπαρεμφάτου (=εἶναι δυνατόν νά).

3) α') Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἶος, ὅσος, ἡλίκος πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς οἶα ποιῆς, ὦ ἑταῖρε! (=τί πράγματα εἶναι αὐτὰ πού) Πλ. ὄσῃν ἔχεις τὴν δύναμιν! (=πόσον μεγάλην) Ἀρφ.

β') Αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὀπηλίκος πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλᾶγια ἐρώτησις. Ἀλλὰ τίς γὰρ εἶ; Ὅστις; πολίτης χρηστός (=Ἐρωτᾷς ὅστις εἰμι; =ποιός εἶμαι;) Ἀρφ. Οὔτις τί ποιεῖς Ὅ,τι ποιῶ; (=Ἐρωτᾷς ὅ,τι ποιῶ; =Τί κάνω;) Ἀρφ.

4) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἔξωθεν, ἣτοι ἡ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὴν οὔτις, ἢ οἶος καὶ ὁποῖος εἰς τὴν τοιόσδε καὶ τοιοῦτος, ἢ ὅσος καὶ ὁπόσος εἰς τὴν τοσόσδε καὶ τοσοῦτος, καὶ ἢ ἡλίκος καὶ ὀπηλίκος εἰς τὴν τηλικόσδε καὶ τηλικοῦτος· οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἠγῶνται βελτίστους εἶναι Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσι ἀποθνήσκει νέος (=οὔτις, ὄν). κατεστήσαμεν Φίλιππον τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδεὶς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. (πδ. ὅσους θὰ κόψη τὸ σπαθί, τόσους θενὰ σκοτώσω).

Σημ. Δύναται ὁμοίως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὅλην πρότασιν νά ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον ὄ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μετ' ἐρωτηστικὴν σημασίαν *χοῖμα ὄ, κτήμα ὄ, πρᾶγμα ὄ* (=πρᾶγμα πού) *τυραννίδα θηροῦ, ὄ πλήθει χοίμασίν θ' ἄλίσκειται Σοφ. Δερκυλίδας ἐστάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὄ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις* (ὄ=τὸ σταθῆναι τινα ἔχοντα τὴν ἀσπίδα). Ξ. Πδ. § 15, α'.

5) Ἡ ἀναφορική ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσις αὐτῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκειται. (Ἰδὲ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἐλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτῶσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτῶσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν πτῶσιν τίθεται καὶ τὸ ὄνομα ἢ ἡ δεικτικὴ ἀντωνυμία, εἰς τὴν ὁποῖαν αὕτη ἀναφέρεται. ("Ἐλξίς τοῦ ἀναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς τινα δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἡ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται, ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς τι ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου· οἱ χρησιμοῦδοι ἴσασι οὐδὲν ὧν λέγουσιν (=οὐδὲν τούτων, ἅ) Πλ. ἔπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (=σὺν τῇ δυνάμει, ἦν) Ξ. ὅπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (=τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε (=σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς) Ξ.—τούτους ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέφετο χώρας (=τῆς χώρας, ἦν). Ξ. (πθ. πῶς ἀγαπῶ ὅποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα = ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος φορεῖ. ἀλλοίμονο σ' ὅποιον βρεθῆ ἐκεῖ = σ' ἐκεῖνον, ὅποιος βρεθῆ).

Σημ. Σπανιότερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι ἐλκεται τὸ ὄνομα εἰς τὸ ἕποισ ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, καὶ ἐκφέρεται τοῦτο κατὰ τὴν πτῶσιν ἐκείνης· τὴν οὐσίαν, ἦν κατέλιπε τῷ υἱεῖ, ἄξια ἐστὶ δέκα ταλάντων (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ.

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὅστις οὐ καὶ θαυμαστόν (ἐστίν) ὅσος ἢ ὅση ἢ ὅσον· οὐδενὶ ὄτρφ οὐκ ἀποκρίνεται (=οὐδεὶς ἐστίν, ὄτρφ) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι (=οὐδεὶς κίνδυνός ἐστιν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δ. μετὰ ἰδρωτός θαυμαστοῦ ὄσου (=μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστι μεθ' ὄσου) Πλ. ἐκεῖνος θαυμαστὴν ὄσην περὶ σὲ προθυμίαν ἔχει (=ἐκεῖνος θαυμαστόν ἐστίν, ὄσην προθυμίαν κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ εἰσάγουσα αὐτάς ἀναφορικὴ ἀντωνυμία συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοσημένη ἐξωθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτῶσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας· Ἀρδιαῖος, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμῶς κακῶς ποιεῖν πειράται (=καὶ ὃ ἐδώκαμεν καὶ πρὸ σὺ ἐλάβομεν). Ξ.—Ποῦ δὴ ἐκεῖνός ἐστίν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνεδήρα ἡμῖν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν; (=καὶ ὃν σὺ μάλα ἐθαύμαζες)· καὶ νῦν τί χορὴ δρῶν,

δοσις εμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός; (=δν δέ μισεῖ). Σ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι *δοσις*, *δοπιος*, *δοπόσος*, *δοπηλίκος* πλειστάκις ἐκφέρονται μετὰ τοῦ *δὴ* ἢ *δήποτε* ἢ *οὖν* κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως· ἐγὼ πάσχειν *δοτιοῦν* ἔτοιμος (=δοτιδῆποτε, δοποιονδῆποτε πάθημα), Δ. οὔτε δι' ἐχθραν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντιοῦν (=οίανδῆποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυκ.

Τὸ ἄρθρον

§ 55. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὅποια εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας,

1) ἀρχήθεν ἢ Ἑλληνικῇ γλώσσᾳ δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνόητο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ τινος ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου· *Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα* (= τὸν ἄνδρα) α 1, *νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν* (= νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) Α 10 (πδ. Λατινικήν γλώσσαν).

2) ἀρχήθεν αἱ λέξεις *ὁ*, *ἡ*, τὸ ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ δι' αὐτῶν

α') ὁ λέγων ἐδείκνυε πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον· πῶς γὰρ *δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼ ὑποδέξομαι οἴκῳ*; (= τοῦτον ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὅδ. π 70.

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· *Δητοῦς καὶ Διδὸς υἱός*· ὁ γὰρ βασιλεῖ χολωθεὶς νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν (=οὗτος γὰρ=διότι αὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Α. καὶ τοῦ Δ.) Α 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων *ὁ*, *ἡ*, τὸ προήλθεν κατόπιν ἢ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῳ χρήσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσιν ἀπὸ τ' διὰ *μαντοσύνην*, *τήν* οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων (=τήν ὅποιαν τοῦ ἐχάρισε) Α 72. *δῶρα, τὰ* οἱ ξεῖνος δῶκε (=τὰ ὅποια) φ 13.

Σημ Ἡ χρῆσις αὕτη σφῆζεται καὶ εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους· βάλετε τὰ παπλώματα, τὰ ὑφάνα· Ἀνεράδες (=τὰ ἔποια).

γ') ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα μέλλον νὰ λεχθῆ καὶ προεξήγγελλεν αὐτό· ὁ δ' ἔβραχε χάλκεος Ἔρησ (=ἐκεῖνος δὲ . . . δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἔρησ) Ε 857. ἄνδρα τόν, ὅς θεοῖσιν ἀπέχθεται. κ 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ἀρθρική σημασία αὐτῶν, ἢ ὅποια ὑπάρχει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρὰ, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὗται **ὁ, ἡ, τὸ** προτάσσωνται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν // *ἀεὶ τοὶ τὰ κακὰ ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι* (=αὐτὰ τὰ κακὰ=τὰ κακὰ) Α 107. *ἔδεισεν δ' ὁ γέρον* (=ἐκεῖνος, ὁ γνωστός ὡς προμνημονευθεὶς γέρον) Α 33. (πδ. *Ξερίας ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος Ξ*).—*αἱ δὲ γυναῖκες ἰστιάμεναι θαύμαζον*. Σ 495. *οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νηυσὶν κέετα*. Α 658. *Κάλχας ἤδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσσόμενα*. Α 70. X

§ 56. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀνωτικῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὀρισμένης ἐκφράσεις. Τοιαῦται δὲ εἶναι:

1) *τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ* (=αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ καὶ αὐτό, αὐτὰ καὶ αὐτά). Τοῦτων χρήσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ· ἀρικνοῦμαι ὡς *τὸν καὶ τόν*. Λυσ. *ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι Δ*. (πδ. § 55, 2, α'). Αἱ στερεότυποι φράσεις *τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ* σφίζονται· ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσαν μας).

2) α') *ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ*, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (=οὗτος δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κλπ.)

β') *καὶ τόν, καὶ τὴν, καὶ τοὺς* ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (=καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος, κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς τι προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πράγμα· *Ἰνάρωσ Ἀθηναίους ἐπηγάγετο· οἱ δὲ ἤλθον* (=οἱ δὲ) Ἡρ. *ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν*. Κ.—*καὶ τὸν κελεῦσαι λέγεται* (=καὶ ἐκεῖνος λέγεται ὅτι) Ξ. (πδ. § 55, 2, β').

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς *τὸν* τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν *καὶ τὸν* ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικὴ ὅς (=οὗτος), ὅλως ἀσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν

ἀντωνομίαν ὅς (= ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) ὁ διὰ προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς σ. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις καὶ ὅς (= καὶ οὗτος—ἢ—καὶ ἐκεῖνος), ἢ δ' ὅς (= εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος) καὶ ὅποιαι ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος· καὶ ἢ (= καὶ αὕτη), ἢ δ' ἢ (= εἶπεν αὕτη)· οὐδεὶς ἀτίλεγε καὶ ὅς ἤγειτο Ξ. Εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὁ Ζεῦ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶη (= εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

3) α') ὁ μὲν—ὁ δέ, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (= ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοὶ—μερικοὶ)· οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤσπαζον Ξ.

β') τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῇ μὲν—τῇ δέ, ἐπιρρηματικῶς (= ἀφ' ἑνὸς μὲν—ἀφ' ἑτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν—ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ)· ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον πρὸ τοῦ ἢ προτοῦ (= πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον)· Κυαζάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἰέναι· πρὸ τοῦ δὲ ἀναμῖξ ἦν πάντα. Ἡρ. (Τὸ προτοῦ σφίζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος· ἔφυγε, προτοῦ ἔρθης ἐαῦ).

§ 57. Ὡς ἄρθρα καὶ λέξεις ὁ, ἢ, τὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν, τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον, γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν·

1) **ἀτομικῶς**, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὀρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἕως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, εἴτε διότι ὅπωςδῆποτε σχετίζεται μὲ κατὰ ἄλλο γνωστὸν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· (**Κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον**)· ὁ ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει (= ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρὼν Ὀρόντας). Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 6. Ξενίας ὁ Ἀρχὰς ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος (= τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἔθηκε ὁ Ξενίας) Ξ. ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος. ἐγὼ δακνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη Ξ.

2) **γενικῶς**, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ ἐν ἐκ τούτων λαμβάνεται ὡς ἀντιπρόσωπος ἕλου τοῦ εἶδους αὐτῶν· (**Εἰδοποιὸν ἄρθρον**)· ὁ ἀνθρώπος θείας μετέσχε μοίρας (= ὁ ἀνθρώπος ἐν γένει, οἱ ἄνθρωποι πάντες). Πλ.

δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (= ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ξ.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολλακίς ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκανονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιῶν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν· Κῦρος καταληθήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδου (= ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. Κλέαρχος, ἐλεῖ ἐπιτοκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δίκην (= τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν) Ξ.—ὁ μὲν δειλὸς τῆς παιδείας, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρῴας οὐσίας ἐστὶ προδοτὴς (= πᾶς δειλὸς ἀνὴρ. κ. λ. π.). ὁ βουλόμενος (= πᾶς ὅστις θέλει) ὁ τυχὼν (= πᾶς ὅστις τύχη).

§ 58. Κανονικῶς εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν ὄνομά τι ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὁπότε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου ἕνας, μία, ἕνα) ποταμὸς ἦν κύκλῳ (= ἕνας ποταμὸς) Ξ. ἐπορευόντο ποφραίτερον ἀνασιάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι (= μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλακίς ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν μετὰ τὸν Ὅμηρον ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχήθην, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὀνόματα δηλοῦντα πρόσωπα ἢ πράγματα ὠρισμένα· οὐκ ἐδύνατο καθεῦθεν ὑπὸ λύτης καὶ πόθου παιρῖδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν. (πδ. ἡ Δέσπω κάνει πολεμὸν μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια = μὲ τὰς νύφες τῆς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἄνευ ἄρθρου ἐκφέρονται

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων **Θουκυδίδης Ἀθηναῖος** ξυνέγραψε τὸν πόλεμον (= ὁ Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). **Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος** γίγνονται παῖδες δύο (= τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα **βασιλεὺς ἢ μέγας βασιλεὺς**, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα **ἄστν** (= πόλις) λεγόμενον περὶ τῶν Ἀθηνῶν· **βασιλεὺς νικῶν ἡγεῖται** (= ὁ βασιλεὺς). **ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστν** (= ἕως εἰς τὴν πόλιν, ἕως εἰς τὰς Ἀθήνας).

Σημ. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 26,3 καὶ § 27) τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α') νὰ οὐσιαστικοποιῇ, ἤτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτηριστὰ οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπίθετα λαμβανόμενα καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β') νὰ ἐπιθετικοποιῇ, ἤτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτηριστὰ ἐπιθέτου εἰς ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετόν τι προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 59. Θέσις τοῦ ἄρθρου. Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· *συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἄνδρῶι.* τὸ γινῶθι *σαυτὸν πανταχοῦ ἐστι χρήσιμον.*

Ὅταν δὲ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον οὐσιαστικὸν ἔχῃ καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου· ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ μετὰ τοῦ ἄρθρου καὶ αὐτός· ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός· ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι. Οὕτω παρεχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημ. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ἄρθρου· ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σύνεμι ἀνθρώποις τοὺς ἀγαθοὺς. Ε. γέρα τὰ νομιζόμενα. Θ. Οὕτω ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα.

Ἐκφορὰ δὲ οἷα τῆς νέας γλώσσης ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἄνθρωπος κ.τ.τ. δὲν εὐχρηστεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

Σύνταξις τοῦ ῥήματος

§ 60. Ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος εὐρίσκειται τὸ ὑποκείμενον, λέγεται· *διάθεσις* τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, *ἐνεργητική, μέση, παθητική* καὶ *οὐδέτερα*, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α' Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

Τὸ ἀντικείμενον

§ 61. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς τι ἄλλο πρόσωπον ἢ πράγμα, λέγονται *μεταβατικά*, ὡς *τύπω* (τινά), *κόπω* (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουσι ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς ἄλλο τι, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς *βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ κλπ.*

§ 62. Τὰ μεταβατικὰ ῥήματα ἔχουσι κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας των τὸ **ἀντικείμενον**, ἧτοι προσδιορισμὸν, ὃ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· *βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.*

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὁλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ (πρ. § 8)· *μίσει τοὺς κολακεύοντας. Ἰσ. ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι Λυσ.*

§ 63. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, ὡς *φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινα)*.

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται **ῥήματα μονόπρωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς *διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τινος), δίδωμί (τινί τι)*. Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ λέγονται **δίπρωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δευτέρον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**· *διδάσκω (τίνα ;) τὸν παῖδα (τί ;) μουσικήν. πληρῶ (τί ;) τὴν φιάλην (τίνος ;) ὕδατος.*

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἧτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν καὶ 3) εἰς δοτικὴν· *βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς—μέμνησο τῶν φίλων—ὁμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.*

§ 65. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἕνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι τι ὅλως γενικόν (πρ. *μελέτω τοι ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν*—*μελέτω σοι ἐσθίειν καὶ πίνειν.* Ὁμ.), εἴτε διότι ἦτο τι ὅλως ὀρισμένον καὶ

ἐπομένως αὐτονόητον· πθ. ἄγω (τινά) = ὀδηγῶ — ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων· (ἀρχῆθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὅμοίως ἐλαύνω (τι, π.χ. ποίμνιον, ἡμιόνους, ἵππους κτλ.) = κάμνω τι νὰ κινηθῆ ἢ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὀδηγῶ—ἐλαύνω (= προχωρῶ μετὰ στρατοῦ, διευθύνομαι. Παρ^ο Ὅμηρον ἐλαύνω τὸν στρατὸν)—τελευτῶ (τι=τελειώνω)—τελευτῶ (=ἀποθνήσκω· ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον). ἔχω (τι = κρατῶ)—οὕτως ἔχω, εὖ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν οὕτως ἔχω ἔμαυτὸν κλπ.). (πθ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴ θύρα — ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα. γυρίζω τὸν τροχὸ—γυρίζει ὁ τροχός, κλπ.)

Μεταβολὴ ῥημάτων τινῶν ἀπὸ μεταβατικῶν εἰς ἀμετάβητα γίνεται καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πθ. βάλλω (τι=ρίπτω τι)—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς... =εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν ἐμβάλλω στρατεύμα εἰς...)· ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (=χύνεται εἰς... Ἀρχῆθεν ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...). δίδωμί τι — ἐπιδίδωμι εἰς τι· (ἀρχῆθεν ἐπιδίδωμι ἔμαυτὸν εἰς τι).

2) Ἀντιστρόφως ῥήματά τινα ἀρχῆθεν ἀμετάβητα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικὰ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων. πθ. ἀποδιδράσκω (=δραπετεύω) — ἀποδιδράσκω τινὰ (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινά). μένω (που) — μένω τινά (=περιμένω τινά ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαι τινά). πλέω (= ταξιθεύω ἐπὶ πλοίου)—πλέω τὴν θάλασσαν (=διέροχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν). (πθ. περπατῶ, τρέχω—περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά. ζῶ καλὰ—ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους=συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβητα ῥήματα εἰς μεταβατικὰ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως. πθ. βαίνω (=βαδίζω)—διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. ἴσταμαί (που) — ὑφίσταμαι κινδύνους. πλέω — παραπλέω νῆσον· (πθ. τρέχει — καιατρέχει τοὺς συγγενεῖς του. γελᾷ—μὲ περιγελά).

Ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ εἶναι· τὸ κατακυβεύω, καθηδυπαθῶ, καθιπποτροφῶ κ.τ.τ. τὰ ὅποια σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδυπαθῶν, ἱπποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημ. Μεταβατικά τινὰ ῥήματα εἶναι ἀμετάβητα μόνον εἰς τινὰς ὀρι-
 σμένους χρόνους αὐτῶν (ἰδίᾳ εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἐνεργ.
 ἀόριστον β'): *δύω τι* (=βυθίζω τι)—*δέδωκα* (=ἔχω βυθισθῆ), *ἔδων* (=ἔβυθισθην).
φύω τι (=κάμνω νὰ φυτρώσῃ)—*πέφυκα* (=ἔχω γεννηθῆ, εἶμαι ἐκ φύσεως).
ἔφυν (=ἔγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). *ἴστημί τι* (=στήνω τι) — *ἔστηκα*
 (=στέκομαι). *ἔστην* (=ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα). *ἐγείρω τινά* (=σηκώνω ἢ
 ἐξυπνῶ τινά)—*ἐγήγρηκα* (=εἶμαι ξύπνιος). *ἄλλυμι τινά* (=καταστρέφω τινά)
 —*ἄλωλα* (=ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). *πέιθω τινά* (=προσπαθῶ νὰ
 πείσω τινά)—*πέπειθα* (=εἶμαι πεπεισμένος).

§ 66. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 18), δύ-
 νηται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοητῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· *οἰόμεθα
 ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες (ἐνν.
 αὐτά)*. Ξ.

2) ὅταν νοητῆται περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πράγμα,
 εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξικνηται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο
 ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις ἐχούσας γνωμικὸν χαρακτήρα· *πρὸς
 τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔσπει* (=τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα,
 ἀγχοθὸν τι οἰουδῆποτε)· *οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδι-
 δόναί* (=τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ῥήματα

α' Μὲ αἰτιατικὴν

§ 67. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον. Μὲ τοιοῦτον δὲ ἀντικεί-
 μενον συντάσσονται

α') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν *ἐπίδρασιν* ἐπὶ τι πρό-
 σωπον ἢ πράγμα καὶ μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέ-
 σεως αὐτοῦ· *οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας. τείνει τὸ τό-
 ξον.* (Ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον ἐπιδράσεως).

β') τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν *δημιουργίαν* τινός, τὸ
 ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματομένη
 ἐνέργεια· *ἔγραψεν ἐπιστολήν. ὤρουξε τάφρον.* (Ἐξωτερικὸν ἀν-
 τικείμενον ἀποτελέσματος).

Πλεῖστα εἶναι τὰ μετὰ αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου
 συντασσόμενα ῥήματα καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι αὐτῶν, οὗ ἕνεκα
 δὲν δύνανται ταῦτα νὰ καταταχθοῦν εἰς ὀρισμένους τάξεις.

2) Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Τοῦτο εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν οὐσσοιχόν ἢ συνώνυμον τοῦ ῥήματος, παρὰ τὸ ὅποιον τίθεται ὡς ἀντικείμενόν του, δηλοῖ δὲ ἀκριβῶς τὴν ἐντὸς τοῦ ῥήματος περιεχομένην πράξιν· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν.

α') Μεῖ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (βπὼς καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰασδῆποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἢ αἰτιατικῇ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ· Σωκράτης θυσίας ἔθυε μικρὰς Ξ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσιν Ξ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης. Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἡ πόλις τοιοῦτον πτώμα (= τοιαύτην πτώσιν) Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πβ. χορεύει ὠραῖο χορὸ — ζῆ καλὴ ζωὴ — ἀρρώστησε μιὰ μεγάλη ἀρρώστεια — κοιμᾶται ὑπνον βαθύν).

β') Τὸ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει ἀναγκαστικὰν τινὰ ἔννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ, ὁ ὅποιος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιῶδες· βάδιζε τὴν εὐθειαν (= τὴν εὐθεῖαν ὁδόν). παῖσον διπλῆν (= διπλῆν πληγὴν).

Ἄλλὰ τότε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος σπανίως μὲν ἐνικῶς, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· μέγα δύναται (= μεγάλην δύναμιν δύναται). ἡ πόλις βραχεὰ ἠσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται (= βραχεῖαν ἡδονὴν — μεγάλην ζημίαν) Δ. πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα (=πολλὰς μηχανάς).

Σημ. α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προήλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς -α' καλὰ, κακά, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.

Σημ. β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μετ' αἰτιατικῆς ἐσωτερικοῦ ἀντικειμένου προήλθον ἰδιόρρυθμοὶ τινες ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὡτω λέγεται

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην κ.τ.τ. (=μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (=νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ νικᾶν Ὀλύμπια, Ἰσθμια κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ νικᾶν νίκην λαμπράν ἢ Ὀλυμπιακὴν νίκην κ.τ.τ.

διώκειν δίκην (=ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ), εἰσέναι δίκην

(= ἔργεσθαι εἰς δίκην). ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφήν (= ὑπερασπίσειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν δίκην (= δικάζομαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τινος) κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι **δίκην τινά**.

ὀφλισκάνειν δίκην ἢ δίαιταν (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίαιταν, χάνειν δίκην τινά ἢ δίαιταν), ὀφλισκάνειν αἰσχύνῃν ἢ γέλωτα (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν κατασχύνῃν ἢ γέλωτα, ἦτοι κατασχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὀφλισκάνειν μωρίαν (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν) κατὰ τὸ ὀφλισκάνειν **πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμᾶς** κ.τ.τ. (=καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ.)

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (=περὶ ἀναίρεσεως τῶν νεκρῶν) κατὰ τὸ σπένδεσθαι **σποδιάς**.

ἐσιτῶν γάμος (=παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἐσιτῶν **πολυτελῆ ἐσιτίασιν**.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (=εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι **ἀπόκρισιν** κλπ. (πβ. **μυρίζεις λιβανίδες** = μυρωδιά λιβανιοῦ. **πότε θὰ φᾶμε τὸ γάμο σου** = τὸ τραπέζι τοῦ γάμου σου, κ.τ.τ.).

β' Μὲ γενικὴν

§ 68. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν) συντάσσονται τὰ **ῥήματα**

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς **μνησθῆναι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος. Καθαρὰ γενικὴ)**: ἄνθρωπος ὢν μέμνησθῆς **κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἑμαυτοῦ** Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς **φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν** κλπ. (**τινος. Καθ. γεν.**): **χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ**.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερήσεως σημαντικά ὡς **ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀντιποιεῖσθαι, ἀπολαύειν, ὀνείασθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βροῖθειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν** κλπ. (**τινος. Καθ. γεν.**) — **σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι** κλπ. (**τινος. Ἀφαιρετικὴ**): **πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσιν** Πλ. **ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει** Πλ. **ὄναιο τῶν τέκνων** (=νὰ χαρῆς τὰ παιδιὰ σου). **δεῖ χρημάτων. αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται** Ξ.

Σημ. Τὰ ῥήματα **ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ** (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥήμα **ἀγαπῶ** ὅμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἀρκοῦμαι**, συντάσσεται μετὰ δοτικῆς: **Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις** (=δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...). Δ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως ση-
μαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἄπτεσθαι, δρᾶτεσθαι, ἀντιλαμβάνε-
σθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκοῦσθαι, ὀσφραίνεσθαι,
γεύεσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ἀκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἂ συμ-
φῆροι. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοι σίτου ἐγεύσαντο. κρομμύων
ὀσφραίνομαι Ἄρφ. ἀντίχετο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημ. Τὸ δρᾶ συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικὴν.

Μὲ αἰτιατικὴν δὲ συνθέσθαι παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσεται καὶ τὸ β.
αἰσθάνομαι καὶ τὸ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐ-
τῶν εἶναι ὀχλὶ πρόσωπόν τι ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται
ὅτι τις αἰσθάνεται ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον αἰσθάνεται τις ἢ ἀκούει,
(ἦτοι λόγοι, βοή, ἦχος κ.τ.τ.). π.δ. τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας
ἦκουε καὶ σάλπιγγος ὅς—ἀλλὰ—πάντ' ἀκήκουσ λόγον. ἦσθε βοήν.

5) τὰ ἀποπείρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν,
πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός. Καθ. γεν.)—ἀμαρτάνειν, ἀπο-
τυγχάνειν, φευδέσθαι κλπ. (τινός. Ἄφαιρ.)· πολλῶν κακῶν πε-
πειράμεθα. Ἄδρησιος ἀκονίζων τὸν ὄν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει,
τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδός Ἡρ. ἐφρυσθήσαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὀσμῆς σημαντικά, ὡς ὀζειν, πνεῖν (τινός. Καθ. γεν.)·
ὀζουσι πίττης Ἄρφ. μύρου πνεῖ Ἄνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι
(τινος. Καθ. γεν.)· λήγειν, παύεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.)· οἱ βάρ-
βαροι ἦρξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως).
πειρᾶσθε σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου. παύσασθε
μάχης Ἄρφ. ἔληξε τῆς θήρας (=ἔπαυσε ἀπὸ τοῦ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν,
δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ζήσεις βίον κράτιστον,
ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.

Σημ. Τὸ βῆμα κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω συν-
τάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικὴν· οἱ Ἀθηναῖοι Σικωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαν-
τικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλά-
τεσθαι (τινος Ἄφαιρ)· πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς
πανουργία φαίνεται Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίγνεσθαι, εἶναι, πεφυκέ-

ναι, φῦναί (τινος. Ἐφαίρ.)· Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγονται παῖδες δύο. πατρός εἰμ' ἀγαθοῦ (=πατρός εἰμι ἀγαθοῦ= ἀπὸ πατέρα) Ὅμ. μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες Πλ.

Μετὰ τῶν τοιούτων ῥημάτων δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς προθέσεως ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικῆς· ἐκ θεῶν ἐγεγόνει. Προκλήης γεγονῶς ἀπὸ Δημαράτου Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερερεῖν, ἠτιᾶσθαι, διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός· Ἐφαίρ.). ἤθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Κῦρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν Ξ.

12) ῥήματα συντασσόμενα κανονικῶς μετ' αἰτιατικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος τι μόνον τοῦ ἀντικειμένου· Κῦρος λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου (=ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς εἵμιον (=μέρος τῆς χώρας, Θ.

§ 69. Μετὰ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκεῖσθαι, ὑπερκεῖσθαι, ὑπερέχειν (τινός) οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελῶσι Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα Ξ. ἄνθρωπος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων Πλ.

γ' Μὲ δοτικῆν

§ 70. Μὲ δοτικῆν (καθαρὰν ἢ ὀργανικῆν) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν ; σὲ ποιό ; γιὰ ποιόν ; γιὰ ποιό ; ἢ μὲ ποιόν ; μὲ ποιό ; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα· (Καθ. δοτ.)· προσήκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἐπικῆ Πλ.

2) τὰ σημαίνοντα προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγχάνειν (τινί. Καθ. δοτ.)· ἀκολουθεῖν. ἔπεσθαι, διαδέχεσθαι, χρῆσθαι, διαλέγεσθαι, ὀμιλεῖν (τινί. Ὄργαν. δοτ.)· ὁμοῖος ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. χρῶ τοῖς βελτίστοις Ἰσ. νόμοις ἔπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλόν. σοφοῖς ὀμιλῶν καυτὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ σημαίνοντα φιλικήν ἢ ἐχθρικήν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἀμιλλαν, ἔριν ἢ συμπλιώσιν, ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, δογίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πειθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαί (τινι. Καθ. δοτ.).—ἀμιλλᾶσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαί (τινι. Ὁργ. δοτ.).—ἀμυνῶ τῇ πατριδί. Δαίδαλος Μίνω ἐδούλευε Ξ. θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις Πλ.

Σημ. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λποῖτε λειν (=προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας — Σωκράτης ἐλποῖται τοῖς συνδιατρίβουσιν Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ ἀιτιατικὴν.

Τὸ πολεμεῖν σὺν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίους (=ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ σημαίνοντα ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, εἰσκέσαι, συμφωνεῖν, συνάδειν (τινί. Δοτ. ὄργαν)· φιλοσόφῳ ἔοικας Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 71. Μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς ἢ τοπικῆς) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σὺν, ἐν, ἐπί, παρὰ, περὶ, πρὸς, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμολοεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινι. Ὁργ. δοτ.)· ἐμμένειν, ἐπιπίθεσαι, παρακαθησθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑποκεισθαι (τινι. Τοπ. δοτ.)· ὁμολοεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει Ξ. ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις Πλ.

Δοτικὴ προσωπικὴ

§ 72. Ἐκτὸς ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων μὲ δοτικὴν δύναται γὰρ συντάσσεται καὶ πᾶν ῥήμα οἰασδῆποτε διαθέσεως, ὅταν πρόκειται γὰρ δηλωθῆ

1) ὁ κτήτωρ. Οὕτω συνήθως μετὰ τοῦ ῥήματος εἶναι ἢ γίνεσθαι ἐνταῦθα Κύρῳ βασιλεία ἦν (= ἀνάκτορα γιὰ τὸν Κύρῳ—τοῦ Κύρῳ) Ξ. (Δοτικὴ προσωπικὴ κτητικὴ).

2) τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποῦ γίνεταί τι σιράτευμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ (=γιὰ

τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ). *μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει* (= ἔχουν χαθῆ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) Δ. (Δοτικὴ προσωπικὴ *χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ*).

3) τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἦτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποῖου γίνεταί τι· ὡς *καλὸς μοι ὁ πάππος* (ἐστίν=τί ὄρατος πού μοῦ εἶναι ὁ π.) Ξ. *καὶ μοι μὴ θορυβήσητε* (=παρκακλῶ, μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα πού θὰ μὲ λυπήσῃ). Πλ. (πδ. νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί μὴ μοῦ κρῶσῃς). (Δοτικὴ προσωπικὴ ἠθικὴ).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ, μετὰ τῆς ὁποίας συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος *βούλομαι ἢ ἐθέλω ἢ ἠδομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡ λέξις ἄσμενος*, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων· *εἰ σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι*, σὲ ἐρήσομαι (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νά) Πλ. ὑπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, *ὄτω ὑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἶη* (= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτό) Ξ.

4) τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποῖου ἰσχύει τι· *γέρον γέροντι γλῶπιαν ἡδίστην ἔχει, παῖς παιδί* (= ἓνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.). (Δοτικὴ προσωπικὴ *τῆς ἀναφορᾶς ἢ τοῦ κρίνοντος προσώπου*).

Καὶ μετὰ τῆς τοιαύτης δοτικῆς δύναται νὰ συνάπτεται μετοχὴ, ἢ ὁποία δηλοῖ, ὑπὸ τίνα περίστασιν ἰσχύει τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *Ἐπίδαμνός ἐστι πόλις ἐν δεξιᾷ εἰσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (= εἰσπλέοντί τινι=γιὰ ἓναν πού εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (= ἀφ' οὗ ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) τὸ ἐνεργεῖν πρόσωπον. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὁποία κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς—τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ· *ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος* (= πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. *συνεκπλοτέα ἐστί σοι καὶ τὴν τρύγα* (= πρέπει σὺ νὰ πῆγς μάζι. . .). Ἀρφ. *ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται* (= ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. ἀληθές

ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων). (Δοτικὴ προσωπικὴ τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου).

Ὁμοία εἶναι ἢ δοτικῇ, ἢ ὅποια τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς, μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρορκεύασταί τινι κλπ. οὐ μεταμέλει μοι (= δὲν μετανῶ ἐγώ) Πλ. ἐπειδὴ παρορκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορινθιοὶ) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα

α'. Μετὰ δύο αἰτιατικῶν

§ 73. Μετὰ δύο ἀντικειμένων, ἀμφοτέρων κατ' αἰτιατικῆν πτώσιν, συντάσσονται:

1) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐρωτᾶν, αἰτεῖν, εἰσπράττειν, ἀποστρεφῆναι, ἀποκρύπτειν· οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε Ἄρφ. (πδ. αὐτὸ σὲ ρώτησα). οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἡγήσα (= ἀπὸ κανένα ἐγὼ δέν) Πλ. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημ λέγεται ὁμοῦ καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι παρὰ τινος καὶ ἀποστρεφῆναι τινά τινος· οὗτος ἐμὲ τῶν πατέρων ἀπεστρέφεν. Δ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίζειν· διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πδ. σὲ μαθαίνει γράμματα). τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐνδύειν ἢ ἐκδύειν· ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε Ξ. (πδ. τὴν ἔντυσε μαῦρα ροῦχα).

4) πᾶν μεταθετικὸν ῥήμα συντασσόμενον μὲ αἰτιατικῆν, ὅταν ἔχη ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον (§ 67, 2)· ἕκαστον ὁμῶν εὐηργέτου τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὄδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρῶας Ὅμ.

Ὁὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δορᾶν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν—ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι, ἀγαθὸν ἢ κακόν)· οἱ ὑποκοιταὶ ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 74. Μὲ δύο αἰτιατικῶν συντάσσονται προσέτι, τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἢ ἑτέρα τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἢ ἐνεργητικῆ συντάξις

μετατραπή εἰς παθητικὴν τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔργαγε καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποιήκεν Ξ. (Π6. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε). (π6. § 10, 2 καὶ 3).

Σημ. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίστη τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὔξειν, αἰρεῖν, τρέφειν· ἕνα τινὰ αἰεὶ ὁ δῆμος εἴωθε τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν. (π6. § 10, 4, Σημ. π6. τὸν Πέτρον τὸν σπουδάζουν γιαιρό).

β' Μετὰ αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς

§ 75. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν, συντάσσονται:

1) τὰ ῥήματα ἐστιᾶν, πληροῦν, κενοῦν, κ.τ.τ. τῶν λόγων ἡμᾶς Λυσίας εἰσία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ σημαίνοντα ἀκούειν ἢ πληροφορεῖσθαι· ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσαθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.

3) τὰ σημαίνοντα πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ. ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόντιαν (= ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὀ) Ξ. ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον Ξ Οἱ Ἥλεῖοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκώλυον τοῦ ἀγῶνος Ξ. Ἰδὲ καὶ § 73, 1, Σημ.

4) τὰ σημαίνοντα ἀνταλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν, κ.τ.τ. ἀξιούσιν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν· ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (= μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἐπιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἰσ.

5) τὰ σημαίνοντα ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτιρεῖν, ὀργίζεσθαι κ.λ.π. καὶ τὰ δικαστικά καὶ ἀνταποδοτικά, ὡς αἰτιασθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὴν αἰτίαν· ζηλῶ σε τοῦ πλοῦτου (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. πολλάκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου Πλ. διώξομαί σε δειλίας Ἄρφ. Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο Πλ.

Σημ. Μετά γενικής τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἔννοιᾳ: ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μελήτιου (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσεβείαν) Πλ. *ἐάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διὰ...) Δ'. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός, ἀλίσκομαι τινος λέγεται καὶ κοίνομαι θανάτου (=δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαγόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 76. Μετά αἰτιατικῆς καὶ γενικῆς συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων τῶν συντασσομένων μετὰ γενικῆς, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, προπάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως κατά, ἔχοντα δικαστικὴν ἔννοιαν, ὡς κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ. ἀποτρέπει με τοῦτου Πλ. *προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας* Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι *Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν* (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ' Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν

§ 77. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, δίδοναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ Πλ. ἡ *μοῦσα δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε*; Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ σημαίνοντα ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μείξιν, συναλλαγῆν ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ *πλέμῳ* Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ. οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι* Θ.

§ 78. Μετ' αἰτιατικῆς καὶ δοτικῆς συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων συντασσομένων μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἣ συν' αἰ ἡδοῖαι οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσιν Ξ. *ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο* Θ.

δ' Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν

§ 79. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται:

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδίδοναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν μετεσχέκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων Ξ. *χορὴ τοῦ βάρους μεταδίδοναι τοῖς φίλοις* Ξ.

2) τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθνεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαι τι εἰς τινα ἐκ φθόνου τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ Δ. μὴ μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τιος = ὀρίζει εἰς τινα ὡς ποινὴν κάτι τι. τιμᾶται (ὁ κατηγορῶς) τινί τιος = προτείνει διὰ τινα ὡς ποινὴν κάτι τι ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσαιτε Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου Πλ.

β' Τὰ μέσα ῥήματα

§ 80. Τὰ μέσα ῥήματα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ δὲ τὴν ἰδιαιτέραν των σημασίαν τὰ μέσα ῥήματα λέγονται

1) μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ὅτι ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφει κατ' εὐθεῖαν εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι, κ.τ.τ.

Ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν γυμνάζομαι = γυμνάζω ἑμαυτόν, ὀπλίζεσθε = ὀπλίζετε ὑμᾶς αὐτούς.

Σημ. α') Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν ἔρριψαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φοῖβα (= ἐρρίφθησαν εἰς) θ.

Σημ. β') Πολλάκις καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθὲς ῥῆμα τίθεται ἢ ἀντίστοιχος αὐτοπαθὲς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρῶτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἢ αὐτοπάθεια ἑαυτὸν ἀποκρύπτειται ὁ ποιητής (πβ. νίβεται — καὶ — νίβεται μόνος του. Χτενίζεται — καὶ — χτενίζεται μόνη της).

Σημ. γ') Ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἢ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς τι μόνον μέρος τοῦ ὅλου ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται διὰ τῆς αἰτιατικῆς τοῦ οὐκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ῥήματος ἐπίφατο χεῖρας. (πβ. ἐπλύθηκε — καὶ — ἐπλυσε τὰ χεῖρα του).

2) μέσα πλάγια, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου ἐπιστρέφουσιν πλάγιως, ἤτοι ἐμμέσως εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον. Τὰ μέσα πλάγια ὑποδιαιροῦνται εἰς

α') μέσα διάμεσα. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ τι εἰς ἑαυτὸ ἢ δι' ἑαυτὸ ἢ εἰς τι τῶν ἑαυτοῦ διὰ μέσου ἄλλου· οἰκοδομεῖσθαι οἰκίαν (=οἰκοδομεῖν οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων) Ξ. Πανσανίας τράπεζαν περσικὴν παρετίθετο (=παρετίθει· ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετιῶν, διέτασσε καὶ παρέθετον εἰς αὐτόν) Θ. ὁ πατήρ τοὺς παῖδας παιδεύεται (=ἐκπαιδεύει· διὰ τῶν διδασκάλων).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφασθαι νόμους (=τιθέναι· ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται· τίθεναι ἢ γράφειν νόμους· ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκε ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἔγραψαντο.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται ὀχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου διαμέσου· Λύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε (=ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκευάζε. πβ. κίττει σπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του σὺν κορφεῖο κλπ.).

β') μέσα ἀλληλοπαθῆ. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἐνεργοῦν ἀμοιβαίως κάτι τι εἰς ἑαυτὰ ἢ εἰς τι πράγμα, τοῦ ὁποίου μετέχουν ἀπὸ κοινοῦ. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· φιλοῦνται, μισοῦνται (=φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους)· συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο (=ἐώθηον ἀλλήλους) Ξ. διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων (=διένειμαν ἀλλήλοις, διεμοίρασαν ἀνχμεταξύ των) Πλ.

Σημ. Ἀντὶ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· οἱ ὑπηρεῖται διέφθειρον ἀλλήλους Θ. φθοροῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους (=ἐπειδὴ φθοροῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον...) Ξ. ἀλληλοκιοῦσιν (=κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἀριστ. (πβ. ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον—ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον—ἀλληλοὑποστηρίζονται).

γ') μέσα δυναμικά. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐντείνει τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του, ἐνεργεῖ τι· λύσμαι αἰχμάλωτον (=ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλων λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). παρὲ

χομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς (=παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν νκυπήγησιν τῶν ὁμοίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα).

Ὄθτω πολιτεύω (=εἶμαι πολίτης)—πολιτεύομαι (=ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας). προσβεύω (=εἶμαι πρεσβευτής)—προσβεύομαι (=διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής). (πβ. νῦν: προμηθεύομαι τρόφιμα, δανείζομαι χρήματα, συμβουλευομαι τὸν ἰατρόν, κλπ.).

Συνηθέστατον μέσον δυναμικὸν ῥήμα εἶναι τὸ ποιοῦμαι εἰς φράσεις, οἷα ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην, κ.τ.τ. ἢ ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κ.τ.τ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι) Ὑπὸ ἄλλῃ

ἄρχω λόγου=λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος—ἄρχομαι τοῦ λόγου=ἀρχίζω τὸν λόγον μου. (Ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου). πβ. ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι Κύρου, εἰκὸς ἄρχειν με λόγου (=νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος)—τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο ὧδε (=ἤρχισε νὰ ὁμιλήῃ ὡς ἐξῆς) Ξ.

μισθῶ τι=δίδω τι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι εἰς ἄλλον—μισθοῦμαί τι=λαμβάνω τι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω τι πρὸς ἰδίαν μου χρῆσιν.

ποιῶ τινα δοῦλον=καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἷτιος νὰ γίνῃ τις δοῦλος ἄλλου—ποιοῦμαί τινα δοῦλον=καθιστῶ τινα δοῦλον μου, ὑποδουλώων τινα (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημ. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαίτερας σημασίας ἑνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφονται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥήμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχῃ διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάζῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων. πβ. παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθές=παρασκευάζω ἑμαυτὸν, ἐτοιμάζομαι), παρασκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν=ἐτοιμάζω ναυτικὸν προμηθεύμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.). οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικόν=οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθεύμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσσω ῥήματος, τὸ ὅποσον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥήμα τοῦτο εἶναι μέσσω εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσσω πλάγιον, ὁ μέσσω. πθ. σφίζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου ἐσώθη ἐκ τοῦ κινδύνου (=ἔσωσα τὸν ἑαυτὸν μου)—σφίζομαι τὴν οὐσίαν ἐσωσάμην τὴν οὐσίαν (=ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἄλλὰ μερικῶν μέσσω ῥημάτων ὁ μέσσω καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθη ἐκ τὸ πέλαγος. ὠπλισάμην ἢ ὠπλίσθη. Ἄλλων δὲ μέσσω ῥημάτων ὁ παθητικός ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσσω, ὡς ἠθροίσθη, ἀπηλλάγη, ἐπεραιώθη κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη, χρήσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέβωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἀόριστος εἶναι καὶ μέσσω: ἐλούσθη, ἐξυρίσθη, ἐξηπλώθη, ἐθανείσθη κλπ.).

γ' Τὰ παθητικὰ ῥήματα

§ 81. 1) Τὰ παθητικὰ ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει τι ὑπὸ ἄλλου.

2) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται ποιητικὸν αἷτιον. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

α') διὰ τῆς ὑπὸ καὶ γενικῆς ἢ σπανιώτερον διὰ τῆς ἀπό, ἐκ παρὰ, πρὸς καὶ γενικῆς: διδάσκεισθαι εἰθέλω ὑπὸ χρηστῶν μόνον Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμεις (=ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαινόμενα Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κἀγαθὸς ἐπωνομάζετο Ξ.

β') διὰ δοτικῆς προσωπικῆς, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται (=ὑπὸ τοῦ Θ. Ἰδὲ § 72, 5).

§ 82. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων, κυρίως μὲν τῶν συντασσόμενων μετ' αἰτιατικῆς ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 67, 1), σπανίως δὲ ἐκ τῶν ἄλλων ἢ ἐξ ἀμεταβάτων.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ: οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν)—οἱ Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον)—οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 83. Ἐπί τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 73 κ.ε) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἐὰν μὲν τὸ διπτῶτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων μὲ δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 74), τότε ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ αὐταὶ γίνονται ὀνομαστικά, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου· (*Ἰσχύμαχος πάντες καλὸν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον*) — *Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθός ἐπωνομάζετο* Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κωνονικῶς αἰτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ) παραμένει· (*ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν*) — *ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν*. (*οἱ Ἕλληγες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας χόρτου κούφου*) — *αἱ διφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κούφου*. (*τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδώκει*) — *αἱ πόλεις αὗται ὑπὸ βασιλέως Παρυσάτιδι δεδομένα ἦσαν* Ξ.

Σημ. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἐξ ἐνεργητικοῦ ἔχοντος ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον· (κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον) — *οὐκ ἐν τῷ Καοὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται* Πλ.

Ἐπί δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω (τινὸς τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινὶ τι) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν· (*οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς*) — *οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς* Ξ. (*ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν*) — *οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν*.

§ 84. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον·

ἀποκτείνω τινὰ — ἀποθνήσκω (=φρονεύομαι) ὑπὸ τινος.

διώκω τινὰ — φεύγω (=καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.

ἐκβάλλω (=ἐξορίζω) τινὰ — ἐκπίπτω (=ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.

εὖ λέγω (=ἐπαίνῳ) τινὰ — εὖ ἀκούω (=ἐπαινούμαι) ὑπὸ τινος.

εὖ ποιῶ (=εὐεργετῶ) τινὰ — εὖ πάσχω (=εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημ. Τοῦ ῥ αἰρῶ (=συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικόν εἶναι τὸ ἀλί-
σκομαι (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (=ἐκ-
λέγω) τινὰ παθητικόν εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι (=ἐκλέγομαι) ὑπὸ τινος·
Ἐθνηαῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν — Μιλτιάδης αἰρεῖται ὑπ'
Ἐθνηαίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων παθητικόν σχηματίζεται καὶ
διὰ περιφράσεως ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ῥήματος γίγνομαι, τυγ-
χάνω, λαμβάνω, ἔχω κ.τ.τ. καὶ συνωνύμου πρὸς τὸ ἐνεργητι-
κόν ῥήμα ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ· μισῶ τινα — (μισοῦμαι καὶ)
μισητὸς γίγνομαι ἢ μῖσος ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινα — (θεραπεύομαι καὶ) θεραπείας τυγχάνω
ὑπὸ τινος.

ζημιῶ τινα — (ζημιοῦμαι καὶ) ζημίαν λαμβάνω παρὰ τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ πα-
θητικόν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως· αἰδοῦμαι
(=ἐντρέπομαι) τινα — αἰδοῦς τυγχάνω ὑπὸ τινος.

αἰτιῶμαι (=κατηγορῶ) τινα — αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμ-
βάνω ὑπὸ τινος. (π.β. ἐπιθυμῶ — γίνομαι ἐπιθυμητός. συγ-
χωρῶ — λαθάνω συγχώρεσι. παρηγορῶ — ἔχω παρηγοριᾶ. περι-
ποιῶμαι — εὐρίσκω περιποίησι).

Σημ. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρὰ τινος (=τιμωρῶ τινα) παθητικόν
εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (=τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος) οἱ τοὺς νόμους πα-
ραβαίνοντες δίκην διδόασιν (=τιμωροῦνται).

δ' Τὰ οὐδέτερα ῥήματα

§ 85. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν
ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς
εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν)· ζῶ, ὑγιαίνω, νοσῶ,
σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ κλπ.

Σημ. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα κυρίως εἶναι ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ

§ 86. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαιτέροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διαφοροὶ ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἤτοι ἡ σχέσις τοῦ τόπου, τοῦ ὁργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται:

1) δι' ἐπιρρήματος· ἐνιαῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κ.λ.π. (Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλάγιος πτώσεως ἢ δι' ἐμπροσθέντος τινός· ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδείς ἐκοιμήθη Ξ. οἱ πολέμοι ἐργηγόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός. (πβ. ἔθρεξε τὰ μεσάνυχτα — ἔθρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα). (Ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

1. Αἱ πλάγιοι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς

§ 87. α' Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα κινήσεώς τινος· (ποῦ; ἕως ποῦ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ· κρίση δ' οὐρανὸν ἴκε (=εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρ.). ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε Ὀμ. (πβ. πάω σπῆτι, πάω σχολεῖτο).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς· (πόσον;); ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται (=ἐπὶ ἓν ἔτος) Θ.

Σημ Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων δηλοῦντων φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικῶ ἀριθμητικῶ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δαιτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος (οὗτοσί), πρὸς δήλωσιν τοῦ χρόνου, ὃ ὁποῖος ἔχει παρέλθει, ἀφ' οὗτου ἔχει γίνασθαι· Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε τρίτην ἤδη ἡμέραν (=ἔδω καὶ τρεῖς ἡμέρας). Πλ. ἀπηγγέθη Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτ' Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν (=ἔδω καὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη) Δ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν· (γιατί; πρὸς τί;). Μὲ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται συνήθως ἡ αἰτιατικὴ ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς

ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς· τί τηρικὰδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων ;
(=γιατί ἔχεις ἔλθει ; πβ. τί γελᾶτε ;) Πλ. ταῦτα δὴ ὑπαισχυν-
νόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους (=διὰ ταῦτα) Πλ. ἠρωτῶντο
ὅ,τι ἤκοιεν (=γιατὶ ποῖόν σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἦτοι ἀναφορὰν (σὲ τί ; ὡς πρὸς τί ;)· πόδας
ὠκὸς Ἀχιλλεύς Ὅμ. ὃ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός
ἐστι (=ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ.

§ 88. β'. Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς
δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἢ διὰ τοῦ ὁποίου
γίνεται τι· (ποῦ ; ἀπὸ ποῦ ;) Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς
εἶναι μόνον ποιητικὴ· ποῦ Μενέλαος ἔην ; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν
Ἀχαιῶν ; (=ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἴππος
εἰσθῶς λοίεσθαι ἐν ἑορταίῳ ποταμοῖο (=ἐντὸς καλλιερῶος πο-
ταμοῦ). ἔρχονται πεδίοιο μαχισόμενοι (=διὰ τῆς πεδιάδος)
Ὅμ. (πβ. ὁ Κωρταίῳ ἐρχεται τοῦ κάμπου καθ' ἀλλήλην).

Σημ. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης ἰδὲ § 29, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται τι· (πότε ; τί
καιρὸ ;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων δηλούν-
των φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν· οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας
ἦξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας (=ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέ-
ρας κ.λ.π.) Πλ. Ἰσθμὸς ἴσος αἰεὶ ὄρει καὶ θέρεος καὶ χειμῶ-
νος (=καὶ ἐν καιρῷ θέρους . . .) Ἡρ. οὐδέεις μὲ πω ἠρώτηκε
καιρὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν (=ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολλὰ χρό-
νια τῶρα) Πλ.

3) αἰτίαν (γιατί ;)· τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων δογίζονται
(=διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα) (πβ. § 75, 5).

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 38, 1, β'.

4) ποσόν (πόσον ;)· πόσου διδάσκει Εὐήμος ; πέντε μινῶν
(=πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλίαν του ;) Πλ. (πβ. § 75, 4).

§ 89. γ' Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 29, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως (ποῦ ; σὲ ποῖο μέρος ;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ· Ζεῦ,
αἰθέρι ναίων (=ἐν τῷ αἰθέρι). τόξα ὡμοισιν εἶχεν (=ἐπὶ τῶν
ὤμων) Ὅμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ *τῆδε* (= ἐδῶ), *ταύτη* (= αὐτοῦ), *ἐκείνη* (= ἐκεῖ), *ἄλλη* (= ἄλλου), *ἧ* (= ἔπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς *Πανάκτω*, *Βραυρωῶνι*, *Ἐλευσῖνι*, *Ῥαινουῦντι* κλπ. σιήλας σιῆσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήναις ἐν πόλει (= καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀχροπόλει) Θ. τὰ τρόπαια τὰ τε *Μαραθῶνι* καὶ *Σαλαμῖνι* καὶ *Πλαταιαῖς* Πλ. ἐνίκησε Ἰσθμοῖ καὶ *Νεμέα* (= ἐν Νεμέα) Δυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅπῃον συμβαίνει τι (ποιὰ ἡμέρα; ποιόν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων δηλούντων χρόνον καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν· ταύτη τῆ ἡμέρα, ἐκείνη τῆ ἡμέρα, τῆ ἐπιούση ἡμέρα, τῆδε τῆ νυκτί, τῶ ἐπιόντι μηνί, τῶ ἐπιόντι ἔτει, τῶ ὑστέρω ἔτει κλπ. — Παναθηναίοις, Διονυσίοις, Ἐλευσινίοις, Ἀπαιτουρίοις, Θεσμοφορίοις κλπ. (= στήν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.)· ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μνᾶς καὶ *τρίτῳ μηνί*, *Θαργηλίοις*, νικήσας ἀνδροικῶ χορῶν δισχιλίας δραχμᾶς (= τὸν τρίτον μῆνα, στήν ἑορτὴ τῶν Θαργηλίων) Δυσ. *Λίχας ταῖς γυμνοπαιδαῖς* τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε (= στήν ἑορτὴ τῶν γυμνοπαιδιῶν) Ξ.

II. ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ (§ 29, 8).

1) τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκτελεῖται τι· Ἰπποκράτης *τὴν θύραν τῆ βακτηρία* ἔκρουε (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄρωμεν. οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκίησαιο (= μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν, ἦτοι τὸ συνοδεῦον τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πρᾶξιν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον *ναυσὶν εἴκοσιν* (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π.χ. *μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν* (= μὰζι μὲ τοὺς ἀνδρας, μὰζι μὲ τὸ πλήρωμά της). Θ.

3) τρόπον· *δρόμῳ* ἔντο εἰς τοὺς βαρβάρους Ἑρ. (πδ. ἦρθε *τρέχοντας*).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις *τῆδε*, *ταύτη* (= ἔτσι), *τῶδε* ἢ *τούτῳ* *τῶ τρόπῳ*, οὐδενὶ *τρόπῳ*, *σιγῇ*, *σιωπῇ*, *κραυγῇ*, *βίᾳ*, *σπουδῇ*, *παντὶ σθένει*, *πάσῃ τέχνῃ* κλπ.

4) **αἰτίαν· λιμῶ ἀπέθανον** (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ.
καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (= διὰ τὰ
γεγενημένα) Ξ.

5) **ποσόν, ἤτοι μέτρον ἢ διαφοράν· πολλῶ μεῖζόν ἐστιν**
(=κατὰ πολὺ). Ἐλύαξα προτέρω Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς
Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημ. Ἰδὲ καὶ § 72.

2. Τὰ ἐπιρρήματα

§ 90. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγαιαι πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὅποια
λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς. π.δ. δωρεάν, μακρόν, χάριν, τὴν
ταχίστην (=τάχιστα) — αὐτοῦ, οὐδαμοῦ — κόκλω, ταύτη, ἄλλη
(=ἀλλαχοῦ) κλπ. Ἰδὲ § 87 κ. ε.

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχι-
κῆς. Οὕτω π. χ.

α') τὸ **ἄλλως** (= ἀλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν
τοῦ ἐκτὸς τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς συγγενεῖς καὶ ἄλλως
ἐδμενεῖς Πλ.

Ἡ δὲ φράσις **ἄλλως τε καὶ**, ἢ σπανιώτερον **ἄλλως τε**, σημαίνει
καὶ **μάλιστα** πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι **ἄλλως τε κἂν**
ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη Δ.

β') τὸ **ἔτι** (=ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτημα-
τικὰς ἰσοδυναμοῦσας μὲ ἀρνητικὰς σημαίνει πλεόν, πιά· τίς αὐτῶ
ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται ; (=τίς πλεόν. οὐδεὶς πλεόν) Ξ.

Σημ. Τὸ **ὄχι ἀκόμη** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὕτω· οὕπω
καιρός (ἐστὶ=δὲν εἶναι ἀκόμη καιρός. Οὐκέτι καιρός=δὲν εἶναι πιά καιρός).

γ') τὸ **μάλιστα** (=παρὰ πολὺ, πρὸ πάντων) μετ' ἀριθμητικῶν
σημαίνει περίπου· Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίους **μάλι-
στα** τεσσαράκοντα. (π.δ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ') τὸ **πολλάκις** (=πολλὰς φορὰς) κατόπιν τοῦ εἰ, (εἰάν), ἵνα
μῆ, μῆ, σημαίνει τυχόν, ἴσως· εἰ ἄρα **πολλάκις** μὴ προσεσχί-
κατε τῶ τοιοῦτω Πλ.

ε') τὸ **ποτέ** (=μιά φορά, κάποτε) εὐρισκόμενον κατόπιν ἐρω-

τηματικῆς λέξεως σημαίνει ἄραγε, τάχα, σάν. Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους (=μὲ ποιοὺς ἄραγε λόγους) Ξ. τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο; (=σάν τί) Πλ. Ἰδὲ § 51, 1.

ζ') τὸ τάχιστα (=πολύ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς· οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καθηρόθη (=εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ') τὸ ἐπίρρημα ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικόν (=οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (=ὅπως), 1) μετὰ ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων ἢ ἐπιρρημάτων σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν· ὡς πλεῖστος (=ὅσον τὸ δυνατόν πλεῖστος), ὡς τάχιστα (=ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα). 2) εἰς ἀναφωνήσεις ἐκφραζούσας θαυμασμὸν σημαίνει πόσον, τί· ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος! (=πόσον ὠραῖος, τί ὠραῖος) Ξ.

Σημ. α'. Τὴν ἀρχικὴν του δεικτικὴν σημασίαν, (μὲ τὴν ὅποیان ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ), διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὡς ἢ ὥς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις καὶ ὡς (=καὶ ἔτσι), οὐδ' ὡς (=οὐδὲ ἔτσι, μέλον τοῦτο δέν) οὐδ' ὡς ὠργίζετο Ξ.

Σημ. β'. Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ὄχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικός (=ὅτι, πῶς), ἢ χρονικός (=ὅτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικός (=διότι), ἢ τελικός (=ἵνα), ἢ συμπαρασματικός (=ὥστε), καὶ πρόθεσις (καταχρηστικῆ), ὅποτε συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς προσώπου καὶ σημαίνει πρὸς, ἢ μετὰ ἀριθμητικοῦ καὶ σημαίνει περίπου, ἴσαμε' κέλευσον ἔλθειν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένη Ξ. ὀλίγας εἶχεν ὡς πεντακοσίους Ξ.

Σημ. γ'. Ἰδὲ καὶ § 38, 1, β'.

3. Αἱ πρόθεσις 1.

§ 91. α' Αἱ κύριαι πρόθεσις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά. (πδ. σύνθετα ῥήματα ἀνατείνω = τείνω ἄνω, κατατίθημι = τίθημι κάτω, περιορέω = ῥέω περίξ κλπ.). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλεῖστάκις αἱ πρόθεσις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου· μέγαντες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν (=ἐπάνω). Ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (=ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἢ πρόθεσις πρὸς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (=προσέτι· δέ)· ἀσύμφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δί-

1. Αἱ πρόθεσις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

καιον Πλ. (πβ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πῆγαινε, κί' ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ=κατόπιν).

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρήσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἵνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἢ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 87 κ. ἐ.). πβ. νέοι ἔχον πεμπόβολα χερσὶν (Ἰλ. Α 463)—σιέματα ἔχον ἐν χερσὶν (Α 373). κρίση οὐρανὸν ἶκεν (Α 317)—Ὀδυσσεὺς ἐς Χρῦσην ἵκανεν (Α 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται:

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ ῥήματος, (ἀνευ δηλαδὴ τοῦ ἐστί, ἢ εἰσὶ ἢ ἦν ἢ ἦσαν ἢ ἄλλου τινὸς ῥήματος), μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναθετασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δυσύλλαθοι. συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τονισμὸν αὐτῶν ὡς ἐπιρρημάτων: πάρα πολλά ἐκάστω (=πάρασι): οὐ γὰρ τις μετὰ τοῖος ἀνὴρ, οἷος Ὀδυσσεὺς (=μέτεσι, ὑπάρχει μετὰξυ). οὐ οἱ ἐνὶ φρένες (=οὐκ αὐτῷ ἐνεῖσι φρένες) Ὀμ. ἄνα ἐξ ἐδοράων (=ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητάς καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλονται πολλάκις μετὰξυ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον) ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὅποιον προσδιορίζει: νύμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν (=παρείθει, ἔθετε πλησίον, παρέθετε). Ἰθάκην κάτα (=κατὰ τὴν Ἰθάκην) Ὀμ.

Σημ. α' Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται (ἐκ δ' ἄγαγε—ἐξήγαγε δὲ, καί' ἄρ' ἔξετο—καθέξετο ἄρα), ὀνομάσθη *τεμῆσις*, διότι ἐσφαλμένως ἐνομίσθη, ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται, καὶ ὁ ἀναθετασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δυσύλλαθων προθέσεων, ὀνομάσθη *ἀναστροφὴ* (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομίσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

¹ Ἐκ τούτου τοῦ ἐνὶ, ἀρχικοῦ πληρωστέρου τύπου τῆς προθέσεως ἐν (=ἐντός), προῆλθε τὸ νεοελληνικὸν (ἐναι) εἶναι. πβ. οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίος οὐδὲ Ἐλλην κλπ. Ἰδὲ καὶ 54, I, Σημ. γ'.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφὴν μόνον ἢ πρόθεσις *περί* ἄντι ἑβάνης ἀνδρείας *πέρι* οὐδὲν εἰδῶς (=περὶ ἀνδρείας) Πλ.

Σημ. β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ πρόθεσις *ἐνεκα* καὶ *ἄνευ* τοῦτου *ἐνεκα*. ὧν ἄνευ.

§ 92. Ἡ ἐξασθένησις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ αὐτῶν ἀπὸ ἐπιρρημάτων (ἦτοι αὐτοτελῶν λέξεων προσδιορίζουσῶν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς προθέσεις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια προτασσόμενα τῶν πлагίων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦντα διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλάκις συνδέσεως τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαίτερον τόνον αὐτῶν. πθ. *ἐκ δ' ἄγαγε* (Πλάτοκος) Βρισηίδα — *ἐξήγαγε* Ἀρησίλαος τὸ σιγάτευμα. *κατ' ἄρ' ἐξέτο* — *ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέξετο*. (πθ. δὲν τὸν εἶδα ξανά — δὲν τὸν ξαναεἶδα).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ἔρων τῆς προτάσεως. Οὕτω εἷς τινα πρότασιν, ὡς π. χ. *ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ* (Α 439), ἦτο εὐκόλον ἢ λέξις *ἐκ* (=ἔξω), ἢ ὁποῖα ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα *βῆ* (=ἔβη), νὰ νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μὲ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν νηὸς (=ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη εἶναι ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ αὕτη, ἦτοι ἢ ἀνωτέρω πρότασις ἠδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη ὄχι μόνον οὕτω *Χρυσῆς ἐκ βῆ νηὸς* (=ἢ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω *Χρυσῆς ἐκ νηὸς βῆ* (=ἢ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἀλλ' οὕτω ἢ λέξις *ἐκ* παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως ἐκφράζει πλέον αὕτη οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) νηὸς.

§ 93. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐκ τῶν πлагίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τῆς καὶ ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. Τοῦτο ἐν συνόψει καταγράφεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Μετά γενικής	Μετά δοτικής	Μετά αιτιατικής
Μονόπτοι	ἀντι	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	ἀπό ἐκ, ἐξ	μακράν ἀπό· ἀπό· μέ· ἀπό μέσα ἀπό, ἀπό· εὐθύς μετά· ἔνεκα.		
	πρό	ἐμπρός ἀπό· πρὶν ἀ· πό· ὑπέρ, γιά.		
Δίπτοι	ἐν		ἐντός, μέσα εἰς· μέ·	
	σύν ζύν		μαζὶ μέ, μέ.	
Τρίπτοι	εἰς			μέσα εἰς· ὡς πρός· γιά.
	ἀνά		(ἐπάνω εἰς) ¹	ἐπάνω εἰς· πρός τὰ ἄνω τοῦ· κατά. (διὰ μέσου) ¹ . ἔνεκα, γιά.
	διὰ	διὰ μέσου· κατά τὴν διάρκειαν τοῦ· ὕ· στερ' ἀπό· μέ.		καθ' ὅλην τὴν ἔκτα· σιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν διὰ μέ· σου σύμφωνα μέ. ἐπάνω ἀπό, πέραν ἀ· πό· περισσότερο ἀπό.
	κατά	κάτω ἀπό ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχε· τικῶς μέ, γιά.		
	ὑπέρ	ἀπό πάνω ἀπό· χάριν, γιά· σχετικῶς μέ.		
Τρίπτοι	ἀμφι	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπό) ¹ ἔνε· κα, γιά.	γύρω ἀπό· περίπου· ἴσαμε.
	ἐπί	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στά· σεως)· στήν ἐποχῇ τοῦ· πλησίον· ἐνώ· πιον· γιά (ἐπὶ σκο· πίμου διευθύνσεως).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στάσεως)· εὐθύς μετά· πλησίον· κατόπιν· ἐκτός ἀπό· γ· ἀ (ἐπὶ αἰ· τίας ἢ σκοποῦ).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ κι· νήσεως)· διαρκῶς ἐπὶ· πρός· ἐναντί· ον· γιά (ἐπὶ σκο· ποῦ).
	μετά	(μεταξὺ) ¹ . μαζὶ μέ, μέ.	(μεταξὺ) ¹ .	(μεταξὺ) ¹ . ὕστερ' ἀ· πό.
	παρά	(ἀπό κοντὰ ἀπό) ¹ , ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς·	πλησίον καὶ κατά μῆκος· κοντὰ εἰς· ἐν συγκρίσει πρός· ἐναντίον, κατά πα· ράθεσιν πλην· παρά
	περί	(γύρω ἀπό) ¹ . σχε· τικῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπό· σχε· τικῶς μέ, γιά) ¹ .	γύρω ἀπό· περίπου κατά· περίπου· σχε· τικῶς μέ.
	πρὸς	ἀπέναντι πρός· ἐνώ· πιον· ὡς πρός· γιά·	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέρος, πρός· ἐναντίον, μέ· σχε· τικῶς μέ, ὡς πρός γιά (ἐπὶ σκοποῦ).
	ὑπὸ	ὑποκάτω ἀπό· ἔνε· κα, ἀπό· ἐν συνο· δείῳ.	ὑποκάτω ἀπό (ἐ· πὶ στάσεως)· ὕ· πό τὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπίδρασιν	ὑποκάτω ἀπό (ἐπὶ κινήσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.

1) Χρήσις ποιητικῆ ἢ μᾶλλον ποιητικῆ.

§ 94. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέρας σημασίαι ἐκάστης τῶν προθέσεων εἶναι αἱ ἑξῆς:

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. πρ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περὶ).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ· ἄμφι πῦρ ἐκάθηρτο Ξ. οἱ ἄμφι Ἀρριαῶν = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀρριαίου ἢ ὁ Ἀρριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του. β') χρονικῶς = περίπου, κατὰ ἄμφι μέσας νύκτας Ξ. γ') μεταφορικῶς = περίπου, ἴσαμε· ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιὰ· ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (= ἄμφι τούτων ἃ εἶχον = περὶ τούτων κ.λ.π.) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς καὶ τὸν Ἡρόδοτον. α') τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ· Ἀχαιοὶ ἔστιασαν ἄμφι Μενoitιάδῃ Ὅμ. β') μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιὰ· ἄμφ' ἐμοὶ στένει (= γιὰ μέ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιὰ· ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς λόγος λέγεται Ἡρ.

Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἄμφιθάλαστος) ἢ = περίξ (ἄμφιέννυμι).

II. Ἄνω (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω. πρ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς· ὄκουν ἄνὰ τὰ ὄρη Ξ. ἢ = πρὸς τὰ ἄνω· ἄνὰ τὸν ποταμὸν ἔπλεον (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ). β') χρονικῶς = (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ ἄνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον Ἡρ. γ') μεταφορικῶς· ἄνὰ κράτος (= μέ ὅλην τὴν δύναμιν) — ἄνὰ λόγον (= κατ' ἀναλογίαν) — ἄνὰ πέντε (= πέντε πέντε, ἀπὸ πέντε).

2. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς· χουσέφ' ἄνὰ σκίπτρω Ὅμ. ἦξει ἄνὰ νηυσὶ Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιώσχομαι).

III. Ἄντι. Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρῶ, ἀπέναντι· πρ. Ὅμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν ἀντί-ος.

Μόνον μετά γενικῆς α') τοπικῶς=ἀπέναντι' εἰσήκουσαν ἀντι τῶν πιτύων Ξ. θ) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀντικαταστάσεως = σιὸν τόπο τοῦ, ἀντὶς γιὰ ἐβασίλευεν ἀντ' ἐκεῖνου Ξ. Σωκράτης οὐδέποτε προηρεῖτο τὸ ἡδῖον ἀντὶ τοῦ βελτίστου Ξ. ἢ ὁμοιότητος=σάν' ἀντὶ κυνὸς εἶ φύλαξ Ξ. ἢ αἰτίας = γιὰ ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν (= ἀντὶ τούτων, ἅ) εὐ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου (= γιὰ ὅσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἀπέναντι (ἀντιπαράτασσομαι) σημαίνει ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντιδίδωμι).

IV. Ἄπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό; ἀπό; πθ. ἄπω. (Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἢ μὲν ἀπό σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔξω τινός, ἢ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μετά γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) α') τοπικῶς (ἀπὸ τοῦ; ἀπὸ ποιόν;): Κῦρος ὠρμηῖτο ἀπὸ Σάρδεων. τοὺς νιεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσίαν Ξ. θ') χρονικῶς (ἀπὸ πότε;): ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου Ξ. ἀφ' οὗ (= ἀφ' οὗτου). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου): γεγωνὸς ἀπὸ Δημαράτου Ξ. ἢ ὕλης εἴματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα = (ἀπὸ ξύλου) Ἡρ. ἢ αἰτίας = ἀπό, γιὰ ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπληρέθη (πθ. § 88, 3). ἢ τοῦ μέσου ἢ τοῦ τρόπου = μέ' στράτευμα συνέλεξε ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων Ξ. ἀπὸ στόματος λέγω τι Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ Ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρότερον ξυμβάσεως θ).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέροχομαι) καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαιτῶ, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (=ξεμαθαίνω, λησμονῶ), ἀποφοιτῶ (= πᾶν νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (=οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διὰ. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς δύο χωριστά: πθ. δι-ς.

1. Μετ' αἰτιατικῆς α') τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς= διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάφορειαν τοῦ βῆ διὰ δώματα. θεὸς μοι ἦλθεν ὄνειρος ἀμβροσίην διὰ νύκτα Ὅμ. θ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν αἰτίας=ἐνεκα, γιὰ: Λαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠναγκάζετο Μίνω δουλεύειν Ξ. τίνες Ἀθηναίων δι' ἐκείνον ἀγαθοὶ γέγονασι (=ἐξ αἰτίας ἐκεῖνου, χάρις εἰς ἐκεῖνον) Πλ.

2) Μετά γενικῆς· α') τοπικῶς=διὰ μέσου· ἐξελαύνει **διὰ τῆς Συρίας** Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· διὰ νυκτός. Θ. διὰ παντός τοῦ βίου Ξ. ἦ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπό· ὀρχαῖον εἰαῖρον διὰ χρόνου εἶδεν Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ ὄργανου = μέ· δι' ἑρμηνείας διελέγεται Ξ. πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν Ξ. ἦ τοῦ τρόπου = μέ· διὰ τάχους, διὰ βίας.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ διὰ μέσου (ὡς διέρχομαι) σημαίνει μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστὰ εἰς δύο (διατρίβω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω).

VI. **Εἰς** ἢ **ἐς** Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προήλθεν ἐκ τῆς ἐνς = ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἐξ = ἐκ-ς).

Μετὰ αἰτιατικῆς μόνον· α') τοπικῶς πρὸς δήλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός = εἰς· Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν **ἐς Σικελίαν** Θ. Ὄψω καὶ εἰς Φωκέας, εἰς Πέρασας, (= εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων κλπ.) Δ. ἢ πρὸς δήλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρματος τῆς κινήσεως = πρὸς, μέχρι, ἕως· ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς **Πέλιας** Ξ. ἀπὸ θαλάττης εἰς **θάλατταν** (=ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β') χρονικῶς = μέχρι· εἰς τὴν ὕστεραίαν (= μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). εἰς ἐμὲ (= μέχρι ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἑρ. γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ· εἰς πάντα πρῶτος Πλ. ἢ σκοποῦ = γιά, σέ· εἰς **συμβουλήν παρεκάλεσαν ἡμᾶς** Πλ. ἢ ὀρίου ἀριθμητικοῦ = ἐν συνόλω, ὅλο ὅλο· εἶχε τοξότας καὶ σφενδομήτας εἰς **τετρακοσίους** Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς εἰσέρχομαι) σημαίνει καλὰ, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσκούω).

Σημ. Περὶ τῆς ἰδιορρήθμου συντάξεως εἰς Ἄδου (=στόν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (=στό δάσκαλο, στό σχολεῖο) κ.τ.τ. ἰδὲ κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἔνι. § 91, 1). Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει· ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντός ὀρισμένης περιοχῆς).

Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) μόνον· α') τοπικῶς = εἰς, σέ, μεταξὺ· ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς Σοφ. ἐν τοῖς δένδροις ἔστασαν (= ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β') χρονικῶς = ἐντός, σέ· ἐν τρισὶν ἡμέραις Ξ. ἐν

ταῖς σπονδαῖς (= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνακωχῆς) Ξ. γ) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον· οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν Πλ. ἢ τοῦ πλησίον=παρά· πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ (=εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργανου ἢ τοῦ τρόπου=μέ· οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημεῖοις Ξ. ἐν τάχει (=μέ ταχύτητα, ταχέως)· ἢ συμφωνίας=κατά· ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιῆσθαι (=σύμφωνα μέ) Ἰσ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ μέσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβαίνω) σημαίνει μέ· (ἔμψυχος=μέ ψυχῆν, ἐμμελῆς=μέ μέλος), πολύ, ἐτελῶς (ἔμπλεως).

Σημ. Εἰς φράσεις οἷα ἐν Ἀσκληπιῷ, ἐν Ἄδου, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοιχοῦς τούτων εἰς Ἄδου, εἰς τοῦ Κλεομένου, εἰς διδασκαλοῦ κατὰ τινὰς ἢ γενικῆ εἶναι (καθαρὰ γενικῆ) τοῦ ὄλου, δηλοῦσα περιοχῆν (ἐν Ἄδου=ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄδου). Πιθανώτερον ὅμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρώται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον· ἐν Ἀσκληπιῷ=ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιῷ. ἐς τοῦ Κλεομένου=ἐς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένου. (πρ. πέρασ τῆ βραδύα του στοῦ Πέτρου—πάω στοῦ θείου μου=εἰς τὸ σπίτι τοῦ...).

VIII. ἐξ, ἐκ. Ἀρχικῆ σημασία ἀπὸ μέσα, ἀπὸ μέσα ἀπό. (Ἀντίθ. εἰς. Ἰδὲ καὶ ἀπό).

Μετὰ γενικῆς (ἄκριρετικῆς) μόνον· ἀ') τοπικῶς = ἀπὸ (μέσα ἀπό) τὰ ἐκ γῆς φερόμενα Ξ. β') μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δῆλωσιν ἀμέτου κατὰγωγῆς· οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.)· ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου=ἀπό, μέ ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ πάτριον ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτῆσθαι (=μέ τοὺς κόπους) Θ. ἐκ παντός τρόπου (=μέ) Δυσ. ἐκ δόλου (=μέ δ.) Σοφ. ἢ αἰτίας = ἀπό· ἔνεκα· ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως πολλαὶ ἀπέχθειά μοι γέγονασι Πλ. (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α')· ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατά· ἐκ τῶν ἔργων χορῆ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν Δ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἔξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελείως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικῆ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (Ἀντίθ. ὑπό).

1. Μετ' αἰτιατικῆς· ἀ') τοπικῶς ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς· ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον Ξ Καὶ μέ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως· τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι (=εἰς ἕκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ β') χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν· ἐπὶ δέκα

ἔτη· ἐπὶ πολλὸν χρόνον Θ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν διευθύ-
σεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς=πρός, ἐναντίον· ἤλθον ἐπὶ
τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι (=πρός τινα) Πλ. ἐστρατεύετο
ἐπὶ Λυδοῦς (=ἐναντίον τῶν Λ.) Ἡρ. ἢ σκοποῦ = σέ, γιά· τοῦς
στρατηγούς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε. φρούρανα συνέλεγον ἐπὶ πῦρ
(=γιά φωτιά) Ξ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως=ἐπάνω
εἰς· ἤλανθεν ἐφ' ἄρματις Ξ. τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (= τὰ ἐν
τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἦτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.). β') χρονικῶς,
εἰς δῆλωσιν χρονικῆς τινος περιόδου· ἐπὶ τῶν τριάκοντα (τυράν-
νων) Λυσ. ἐφ' ἡμῶν (=εἰς τὰ χρόνια μας, εἰς τὴν ἐποχὴν μας). οἱ
ἐφ' ἡμῶν (=οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πβ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρ-
κοκρατίας). γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἐπιστάσεως· ὁ ἐπὶ τῶν
νεῶν, ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν. ἢ τοῦ πλησίον· ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ξ.
ἢ τοῦ ἐνώπιον· ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων Ξ. ἢ σκοπίμου διευθύ-
σεως=γιά· ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ Ἰωνίας (=γιά τὴν Ἰωνίαν) ἢ δια-
νομῆς = εἰς, ἀπό· εἰάχθησαν ἐπὶ τετάρων (= εἰς τέσσαρες
γραμμὰς, ἀπὸ τέσσαρες τέσσαρες) Ξ.

3. Μετὰ δοτικῆς (καθαρᾶς ἢ τοπικῆς ἢ ὀργανικῆς)· α') τοπι-
κῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς· οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ τῆς
Παλλήνης Θ. β') χρονικῶς = εὐθὺς μετά· ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ
Ξ. ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν
τοῦ (ὄλως) πλησίον· ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ ἦν Ξ. ἢ ἐπιστα-
σίας = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς)· ὁ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ὦν Δ. ἢ τοῦ ἐνώ-
πιον· τὰῦτα ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγε Λυσ. ἢ τοῦ κατόπιν ἢ
ὀπισθεν· εἰάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις πελοπόροι Ξ. ἢ προσ-
θήκης = ἐκτός ἀπό, κοντὰ εἰς· κάρδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ
σίτῳ Ξ ἢ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ· ἐπὶ τινὶ εἶμι ἢ
ἐπὶ τινὶ γίγνομαι (=εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.). ἢ αἰτίας
=γιά· μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ· Ξ ἢ σκοποῦ = γιά οὐκ ἐπὶ
τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια,
ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν Πλ ἢ ὅρου ἢ συμφωνίας· ἀφίεμέν σε, ὦ
Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (=μέ
αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει· ἐκτός τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει πλησίον
(ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐφέπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), προσ-
έτι (ἐπικτῶμαι), λίαν (ἐπιποθῶ), ἀμοιβαίως (ἐπιμείγνυται).

X. Κατά. Ἀρχική σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό. Ἀντίθ. ἀνά.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ· κατὰ τὴν Ἀσίαν (=πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ξ. κατ' οὐκίαν τὰ πολλά διατρίβομεν (=εἰς τὸ σπίτι) Πλ.

Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως· Κῦρος παίει βασιλέα κατὰ τὸ στέρον (=κάπου εἰς τὸ στέρον) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον Ἡρ. τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρίστευσαν (= τῶν συγχρόνων των) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου=διά· κατὰ γῆν ἐπορεύοντο (=διὰ ξηρᾶς) Ξ. ἢ τοῦ ἀπέναντι· οἱ κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένοι Ξ. ἢ τοῦ κατόπιν· ἦσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϊόντας (=κατόπιν τῶν ἄλλων) Ξ. ἢ τρόπου=μέ· κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν. ἢ διανομῆς=ἀπό· ἐγὼ ἐθέλω διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ· κατὰ τοὺς νόμους. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ· οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμὲ (=ὅσον ἀφορᾶ εἰς ἐμὲ) Ξ. ἢ αἰτίας= ἔνεκα, ἀπό· κατ' ἔχθος (=ἀπὸ μίσους) Θ.

2. Μετὰ γενικῆς· α') τοπικῶς=ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (=ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρητικὴ γενική) Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφανίσθη (=ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ. Καθαρὰ γενική) Πλ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίον· τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιὰ τοῦτο μέγιστόν ἐστι κατ' ἡμῶν ἐγκώμιον (=γιὰ μᾶς) Δ.

Ἐν συνθέσει· ἐκτός τοῦ κάτω (κατατίθημι) σημαίνει ἐναντίον (καταβοῶ τινος), ὀπίσω (κατάγω φυγάδα=ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα του), πέρα καὶ πέρα, τελείως (κατανάλισκω, καθαρῶ), χωριστὰ (καταγράφω, κατανέμω).

XI. Μετά. Ἀρχική σημασία μεταξύ, ἐν μέσῳ.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=μεταξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον· αἴσσω ὡς τ' αἰγυπιὸς μετὰ χῆνας. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς ἢ πρόθεσις μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν ἔχω τι μετὰ χειρας (=ἀνάμεσα εἰς τὰ χέρια μου. πδ. μεταχειρίζομαι τι). β') χρονικῶς = ὕστερ' ἀπό, μετά· μετὰ τὰ Τρωϊκά Θ. μεθ' ἡμέραν (=ἐν καιρῷ ἡμέρας. Κυρίως=μετὰ

τὰ ἐξημερώματα) γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας=ἔσται ἀπό· θειότατον μετὰ θεοῦς ἢ ψυχῇ Πλ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς (σπανίως) = μεταξὺ· ἔως ἢν μετ' ἀνθρώπων (=μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων=σ' αὐτὸν τὸν κόσμον) Ἰσ. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν συνεργείας = μαζί μέ, μέ' ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων Θ. (Ἰδὲ § 70, 3, Σγμ.) ἢ τοῦ τρόπου=μέ' ἵκετεύει μετὰ πολλῶν δακρῶν.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς=μεταξὺ· μετὰ τοῖσιν ἀνέστη (=μεταξὺ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μετ' τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ μεταξὺ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς (μέτειμι, μεθομιλῶ, μεταίχμιον), συνήθως δὲ σημαίνει μαζί (μετέχω, μεταλαμβάνω), κατόπιν (μεθέπομαι, μεταδιώκω), ἀλλέως, διαφόρως (μεταγιγνώσκω).

XII. Παρά (εἰς τοὺς ποιητάς καὶ πάρ). Κυρία σημασία πλησίον, κοντὰ εἰς.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός· παρὰ τὴν θάλατταν ἐπορεύοντο Ξ. Καὶ ἀπλῶς πλησίον, κοντὰ εἰς· παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κρήνη Ξ. β') χρονικῶς=κατὰ τὴν διάοκειαν τοῦ κατὰ δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον. γ') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς· παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν Ξ. ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος=διαφόρως ἀπό, ἐναντίον· ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μίτην ἐρεῖς Πλ. πρᾶττει παρὰ τοὺς νόμους. ἢ ἐξαιρέσεως=παρά· παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως· (πβ. εἴκοσι παρὰ ἕνα, ἕκατὸ παρὰ δύο) Οὕτω καὶ παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, παρ' οὐδὲν (=διὰ τίποτε). ἢ αἰτίας = ἕνεκα· παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐληφύθηται Φίλιππος Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (ἄκριρετικῆς)· α') τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς = ἀπὸ κοντὰ ἀπό· φάσανον ἐρύσσαιο παρὰ μηροῦ Ὅμ. β') μεταφορικῶς εἰς δήλωσιν προελεύσεως=ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου)· παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε Ξ (Ἰδὲ καὶ § 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ προσώπων· α') τοπικῶς=πλησίον· Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλιᾶ Πλ. παρ' ὄχθησιν ποταμοῦ Ὅμ. β') μεταφορικῶς=κατὰ τὴν κρίσιν· δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεῦσθαι κακῶς (=κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει: παραλλήλως (παραπλέω), πλαγίως ἢ κρυφίως (παραδύομαι), ἐναντίον (παρανομῶ), οὐχὶ ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως (παρὰκώω, παρερμηγεύω).

XIII Περί. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ*, *γύρω γύρω*. (Ἰδὲ καὶ ἄμφι).

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς=γύρω ἀπὸ· κατεστρατοπεδεύσατο *περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν* Ξ. Οἱ *περὶ* τινα (π. χ. οἱ *περὶ* Ξενοφῶντα. Ἰδὲ ἄμφι). β') χρονικῶς εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν=*περίπου, κατὰ* *περὶ* μέσας νύκτας (=κατὰ τὰ μετάνυχτα) Ξ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς=*σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς* καὶ *περὶ* ἵππουσιν οὕτω σοι δοκεῖ ἔχειν; Πλ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = *περίπου*· *περὶ ἑβδομήκοντα* Θ.

2. Μετὰ γενικῆς. α') τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς)=*πέριξ, γύρω, ἀπὸ*· *τείχη περὶ* *Δαρδανίας* (=πέριξ τῆς Δ.) Εὐρ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, σέ, γιά*· *σοφός ἐστι περὶ τούτων* (=σ' αὐτά) Πλ. *κήρυκας ἔπεμψε περὶ* *σπονδῶν* (=γιά ἀνακωχῆ) Ξ.

Συνήθειαι εἶναι αἱ φράσεις *περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντός ποιεῖσθαι ἢ ἠγεῖσθαι* τι (=θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντὸς ἄλλου)· ἀλήθειαν *περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστίν* Πλ. Κατὰ τάχως δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις *περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι* τι, *περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττονος, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενὸς ποιεῖσθαι* τι (=θεωρῶ τι σπουδαϊότερον, προτιμῶ κλπ.)· τὰ πλείστου ἄξια *περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται* (=θεωρεῖ ἕλως ἀσήμεντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἡ *περὶ* ἔχει ἐτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, συνήθη εἰς τὸν Ὅμηρον, ἣτοι τὴν σημασίαν τοῦ *ἐπέκεινα, πέρα, περισσότερον*, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικῆ· π.χ. *χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστῆρων* (=περισσότερον ἀπὸ ὅλων κλπ.) Ὅδ. ρ 388.

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς) σπανίως· α') τοπικῶς = *πέριξ, γύρω ἀπὸ*· *περὶ τῆ χειρὸς* *χορσοῦν* *δακτύλιον* φέρει Πλ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, γιά*· Ζεὺς ἔδεισε *περὶ τῷ* *γένει* *ἡμῶν*, *μὴ ἀπόλοιτο* Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ περίξ (ὡς περιέρχομαι) καὶ τοῦ περισσότερον, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς περιγίγνομαι = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει πολὺ ἢ ἐντελῶς (περιδεής, περιπέμπλημι), ὑπὲρ τὸ δέον (περιεργάζομαι).

XIV. Πρό. Κυρία σημασία ἔμπροσθεν, ἔμπρὸς ἀπό. Μετὰ γενικῆς (ἀφαιρητικῆς) μόνον α') τοπικῶς=ἔμπρὸς ἀπό· πρὸ τῶν πυλῶν Ξ. β') χρονικῶς=πρὶν ἀπό· πρὸ τῆς μάχης Ξ. οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες (=οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως=ὑπέρ, χάριν, γιά· πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσι Ἡρ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως)=ἐξ ὀνόματος, γιά· πρέπων ἔφυς πρὸ τῶνδε φωνεῖν Σοφ. ἢ συγκρίσεως=ἔμπρὸς εἰς, ἀντί· τότε ἦροῦ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον Πλ. (πδ. ἔμπρὸς στήν ὑγεία τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσιν τίποτε).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἔμπρὸς καὶ τοῦ πρότερον (προπορεύομαι—προλέγω) σημαίνει φανερά, δημοσίᾳ (προαγορεύω, προεῖπον, προκηρύττω), περισσότερον (προτιμῶ).

XV. Πρὸς (εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ προτι ἢ ποτι) Ἀρχικὴ σημασία ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος.

1. Μετὰ αἰτιατικῆς α') τοπικῶς=πρὸς τὸ μέρος, πρὸς ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον Θ. πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτοὺς Ξ. β') χρονικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ περίπου· πρὸς ἐσπέραν ἦν (=πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως =μέ ἢ ἐναντίον· συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι (=μέ τοὺς) Ξ. πρὸς τοὺς Θρακῆς ἐπολέμησα (=ἐναντίον τῶν Θ) Ξ. ἢ ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· ἀθνημοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον Ξ. ἢ παρὰβολῆς καὶ συγκρίσεως=ἐν συγκρίσει πρὸς, ἔμπρὸς εἰς· οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν. ἢ σκοποῦ=γιά· πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; (=γιά ποιὸν σκοπὸν) Ξ. πρὸς χάριν λέγουσι (=γιά εὐχαρίστησι, γιανὰ εὐχαριστοῦν) Δ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς) α) τοπικῶς=πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι πρὸς· Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται Δ. πρὸς τῶν θεῶν· (κυρίως=ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β') μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς=σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός. ἢ συμφωνίας=σύμφωνα μέ· ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ Ξ. ἢ ὠφελείας, συμφέροντος=πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον·

σπονδάς ἐποιήσαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυ-
τῶν Ξ. (ἰδὲ καὶ § 81, 2, α').

3. Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ
εἰς· πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κῦρος Ξ. β') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν
ἀσχολίας = μέ· πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν (= εἶχε γὰ κάμη
μέ·) Πλ. ἢ προσθήκης = κοντὰ εἰς, ἐκτός· πρὸς τοῦτοις, πρὸς
τοῖς ἄλλοις (= κοντὰ εἰς ἄλλα). Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινός (ὡς προσέρχομαι
πρὸς τινά) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέει (προσαιτώ,
πρόσεστι).

XVI. Σὺν ἢ ξύν. (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφῶντος
πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ με γενικήν).
Ἄρχικὴ σημασία *μαζί, μαζί με*.

Μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς) μόνον, εἰς δῆλωσιν συνοδείας = *μαζί
μέ, μέ*· βασιλεὺς σὺν πολλῷ στρατεύματι προσέροχεται Ξ ἢ
συνδρομῆς = *με τὴν βοήθειαν*· σὺν τοῖς θεοῖς ἀμυνόμεθα
τοὺς πολεμίους Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = *μέ· σὺν γέλωτι ἦλθον*· ἐπὶ
τὰς σκηνάς Ξ. ἢ συμφωνίας = *σύμφωνα μέ σὺν τῷ νόμῳ τὴν
ψῆφον τίθεσθε* Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ *μαζί* (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς,
καλὰ (συγκκλύπτω, συνορῶ).

XVII. Ὑπέρ. Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ὑπό.

1) Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = ἐπάνω ἀπό, πέραν· ἐπο-
λέμει τοῖς Θοραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι Ξ. β') με-
ταφορικῶς εἰς δῆλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ ὑπερβάσεως ὅριου
τινός ἢ μέτρου· οἱ ὑπὲρ τὰ τετραράκοντα ἔτη γεγονότες Ξ.
ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὑπὲρ ἡμᾶς (= ὑπὲρ τὰς
δυνάμεις μας τὰς σωματικὰς ἢ τὰς πνευματικὰς) Πλ.

2) Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = ὑπεράνω ἀπό,
ἐπάνω ἀπό· πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κεῖται Θ. β') μεταφορι-
κῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερκαπίσεως = *χάριν, γιὰ· νῦν ὑπὲρ πάντων
ἀγῶν* Αἰσχ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = *ἀντί, γιὰ· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ*
ἀποκροῦμαι (= ἄντις γιὰ σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ = *γιὰ· ἢ* τελευτῆ
τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς (= γιανὰ
μὴ) Δ. ἢ αἰτίας = *ἐνεκα, γιὰ· ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὠργίζετο*
Ἰσ. ἢ ἀναφορᾶς = *σχετικῶς μέ, περὶ· ἢ ὑπὲρ τοῦ πολέμου*

γνώμη. (Ἡ τοιαύτη χρήσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περι εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερχάθημαι) σημαίνει *πέραν, πὺρ πέρα* (ὑπεροβάλλω, ὑπεροπόντιος—ὑπερορῶ = περιφρονῶ), *ὑπερβολικά* (ὑπεροπονῶ), *πρὸς χάριν* (ὑπεραπολογουμαι τινος).

XVIII. Ὑπό. Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπό (Ἀντίθ. ἐπί)..

1. Μετὰ αἰτιατικῆς· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ κάτω μέρος, *πλησίον* (τῆς βάσεώς τινος)· ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπῆλθον Ε. ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ στρατεύμα (=εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ε. β') χρονικῶς—κατὰ ὑπὸ νύκτα (=διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Θ. γ') μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ὑποταγῆς—ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· *Αἴγυπιος ὑπὸ βασιλείᾳ ἐγένετο* Θ.

2. Μετὰ γενικῆς (καθαρᾶς)· α') τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ· *ξυφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον* Ε. τὰ ὑπὸ γῆς Πλ. β') μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας = *ἐνεκα*, ἀπὸ ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ (=ἀπὸ πείνας) Ε. (Ἴδὲ καὶ § 81, 2, α'). ἐπὶ συνοδείας—ἐν συνοδείᾳ, *μέ τὰ μακρὰ τεῖχη κατέοκαπτον ὑπ' ἀθλητρίδων* (=ἐνῶ συγχρόνως ἀθλητρίδες ἠύλουν) Ε.

3 Μετὰ δοτικῆς (τοπικῆς)· α') τοπικῶς ἐπὶ στάσεως—ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ ἔστι δὲ καὶ *βασιλεία ὑπὸ τῆ ἀκροπόλει* Ε. β') μεταφορικῶς—ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες (=οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ε. ἦ—ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ὑπὸ *παιδοτρίβῃ ἀγαθῷ πεπαιδευμένος* Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑποκάτω (ὡς ὑπόκειμαι, ὑπόγειος) σημαίνει *κρυφίως* (ὑποπέμπω), *ὀλίγον, λίγο λίγο* (ὑπόπικρος, ὑποπίνω = κρυσοπίνω), *ἐμπρός, πρότερον* (ὑψηγοῦμαι = προηγοῦμαι, ὑπάγω, ὑπάρχω = πρῶτος ἀρχίζω), *συγρόνως* (ὑπαυλῶ)

§ 95. β'. Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν τῶν κυρίων προθέσεων κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις *πλὴν* συντίθεται μόνον μὲ τὴν λέξιν μέλος—πλημμελῆς).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἡ **ἄνευ**, **ἄχρι**, **μέχρι**, **ἐνεκα** ἢ **ἐνεκεν** (καὶ Ἰονικῶς εἶνεκα ἢ εἶνεκεν) καὶ **χωρὶς** συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

2) ἡ **ὡς** συντάσσεται μετ' αἰτιατικῆς. (Ἰδὲ § 90, 2, ζ', Σημ. 2).

3) ἡ **πλήν** κανονικῶς μὲν συντάσσεται μετὰ γενικῆς· πλήν ἐμοῦ (= ἐκτός ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὁμῶς καὶ μὲ οἰανδῆποτε ἄλλην πτώσιν ὁμοιοπτῶτως πρὸς τίνα προηγούμενον ὅρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐξαιρέσις· συνήλθον **πάντες πλήν οἱ Νέωνος** (= ὅλοι ἐκτός ἀπὸ τοῦ ἀνδρα τοῦ Ν.) Ξ. **παντὶ δῆλον πλήν ἐμοὶ** (= ἐκτός ἀπὸ ἐμέ) Πλ. οὐκ οἶδα **πλήν ἐν**. (= οὐκ οἶδα οὐδὲν ἄλλο **πλήν ἐν** = παρὰ μόνον ἓνα πρᾶγμα) Σοφ.

Σημ. Ἡ λέξις **πλήν** λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος συνδέων πρότασιν τίνα πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον) νῦν δ' οὐδεμία πάρεσις, **πλήν ἢ γ'** ἐμὴ κωμῆτις ἦδ' ἐξέρχεται. Ἀριστοφ.

§ 96. 1) Ἡ πρόθεσις **ἐνεκα** δηλοῖ α') αἰτίαν = **ἐξ αἰτίας, γιά**· οὐ **τῶν ἀδικημάτων ἐνεκα** αὐτοὺς ἀπέκτειναν Λυσ. β') σκοπὸν = **χάριν, γιά τῶν παιδῶν ἐνεκα** βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς) Πλ. γ') ἀναφορὰν = **ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαορτᾶται ἀπὸ**· **φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἐνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν** Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις **ἄνευ** (= χωρὶς, δίχως) καὶ **χωρὶς** (= χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὅχι μόνον εἰς δῆλωσιν ἐξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἐκτός τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεῖς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς)· ὁ τότε ἐνοστὶς πόλεμος **ἄνευ τοῦ καλῆν δόξαν ἐνεγκεῖν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ὑμᾶς** (= ἐκτός τοῦ ὅτι ἔφερε καλῆν δόξαν) Δ. **χωρὶς δὲ τῆς δόξης οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ** (= ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα

§ 97. Τὰ ἐπιφωνήματα, ἦτοι αἱ λέξεις αἱ ἐκφράζουσαι ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον, κ.τ.τ.) ἐκφέρονται συνήθως

καθ' ἑαυτὰ ἢ μετὰ τινος γενικῆς δηλοῦσης τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται: μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις: *οἶμοι! φεῦ! παπαῖ! ἰώ!*—φεῦ *τῆς ἀνοίας* (=ἀλλοίμονο τί ἀνοια!) Σ. Ἰδὲ § 38, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται δι' ὀνομαστικῆς ἢ δοτικῆς (προσωπικῆς) συναπτομένης μετὰ τοῦ ἐπιφωνήματος: *οἶμοι ἐγὼ τλήμων!* (=ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!). *οἶμοι μοι* Σοφ.

§ 98. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται: προσέτι:

1) κλητικῆ πτώσις ὀνόματος θεοῦ τινος ἢ ἥρωος καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μετὰ γενικῆς: *Ἡρόκλεις!*—*ὦ Ζεῦ βασιλεῦ*, τῆς λεπτιότητος *ἰῶν φρενῶν!* (=Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἄρφ. (πθ. Χριστέ μου! Παναγιά μου! Ἄγιε Γεράσιμε!).

2) πρότασις ἀπαρεμφατικῆ ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορικῆ: *εὐεῖ παιθεῖν τάδε!* (=ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!), *οἶα ποιεῖς, ὦ ἐταῖρε!* (=τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάνεις, φίλε!) Πλ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος! (=τί ὄρατος . . .!) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Χρόνοι καὶ ἐγκλίσεις

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

§ 99. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἀφ' ἐνός μὲν ἡ *χρονικὴ βαθμῖς*, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον (ἦτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ *τρόπος τῆς ἐμφανίσεως* τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινομένου (ἦτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 100. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ

ένεστώς και ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες.¹

2) ἐμφανίζουσι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημερινόν ἐξελισσόμενον μὲν ἢ διαρκοῦν ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός και ὁ ἄπλοος μέλλον ἐν μέρει, συνεπτυγμένον δὲ ἢ ἐν συνόψει ὁ ἄοριστος και ὁ ἄπλοος μέλλον ἐν μέρει, τετελεσμένον δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος και ὁ τετελεσμένος μέλλον.

Συνοπτικῶς ἢ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα		
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημερινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσόμενου ἢ τοῦ διαρκούς	ὁ παρατατικός· ἔγραφον	1) ὁ ἐνεστώς· γράφω 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· ἔσθηκα—στέκομαι	ὁ ἄπλοος· μέλλον ἐν μέρει· γράψω—θήξω γράψω ἔξω—θήξω
	τοῦ συνεπτυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἄοριστος· ἔγραφα		ὁ ἄπλοος μέλλον, ἐν μέρει· γράψω—θήξω γράψω· σχήσω —θήξω λάθω
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· ἔγεγραφα	ὁ παρακείμενος· ἔγραφα	ὁ τετελεσμένος μέλλον· γεγραφώς ἔσομαι

Αἱ εἰδικώτεροι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἑξῆς.

1 Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλον και ὁ παρακείμενος λέγονται ὀριστικοὶ χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἄοριστος και ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἰστορικοί.

§ 101. α'. Ὁ ἐνεστώδης εἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει: ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ὁμιλεῖ ὁ λέγων· γράφω. ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ (=τώρα σὰς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώδης σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα ὁ ἐνεστώδης εἰς ἀποφθέγματα, γνωμικὰ καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται **γνωμικὸς ἐνεστώδης**)· πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν Ξ αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω Ξ. χεῖρ χεῖρα νίξει. (πδ. σιάλα τὴ σιάλα τὸ νερό τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι τι, τὸ ὅποιον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκειμενον. (**Βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς ἐνεστώδης**)· ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (=θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. πείθω τινὰ (=προσπαθῶ νὰ πείσω). (πδ. ποιὸς παίρνει κόρην ἔμορφη, ποιὸς παίρνει μαυρομάτα; =θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι τι, τὸ ὅποιον προέχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος. (**Ἀποτελεσματικὸς ἐνεστώδης**, συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακειμενον)· ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι (=ὅπως πληροφοροῦμαι, ἤτοι ἔχω πληροφορηθῆ καὶ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώδης τῶν ῥημάτων ἀκούω, (αἶω εἰς τὸν Ὅμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω, κλπ. νικῶ (=εἶμαι νικητῆς), κρατῶ, φεύγω (=εἶμαι φυγὰς), ἀδικῶ κλπ. (πδ. τί νέα μαθαίνεις; =ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πὼς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώδης τῶν ῥημάτων ἤκω (=ἔχω ἔλθει), οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι βεβαιότατον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῇ ἄλλη τις μέλλουσα πράξις. (**Ἐνεστώδης ἀντὶ μέλλοντος**)· εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (=ἐξάπαντος θὰ καταληφθῇ) Θ. (πδ. τήρα καλὰ, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃς)

σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι' ὁ Γιώργης τὸ κεφάλι =
τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς δὲ ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ
ἐνεστώς εἶμι (=θὰ πάω), ἀναπληρούμενος ὡς ἐνεστώς ὑπὸ τοῦ
ἔρχομαι (=πηγαίνω): νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε (=θὰ πάω στὴ
Φθία) Ὅμ. (πδ. μέινε σὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σίτι).

§ 102. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστώς λαμβάνεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς
διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται **ιστορικὸς**
ἐνεστώς. Τούτου διακρίνονται δύο εἴδη:

1) ὁ **δραματικὸς ἐνεστώς**. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς
φαντασίας του μεταφέρειται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέ-
βαινε ἢ ιστορούμενη πρᾶξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτε-
λουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς ὄραμα τι καὶ εἰς τοὺς ἀκούον-
τας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρά καὶ ἐναργής: ὁ
δὲ ἀκούσας ἀνίστησί τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ
νείεος καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθη-
ναίοις ἐλθούσι οὐκ ἐκδίδωσι, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν Θ.
(πδ. σηκώνομαι μιὰ χαραυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ἕλκρο, παίρνω
νερό καὶ νίβομαι κλπ.).

2) ὁ **ἐνεστώς τῶν ἀπλῶν ιστορικῶν ἀναγραφῶν**, (ὅστις κυ-
ρίως εἶναι ἄχρονός ἐνεστώς, περὶ τοῦ ὁποίου ἰδὲ κατωτέρω): Λα-
ρείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστώτος ἦσαν ἄχροι ῥηματικοὶ τύποι,
ἦτοι ῥηματικοὶ τύποι ἑσπερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ
τούτου νὰ χρησιμοποιοῦνται περὶ πράξεως ὄχι μόνον νῦν γινομένης, ἀλλὰ
καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ εἰς τὸν
Ὅμηρον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστώς μετὰ
ἐπιρρημάτων δηλοῦντων τὸ **πρότερον** ἢ τὸ **κατόπιον** (πάρος = πρότερον,
πάλαι = πρό πολλοῦ, πρόσθεν = πρότερον, ἄσιν = πρό ὀλίγου): **πάρος γε μὴν**
οὐ τι θαμίξεις (=ἐθάμιξες), ἀλλὰ **τε καὶ μετόπισθεν ἔχει κότιον** (=ἔξει)
Ὅμ. (πδ. δουλεύει εἴκοσι χρόνια τώρα καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε—αὔριο ἀνα-
χωρῶ γὰ τὴν πατρίδα).

§ 103. β'. Ὁ **παραταικὸς** εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ
ὑπὸ τοῦ ῥήματος σηματινόμενον ἐγένετο εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ
ἓ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ
ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητικῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Μετὰ

ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρη οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν Ξ.
πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολλὸν χρόνον· εἰσὼς Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς
ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικός, ὅπως ὁ ἐνεστώτης
δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικός (πβ. § 101, 1): ἐργαζόμενα μὲν ἠρώ-
στων, ἐργασάμενα δὲ ἐδείπνου Ξ. (πβ. Ὅταν ἤμουν παιδί,
ἔλεγα σὴν ἐκκλησία τὸν Ἀπόστολο).

2) βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός (πβ. § 101, 2): ἐπίτηδες σε
οὐκ ἤγειρον, ἴνα ὡς ἥδιστα διάγῃς (= δὲν ἤθελα νὰ σὲ ζῶ-
πνήσω) Πλ. Ἐκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ἀποσιῆναι τὴν ἀρχήν
(=προσεπάθει νὰ τὸν πείσῃ) Ξ. (πβ. σαράντα πέντε μάστοροὶ
καὶ ἑξήντα μαθητῆδες γεφύριον ἐθεμελίωσαν σὴς Ἀριτας τὸ
ποτάμι=προσπαθοῦσαν νὰ θεμελιώσουν).

Σημ Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὅποια εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνον-
ται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνονται καὶ αὐτοὶ μὲ σημασίαν ὑπερ-
συντελικῆς ἐνίκων (= ἤμουν νικητής), ἔφραγον (ἤμουν φυγάς). Ὁ παρα-
τατικός ὁμοῦς τῶν ῥημάτων ἦκω καὶ οἴχομαι (ἦκον, ὄχομην) συνήθως λαμβά-
νεται μὲ σημασίαν ἀόριστου· Φαλῖνος μὲν δὴ ὄχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
οἱ δὲ παρὰ Ἀρσίου ἦκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος (=ἀπῆλθε—ἦλθον) Ξ.

§ 104. γ'. Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι
τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον ἐγίνε· ἔγραψα ἐπιστολήν·
ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος τοῦ παρατατικοῦ κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν
πράξιν τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ παρελθὸν ὁ μὲν παρατατικός τὴν
ἐμφανίζει· ἐξελισσομένην καὶ μήπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ
ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλω της ἐν συνόψει, ἤτοι
συνεπιτυγμένην (πβ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντες
αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλεῖτην αὐτῷ =
τὸν συνανεστρέφονσαν, ὅσον καιρὸν τὸν συνανεστρέφοντο) Ξ.
ἐβασίλευσε ἔτεα δωδέκα Ἡρ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας του δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρή-
σιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἐναρξὶς πράξεως
τινος ἢ εἴσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς τινα κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ
ῥημάτων σημαζόντων ψυχικὸν πάθημα (Ἐναρξικὸς ἀόριστος)
ἔφραγον (= ἐτράπησαν εἰς φυγήν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (=ἐγίνε

πλούσιος). ἐνόησε (=ἐπεσεν ἄρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε
Θησεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν ξυνώκισε πάντας (=ἅμα ἔγινε
βασιλεύς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη
(=κατελήφθη ἀπὸ χαρᾶν, φόβου).

§ 105. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις

1) ἀντὶ ἐνεστώτος, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαί-
νουν κάτι τι, τὸ ὅποιον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαί-
νει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ
παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα· ῥεχθὲν δὲ τε νήπιος
ἔγνω (=τὸ καταλαβαίνει) Ὅμ. τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλί-
γος χρόνος διέλυσε (=διαλύει) Ἰσ. (Γνωμικὸς ἀόριστος).

Ὅμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρο-
μοιώσεων ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη,
ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αὖτις καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος
(=ὡς ἀφίσταται—ἀναχωρεῖ) Ὅμ.

2) ἀντὶ μέλλοντος, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι
ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ ἄλλο τι, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων
θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη· (πβ. § 103,4) ἀπωλόμεσθ' ἄρ',
εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῶν (=ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ
χαθοῦμε). (πβ. χάθηκες, ἂν σὲ καταλάβουν).

§ 106. δ'. Ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ
τοῦ ῥήματος σημαζόμενον ἔχει γίνεῖ, ἦτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ
παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς τι πρόσωπον ἢ πράγμα
κατὰ τὸ παρόν· γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης
(=τὰ ἔχει γράψει, ἦτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμ-
μένα) Θ. τέθνηται πρὸ τοῦ ἄστεως (=ἐτάφη καὶ παραμένει
θαμμένος). (Ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος, ὁ ὅποιος δὲν ὑπάρ-
χει ἀκόμη εἰς τὸν Ὅμηρον).

Σημ. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενὴς κατὰ τὴν
σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστώτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος
(διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρόν προελθοῦσαν ἐκ προηγηθείσης
ἐνεργείας· εἶσθηκα (=εἶσθην καὶ παραμένω ἰστάμενος=στέκομαι). τέθνηκε
(=ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος=εἶναι νεκρός). ἡ θύρα ἀνέφραται (=ἦνοι-
χθῆ καὶ παραμένει ἀνοιγμένη=εἶναι ἀνοικτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνε-

στῶτος· δέδοικα (=φοβούμαι), εἶκα (=ὁμοιάζω), κέκτημαι (=ἔχω), μέ-
μνημαι (=θυμούμαι), οἶδα (=γνωρίζω).

2) ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν, ἦτοι ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ
ρήματος σηματινόμενον ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρόν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ'
ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγ-
γραφεῖς εἶναι π. χ. βέβρουχε (=βρουχάται πολὺ καὶ δυνατὰ, βογγάει), κέκραγε
(=κράζει ἰσχυρῶς, σκούζει), γέγηθε (=γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως)—
πεφόβηται (=φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον)—λεποῖσθαι (=πεπό-
τηνται=ποτῶνται=πέτονται ἐδῶ κι' ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται καὶ ἵνα δηλωθῇ
σειρὰ ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβά-
νονται δὲ συγκεντρωμέναι κατὰ τὸ παρόν· ἢ δὴ μοῖ' Ὀδυσσεὺς ἐσθλά
ἔοργεν, (νῦν δὲ τόδε μεγ' ἄριστον ἐν Ἀργείοισιν ἔορξεν) (=ἀληθῶς ἀπεί-
ρους καλὰς πράξεις ὁ Ὀδυσσεὺς ἕως τῶρα ἔχει πράξει) Ὅμ. πολλοὶ διὰ
δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακα πεπόνθησιν (=ἔχουν πάθει εἰς
πολλὰς περιπτώσεις ἕως τῶρα) Ξ.

§ 107. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος,
ὅπως καὶ ὁ ἀόριστος (§ 105, 2)· εἴ με τόξων ἐγκρατὴς αἰσθη-
σεται, ὄλωλα (=εἶμαι χαμένος, θά χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πθ.
ἂν σὲ νοιώσουν, εἴσαι χαμένος).

§ 108. ε'. Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως
σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σηματινόμενον εἶχε γίνεαι εἰς τὸ
παραελθόν, ἦτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ
παραελθόντος, τὸ ὅποιον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· ἐν δ' ἦν χωρίον
μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερρῶηκεσαν (=εἶχαν
συρρεύσει, τότε πού ἐγινε ἢ ἐπιδρομὴ) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ
ἐκεῖνος ἠθροΐκει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπ-
πίδας (=τὸ ὅποιον ἐκεῖνος εἶχε συναθροΐσει ἕως τότε) Ξ.

Σημ. α' Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος,
ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰσῆκει (=ἐστέκετο), ἢ θύρα ἀνέφικιο (=ἦτο
ἀνοικτὴ) Ξ.—δέδοικεν (=ἐφοβούμην), ἐφκει (=ὁμοιάζα), κλπ.—ἐκεκρά-
γετε (=ἐφωνάζατε δυνατὰ) Ξ. ἐγεγήθει (=ἔχαίρει μεγάλως). πολλὰ ἐπεπόν-
θησαν (=εἶχαν πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Ἴδὲ § 106,
Σημ. 1 καὶ 2).

Σημ. β' Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πρᾶξις
παραελθούσα, ἢ ὁποῖα ἠκολούθησε εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως
παραελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε
ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποθίζεται εἰς τὴν γλῶσσαν μας δι' ἀόριστου
μὲ τὸ εὐθὺς ἢ ἀμέσως στὴ στιγμὴ πρὸ αὐτοῦ· τὸν δ' ἔλιπε ψυχὴ, κατὰ

δι' ὀφθαλμῶν κέχυτ' ἀχλὺς' (κέχυτο δὲ=καὶ ἀμέσως ἐπάνω εἰς τὰ μάτια του χύθηκε σκότος) Ὅμ. ὡς ἐλήφθησαν οὐτοί, ἐλέλυτο αἱ σπονδαὶ (=ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ συνθήκαι) Θ.

§ 109. ζ' Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον **θὰ ἔχη γίνεαι**, ἦτοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὅποιον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· φίλος ἡμῖν οὐδεὶς **λελείπεται** (=κανεὶς δὲν θὰ μὰς ἔχη μείνει τότε).

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλων ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ **ἀνέφωτο** μὲν καὶ **πρόσθεν**, **ἀνεώξεται** δὲ καὶ **νῦν** (=θὰ εἶναι ἢ θὰ μὲν ἀνοικτῆ) Ξ.—**ἀφροσῆξω** (=θὰ ἀποστατήσω), **μεμνήσομαι** (=θὰ θυμοῦμαι), **κεκτήσομαι** (=θὰ ἔχω). (Ἴδὲ § 106, Σημ. 1 καὶ 2).

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλων λαμβάνεται, ἵνα θηλωθῆ μέλλουσα πράξις, ἢ ὅποια θὰ ἀκολουθήσῃ **ἀμέσως** ἢ **ἀφευκτως** κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως· **φράζε** καὶ **πεπράξεται** (=καὶ ἀμέσως θὰ πράξῃ, αὐτὸ πρὸς θὰ πῆξ) Ἄρφ. (πδ. § 108, Σημ. 6').

§ 110. Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον **θὰ γίνῃ** εἰς τὸ μέλλον· **γράφω** **επιστολὴν** (=θὰ γράψω). ἢ **στρατιὰ** **ἔξει** τὰ **ἐπιτήδεια** (=θὰ ἔχη) Ξ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (**θὰ γράφω**—**θὰ γράψω**), ἀλλὰ μόνον ἓνα (**γράφω**)· καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (=θὰ γράφω), καὶ συνοπτικὸς μέλλων (=θὰ γράψω). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἢ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκῆς ἢ κατ' ἐπαναλήψιν, ἢ ἐν συνόψει· ἐκεῖθεν θάλατταν **ὄψεσθε** (=θὰ ἰδῆτε). **ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια**, τότε καὶ ἐμὲ **ὄψεσθε** ἀφρονώτερον **δικαιώμενον** (=θὰ μὲ βλέπετε νὰ δικαιῶμαι) Ξ.

§ 111. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἢ ἀρχικῆ σημασίᾳ τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοιαν

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτροπομένου· **πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον ἂν θέλῃς** (=δύνασαι νὰ πράξῃς) Σοφ. λέγει ὅτι **ἄξει** αὐτοὺς **πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον**, **ὄθεν ὄφονται θάλατταν** (=ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν) Ξ. (πδ. μὰ **θὰ μου**

πῆς, γιατί νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξερα, πὺς θὰ ζημιωθῶ=ἤμπο-
ρεῖς νὰ μοῦ πῆς).

2) βουλήσεως. (Βουλευτικός μέλλον)· κεί τὸ μηδὲν ἐξεῶν,
φράσω δ' ὁμως (=θέλω ἔμως νὰ δηλώσω) Σοφ. τί χοῖμα
δράσεις; (=τί θέλεις νὰ κάμῃς) Σοφ. (πθ. ἐγὼ βάγια γεννήθηκα
καὶ βάγια θὰ πεθάνω—καί—ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς
θενὰ πεθάνω=θέλω νὰ πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον,
τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν
πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν
ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του ὡς οὖν
ποιήσετε (=ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε=ἔτσι κάμετε) Πλ.

Συγκηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλ-
λοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις εἰσα-
γομέναις διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ
τοῦ οὐ μὴ πρὸς δῆλωσιν ἐντόνου ἀπαγορευσεως· οὐ περιμενεῖς;
(=περίμενε, περίμενε) Πλ. οὐ μὴ ληθῆσῃς! (=μὴ φλυαρῆς,
ἄφησε τὰς φλυαρίας) Ἀρφ.

3) τοῦ πρόποντος, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου φι-
λόσοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλον καλὸς καγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ
(=φιλόσοφος πρέπει νὰ εἶναι) Πλ. πότερον οὖν πρὸς ἐκείνου
τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ; (=πρέπει νὰ κάμω τὸν λόγον,
πρέπει νὰ ὁμιλήσω) Πλ.

Οὕτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μετ' ἀπορηματικῆς
ὑποτακτικῆς· εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν; (=ἢ τί πρέ-
πει νὰ κάμωμεν;) Εὐρ.

§ 112. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δῆλωσιν τοῦ συνήθως
συμβαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κύρος
καὶ ὡς τοιαῦται ἰσχύουν βεβαίως εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικὸς
μέλλον. πθ. § 101, 1)· οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ
ἀποτείσει (=πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτείσει = θὰ τιμω-
ρηθῇ, τιμωρεῖται) Ἦρ. (πθ. ἡ πετροπέρδικα, ὀπόδρη μαύρη
καψιλιά, θὰ κάτση νὰ βροσκήσῃ=κάθεται καὶ βόσκει).

Σημ. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα μέλλω μετ' ἀπα-
ρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει
ὅτι ἀκριθῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος· π.χ. μέλλω

διδάξαι δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ διδάξω. (πέ. θὰ χάσω τὸ μυαλό μου—καὶ—πῶ νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βροῦξῃ—καὶ—πᾶει νὰ βροῦξῃ).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει ἀναβάλλω, βραδύνω, ἔπειτα μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει α') ἔχω κατὰ τοῦν, προτιθέμαι, σκοπεύω, πρόκειται νὰ μέλλω ὑμᾶς διδάξαι, ὅθεν μοι ἢ διαβολὴ γέγονεν Πλ. β') πρέπει νὰ περιμένῃ κανεὶς (νά), πρέπει (νά), ἐπόμενον εἶναι (νά) σύντιμὲ μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοὶ ἔπεσθαι Πλ. ἠοιθμοῦντι πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσασθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογιζομένου (=καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νὰ ἀποτύχουν κλπ.) θ.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις

§ 113. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μὲ τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον, ἤτοι: οἱ τύποι τοῦ ῥήματος διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται:

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου κατὰ τὸν λέγοντα (ἔρχεται—ἔλθου ἄν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζομένου διὰ τὸν λέγοντα (ἴωμεν—ἴτε—μὴ ἔλθῃτε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἤτοι ὀριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὐταὶ λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρητημένας.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 114. α'. Ὀριστικὴ. Ἡ ὀριστικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει τι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Ἀρνησις οὐ") Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς Ξ. Σωκράτης οὐ νομίζει θεοῦς. Ξ.

Σημ. α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μὲ τὴν λέξιν ὀλίγου ἢ μικροῦ πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ νεοελληνικὸν λίγο ἔλειψε νὰ καὶ ὑποτακτικὴν ὀλίγου ἑαυτοῦ ἐπελαθόμην (=λίγο ἔλειψε νὰ λησμονήσω) Πλ. μικροῦ κάκεινον ἐξετραχίλισεν Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ *ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα*, (—ας, —ε κλπ.) μετ' ἀπαρεμφάτου ἀορίστου· τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιεὺς *ἐλαχίστου ἐδέησε* διαφθεῖραι θ.

Σημ. β'. Ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων *ἔδει, ἐχρῆν, προσῆκε* κττ.—*ἐξῆν, εἰκὸς ἦν, δίκαιον ἦν, καλὸν ἦν* κττ. μετ' ἀπαρεμφάτου λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρεμφάτου σημαίνόμενον *δὲν ἔγινε ἢ δὲν γίνεται* παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος· *ἔδει τὰ ἐρέχθρα τότε λαβεῖν* (=ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) Ξ. *τί σιγῆς; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον* (=δὲν ἔπρεπε—δὲν πρέπει νὰ σιωπῆς, ὅπως σιωπῆς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἰσθροικοῦ χρόνου μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν ἐκφράζει τι τὸ δυνατὸν κατὰ τὸ παρελθόν ἢ τι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (*Δυνητικὴ ὀριστικὴ* Ἄρνησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν *θὰ* μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικου)· *ἠγήσω ἂν* (=θὰ νόμιζες). *φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὁμοιοτοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν* (=θὰ ἦμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) Ξ. *οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (=δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε—δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμνε) Ξ

Σημ. α'. Ὁ ἀορίστος ἢ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἂν λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατὸν, ἀλλὰ τι τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἢ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν· *εἴ τις Κλειάρχῳ ἐδόκει βλακεύειν, ἔπαισεν ἂν* (=τόν ἐκτύπη) Ξ. *ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἂν αὐτοὺς, τί λέγοιεν* (=τοὺς ἐξήταζα, συνήθιζα νὰ τοὺς ἐξετάζω). Πλ. (πθ. Ἀπὸ τότε γενήκαμε φίλοι· νύχτα ἡμέρα μαζί· θὰ πήγαμε καίνοσ στὴ βάρδια, κοντὰ καὶ γῶ=εσάκις πήγαμε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ εἰ γάρ ἢ εἴθε (ποιητικῶς καὶ αἴθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἥτοι μὴ δυναμένην νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (*Εὐχειτικὴ ὀριστικὴ*. Ἄρνησις μή. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μακάρι νὰ ἦ εἴθε γὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικου)· *εἴθ' ἦσθα* δυνατὸς *δοῦν, ὅσον πρόθυμος εἶ* (=ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. *εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἀδμητε, μὴ λυπούμενον* (=εἴθε νὰ σὲ βρῖσκαμε—νὰ σὲ εἴχαμε βρεῖ) Εὐρ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὄφελον (—εσ, —ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου· *ὄφελε Κῦρος ζῆν* (=ἔπρεπε νὰ ζῆ—εἴθε νὰ ζῶσος) Ξ. *ὡς ὄφελον ἀρούθην ἐκλιπεῖν βίον* (=ἄμποτε νὰ πῆθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

§ 115. β'. Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἔγκλισις τοῦ προσδοκωμένου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτικὴ

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ α' πρόσωπον) εἰσάγεται διὰ τοῦ *ἄγε, ἄγε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ* (= ἐμπρός, ἐμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι' ἄς). (Βουλευτικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις *μή*) ἴωμεν (= πᾶμε) *μήπω ἴωμεν ἐκεῖσε* (= μὴν πᾶμε ἀκόμη) Πλ. *ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν* (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. *μή σε κιχῶ* (= νὰ μὴ σὲ συνκινήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς· *μή ἄλλως ποιήσης* (= νὰ μὴν κάμῃς) Πλ. *μή σε πείση Κρίτων ποιῶν ἃ λέγει* (= ἄς μὴ σὲ πείσῃ) Πλ.

Σημ Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μὲ σημασίαν μέλλοντος. (Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις *οὐ*) *οὐ γάρ πω τοίους ἴδον ἀνίρας, οὐδὲ ἴδωμαι* (= οὔτε ἐλπίζω νὰ ἰδῶ, οὔτε θὰ ἰδῶ). *καὶ νύ τις ὧδ' εἴπῃσι* (= ἔτσι θὰ πῇ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ *ἔδομαι* (= θὰ φάγω καὶ πίομαι (= θὰ πῶ), τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικαὶ ὑποτακτικαὶ μὲ θραγυθεματικὸν φωνῆεν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις ἐκφερομένης κατὰ τὸ α' πρόσωπον ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις *μή*. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς) *τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων*; (= τί νὰ ποῦμε;) Πλ. *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*; (= νὰ μιλήσωμε ἢ νὰ σιωποῦμε;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ *βούλει ἢ βούλεσθε*, διὰ τῶν ὁποίων σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως ἐξαρτωμένης ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου· *βούλει σκοπῶμεν*; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν;) Ξ.

§ 116. γ'. Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, ἄνευ τινὸς ἀνασκοπῆς πρὸς τὴν πραγματικότητά ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει *εὐχήν*, ἣτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐπομένως *δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ*. (Εὐχτικὴ εὐκτικὴ. Ἄρνησις *μή*) *ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος* (= εἴθε νὰ γίνῃς) Σοφ. *μή μοι γένοιθ' ἢ βούλομ', ἀλλ' ἢ συμφέροι* (= εἴθε νὰ μὴ μοῦ γίνουιν. . .).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ, (ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς· πβ. § 114, 3), ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου)· εἶθε οὐ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν ἢ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο καὶ ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 114, 3)· εἶθ' ὡς ἠβώοιμι, ὡς ὁποί· Ἡλείοι καὶ ἡμῖν νεῖκος εὐχθή (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νεῖατα, πού εἶχα ὅταν) Ὅμ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως· ταῦτ' εἶποις Ἀχιλλῆι (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς—αὐτὰ πῆς τα, παρακαλῶ) Ὅμ. (πβ. § 111, 2). λῆγ' ἔριδος, Τρωῶας δὲ καὶ αὐτίκα διός Ἀχιλλεύς ἄστεος ἐξελάσειε (= κ' ἄς ἐκδιώξῃ ἄμειψος ὁ Ἀχιλλεύς. . .) Ὅμ.

2) μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἄν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει· τι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (Δυνητικὴ εὐκτικὴ, Ἄρησις οὐ)· ἴδοι τις ἄν (=μπορεῖ νὰ ἰδῇ κανεῖς, θὰ εἶδεπε κανεῖς) Δ. Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης Πλ. ἔχοις ἄν με διδάξαι, τί ἐστὶ νόμος; (= θὰ μπορούσες νὰ με διδάξῃς;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἢ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δῆλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἔκφρασιν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς μετὰ λεπτότητος γινομένης· ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθὺς ἄν Ἀριαῖος ἀποστιαῖη (=ἀποστήσεται ὡς τὸ εἰκλός=θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πάντα πιθανότητα) Ξ. ὦ παῖ γένοιο πατρὸς εὐτυχεστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, καὶ γένοιο ἄν οὐ κακός; (= καὶ θὰ γίνῃς, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. χωροῖς ἄν εἶσω (= ἔμπα μέσζα, παρακαλῶ—ἔμπα μέσζα, ἄν εὐχαριστεῖσαι) Σοφ. (πβ § 111, 2).

Σημ. α') Ἀρχῆθεν ἢ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν· Τυδεΐδην δ' οὐκ ἄν γνοίης, ποιήσοιαι μετεῖη (= οὐκ ἄν ἔγνωσ = θὲν θὰ μπορούσες νὰ καταλάβῃς τότε, πού ἐμάχαστο) Ὅμ. (Πβ § 114, 2).

Σημ. β') Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἢ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἦτοι ἄνευ τοῦ ἄν (κεν, κε), καὶ ὡς δυνητικὴ ὅστια θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσοιαι (=σώσοιαι ἄν ἢ σώσειεν ἄν =μπορεῖ νὰ σώσῃ) Ὅμ. Τὸ μόριον ἄν, (κεν, κε) ἀρχῆθεν ἐπίρρημα ἔχον τὴν σημασίαν τοῦ «τυχόν, ἐνδεχομένου, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις» προσετίθετο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾷ σαφεστεραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς δὲ εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεβέθη καὶ μετὰ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 114, 2). (πβ. τὸ νεοελληνικὸν θά, τὸ ὅποιον προήλ-

θεν ἐκ τοῦ θέλει νά, θενά μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέλλει νά, πρόκειται νά καὶ τὸ ὅποσον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσεται μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχις νά συνετάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν· θά γράφῃ, θά γράψῃ—θά ἔγραφε, θά ἔγραφε κλπ.).

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ ἄν, (κεν, κε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποσον ἀνήκει· (ἔχους ἄν, ἔλθοις ἄν)· ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἀρνησις ἢ ἀντιωνυμία τις ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη τις λέξις ἰσχυρῶς τονισομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν (οὐκ ἄν λάβοις, τί ἄν τις εἶποι; ποῦ ἄν ἴδοι; ταῦτ' ἄν εἶῃ βλαβερά, Ὄστω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπάν· ἐπειδάν, ὅταν, ὁπόταν, κλπ. ἐκ τοῦ ἐπαί ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτε ἄν, ὁπότε ἄν κλπ.).

Σημ. γ') Εἰς ἐξηρητημέναις προτάσεσι, περὶ ὧν ὁ λόγος κατωτέρω, ἡ εὐκτική εἶναι προσέτι α') τοῦ πλαγίου λόγου. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν, συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτική τοῦ μέλλοντος· β') ἐπαναληπτική, εἰς προτάσεσι ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Ἴδὲ παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 117. δ' Προστακτική. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως. (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἢ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν· ἄπτε, παῖ, λύχνον Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν· ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ Πλ. γνῶθι σεκυτόν, ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἄπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις Ἴσ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν· ἔστω (=ἄς εἶναι). ἐγὼ παραχωρῶ καὶ λεγέτω (=ἄς λέγῃ, ἄς πῆ) Πλ. οἱ δ' οὖν βοῶντων (=ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάρχην· Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θοορβεῖτε. ὑγίαινε. ἐροῦτά (=ἄς πάῃ στὸ διάβολο)

Σημ. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου ἀριστου, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτικὴ, σπανιώτερον δὲ ἡ προστακτικὴ, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου· μὴ ποιήσῃς, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης Ἴσ. μὴ ποιήσῃ ἢ μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαυμάσῃ Δ. μηδεὶς ἡμῶν προσδοκησάτω ἄλλως Πλ. (Ἴδὲ § 115, 1).

§ 118. Ἄνασκόπησις. Ἄνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν, ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστικὴ καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἡ δυνητικὴ

εὐχτική § 116, 2 καὶ ἡ δυνητική ὀριστική § 114, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτάς εἶναι οὐ (=δέν).

2) ἡ ὑποτακτική, ἡ προστακτική καὶ αἱ δύο εὐχετικά (ἦτοι ἡ εὐχετική εὐχτική § 116, 1, καὶ ἡ εὐχετική ὀριστική § 114, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτάς εἶναι μὴ.

§ 119. Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

1) Αἱ ἐρωτηματικά προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἡ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικῆν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινα τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118 1) *τί τηρικιάδε ἀφιξαι*; Πλ. (ἀφιγμαι, ἔνα κλπ.) — *τίνοι ἄν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων* Πλ. (οὐδενί ἄν ἀρέσκοι, κλπ.). Ὅταν δὲ ἀντίστοιχον πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικῆν ἀπορηματικῆν (§ 115, 2) *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν*; (εἴπατε, σιγαῖε — μὴ εἴπητε κλπ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι:

α') ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἢ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν *ναί* ἢ ἐν ἀπλοῦν *οὐ* (=ὄχι) ἢ ἄλλη τις βεβαιωτική ἢ ἀρνητική ἔκφρασις (μάλισια, πάνν μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ; κλπ — οὐδαμῶς, ἦκιστά γε, κλπ).

Αἱ τριαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων *ἄρα*, *ἄράγε*, *ἄρ' οὖν*, *ἦ*, *μῶν* (=μὴ οὖν), *οὐκοῦν*, *οὐκουν* κλπ. Ὁ πατήρ σε ἄροχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε; **Μάλισια** Ξ. μὴ ἀροχίετικῶν βούλει γενέσθαι; **Οὐκουν** ἔγωγε Ξ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερῆς, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις *πότερον* ἢ *πότερα*, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ *ἦ* *πότερα* ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα; Ξ.

Σημ. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις εἰσαγομένας διὰ τοῦ *οὐ*, *ἄρ' οὐ*, *οὐκοῦν* κττ. περιμένεται ἀπάντησις καταφατική, εἰς ἐρωτήσεις δὲ εἰσαγομένας διὰ

τοῦ μῆ, ἄρα, μῆ, μῶν κττ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικῆ· οὐκ ἐχθρός Φίλιππος; (Περιμένεται ἀπάντησις: **Ναί**) ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πάν ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φοβόν παρῖοχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατικῆ: **Ναί**, ἐπὶ πάν ἔλθοι ἂν κλπ.) οὐκουν γέλωσ ἦδηστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (Ναί)—μῆ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; **Οὐκουν** ἔγωγε Ξ. ἄρά γε μῆ ἐμοῦ προσηθεῖ; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικῆ: **Οὐ** σοῦ προσηθούμαι) μῶν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας; Πλ. (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικῆ: **Οὐδέν** με ἠδίκηκε)

β') ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἤτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασφήτσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τριαυτάκι ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (τίς, ποῖος, πόσος κλπ. ποῦ, πόθεν, πῶς κλπ.) **Μανία** δὲ τίνος ἦν; **Φαροναβάζου** Ξ. Ἐμὲ δὲ ποῦ χορὴ οἰκεῖν; **Ἐν Σκήψει** Ξ.

3. Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἤτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (Ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις). Οὕτω

α') πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ, σπανιώτερον, ἐνεστώτος ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς; § 115, 1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος: τί οὖν οὐ καὶ Πυρόδικον ἐκαλέσαμεν; (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην; (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πθ. **Λιάκαινα δὲν παντρούεσαι**, δὲν παίρνεις Τ. ἄρκον ἄντρα; = παντρούεφου — πᾶρε).

β') ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: **ἐξήμαρτε** τις ἄκων; συγγνώμη τοῦτ'ω (= ἐάν τις ἐξημέρητ' ἄκων) (πθ. καλὸ εἶδα ἄγῳ; καλὸ θὰ πῶ, καλὸ θὰ μαρτυρήσω = ἂν ἐγὼ εἶδα καλῶ, κλπ.).

γ') προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: οὐκ ἐχθρός ὁ Φίλιππος; (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρός ἐστὶν ὁ Φ.) Δ. τίμι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; (= οὐδενὶ γε ἀρέσκοι ἂν. . .) Πλ.

3. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις

ἐκτὸς τῆς ὀριστικῆς

§ 120. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν του μόνον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημασινομένου, ἤτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, **διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν** τοῦ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημασινομένου, **σύνοψιν** ἢ **ἀπλὴν πραγματοποιοίησιν** ἢ **τὸ τετελεσμένον** αὐτοῦ (§ 100, 2). Δὲν διατηροῦν ὅμως οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 100, 1), ἀλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαορήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) **ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον** ἴθι **ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν** (§ 115, 1). εἴπωμεν ἢ οἰγῶμεν; (§ 115, 2). **ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχέστερος** (§ 116, 1). **ἴδοι τις ἂν** (§ 116, 2). **ἄπτε, παῖ, λύχνον** (§ 117). **θαροῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι** (=μάχου) Ὅμ.

2) εἰς τὰς ἐξηρημέναις προτάσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων.

λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (ὁ ἀόρισ. ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)
 ἔλεγον ταῦτα ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ παρελθόν)
 ἢ ἵνα πεισθῆτε (» » »)
 ἐρῶ ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ μέλλον).

Οἱ στρατιῶται ἔφασαν τοὺς στρατηγούς πάσαι ταῦτ' εἰδότας κορύπτειν (= ὅτι εἰ καὶ ἠδεδσαν, ἔκρουπον. Οἱ ἐνεστώτες εἰδότας καὶ κορύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. Δεοκλυίδας ἄρξων ἀφίκετο (= ἵνα ἄρξῃ, τότε. Ὁ μέλλον ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ Β΄

Συνθετικοὶ λόγοι

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

Σύνδεσις προτάσεων καὶ εἶδη αὐτῆς

§ 121. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα συνείρονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι

1) *παραίθεται ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης ἄνευ οὐδενὸς συνδέσμου.* Ἡ τοιαύτη ἀπλή παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται *σχῆμα ἀσύνδετον*, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρισμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλώσσαν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθως κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδίων, οὐχὶ σπανίως δὲ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (πρβλ. *Κλαῖνε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριά δὲν ἔχουν. Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲν κλαῖνε γιὰ τὰ χιόνια ἢ κλεφτουργιὰ τ' ἀρνήθηκε*, κλπ.).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὅμηρου, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ τι μετὰ γοργότητος καὶ ζωηρότητος καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὄλον. (Πρβλ. *συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον* Ξ. *Πάυσομαι κατηγορῶν ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε* Λυσ.).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν περὶ ὁδὸς τις ἢ κῶλον περιόδου ἀρχίζῃ ἀπὸ δεικτικὴν λέξιν, διότι αὕτη αὕτη ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας τῆς χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγούμενων μὲ τὰ ἐπόμενα. "Ἄλλο δὲ σιγάτευμα αὐτῶ συνελέγετο ἐν *Χερρονήσῳ τόνδε τὸν τρόπον*. *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ.* (Πρβλ. § 47, 2).

2) συνδέονται κατά παράταξιν, ἤτοι διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων (πβ. ἔφαγε **καὶ** ἐκοιμήθη. ἔφαγε πολὺ **καὶ** ἑκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαϊκός, προήλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἤτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ λέξεις τινὲς (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμικαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλά μόρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις **καὶ** ἀρχήθην ἤτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **προσέει**, ἐπίσης καὶ φράσεις οἷαι π. χ. **παίζει καὶ** ἄδει — ἢ — **Ζεὺς καὶ** Ἦρα, ἀρχήθην ἐσήμιον **παίζει, προσέει** ἄδει — ὁ Ζεὺς, **προσέει** ἢ Ἦρα.

3) συνδέονται καθ' ὑπόταξιν, ἤτοι δι' ὑποτακτικῶν συνδέσμων (εἰδικῶν, αἰτιολογικῶν κλπ.) ἢ δι' ἀναφορικῶν λέξεων. Διὰ τῆς τοιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἤτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, ἤτοι δηλοῦνται, τίς ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ τίς τὸ δευτερεύον, ἅμα δὲ τίς ἡ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας (πβ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη — ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἑκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων χρησιμοποιουμένη πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προήλθεν ἐκ τῆς κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταφαίνεται πρὸς τοὺς ἄλλοις ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχήθην δεικτικαί. Οὕτω π. χ. τὰ ἀναφορικὰ ὡς (=ὅπως, καθὼς, κλπ.) καὶ **ἐνθα** (=ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀδυσσεΐας ζ. 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικά· ὡς ὁ μὲν **ἐνθα** καθεῦθε πολύτιλα δῖος Ὀδυσσεὺς (= εἶσι ἐκεῖνος μὲν ἐκεῖ ἐκοιμήτο κλπ.).

Ἡ δύνατο δὲ νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἑτέρα τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτελείαν τῆς καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἑτέρας

(τῆς κυρίας), ἕνεκα τοῦ ἑξῆς λόγου. Καί κατά τήν κατά παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἐσωτερικῆς, ἤτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καί συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς: (*Ἐφαγε, ἐκοιμήθη—ἔφαγε καί ἐκοιμήθη = Ἐφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη. *Ἐφαγε πολύ, ἐκακοδιαθέτησε — ἔφαγε πολὺ καὶ κακοδιαθέτησε = Ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἀλλά κατά τήν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν λέξις τις τῆς μιᾶς τῶν παρατασσομένων προτάσεων, τῆς περιεχούσης τὸ δευτερεύον νόημα, (ἤτοι ἐπίρρημά τι ἢ ἀντωνυμία), ἰδιαιτέρως πῶς τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τὸν τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καί ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καί δηλοῖ τὴν μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσαν λογικὴν σχέσιν. Οὕτω π. χ. ἡ λέξις ὥστε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥς τε = καί οὕτω, καί ἔτσι). Ἀλλ' αὕτη εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π. χ. *Ἐλεσε χιῶν πολλή, ὥστε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (= *Ἐλεσε χιῶν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.), εὐκολον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καί νὰ ἐκληφθῇ ὡς σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς.

Ὁμοίως ἡ ἀρχῆθεν δεικτικὴ λέξις ὁ (ὁ=οὗτος) εἰς σύμπλεγμα προτάσεων, ὡς π. χ. Ὁδυσσεύς γ 307 (*Ὁρέστης) κατὰ δ' ἔκτανε πατροφονῆα, Αἴγισθον δολόμητιν, ὁ οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα (= Ὁ Ὁρέστης ἐφόνευσε τὸν φονέα τοῦ πατρὸς του, τὸν πανουργὸν Αἴγισθον, οὗτος τοῦ ἐφόνευσε τὸν πατέρα του), ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ἢ ὡς ἀναφέρουσα τὴν δευτέραν πρότασιν (οἱ πατέρα κλυτὸν ἔκτα) εἰς τὴν πρώτην καί οὕτω νὰ καταστήσῃ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (ὁ = ὅς = ὁ ὁποῖος), ἢ ὡς σύνδεσμος αἰτιολογικὸς (ὁ=διότι).

Ὁμοίως τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικὸν (=ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μετὰ τοῦ (βεβαιωτικοῦ) γάρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς: (εἰ γάρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήραος κλπ. = μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κλπ. Ἰλιάδος Θ 583. Π6. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προελθόντα εὐχετικά μόρια εἶθε, αἶθε, καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π. χ. *Ἐτσι νὰ ζήσης, πήγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἀλλὰ εἰς σύμπλεγμα

προτάσεων, ὅποιον π. χ. Ὀδυσσεΐας υ 236 **αἱ γὰρ** τοῦτο, **ξεῖνε**, ἔπος **τελέσειε** Κροῖων' γνοίης χ' (= γνοίης κε), οἷη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται (= εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνῶρίζεις κλπ.), ἦτο εὐκολον τὸ μόριον **αἱ** (=εἰ) τὸ εἰσάγον τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ ἐκληφθῆ ὡς εἰσάγον ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὕτη εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον αὕτη ἐκφράζει (= Ἄν βέβαια, ξένε, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνῶρίζεις κλπ.). Πδ. καὶ Ἰλιάδος Θ 366 κ. ἐ. **Εἰ γὰρ** ἐγὼ τάδε **ἦδε** ἐνὶ φρεσὶ πενκαλίμῃσιν, εὐτέ μιν (Ἡρακλῆα) εἰς Ἄϊδαο πύλασταιο προὔπεμψεν ἐξ ἐρέβευς ἄξοντα κύνα στυγεροῦ Ἄϊδαο· οὐκ ἂν ὑπεξέφυγε Στυγὸς ὕδατος ἀλλὰ ῥέεθρα (= Εἶθε βέβαια νὰ τὰ γνῶρίζα αὐτά. Τότε δὲν θὰ γλύτωνε κλπ. = Ἄν βέβαια τὰ γνῶρίζα αὐτά..... δὲν θὰ γλύτωνε κλπ.).

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 122. α' Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ).

Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ἔρων προτάσεων) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ **καί** (ἔπως εἰς τὴν νέαν). καὶ διὰ τοῦ **τέ** (=καί).

Ὁ **καί** ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ἔπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ **τέ** ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγουμένην, ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ **τέ** ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Ἴδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται,

1) ἔπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ δι' ἐνὸς ἀπλοῦ **καί**, ἔταν ἢ σύνδεσις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ διὰ δύο **καί** (καί—καί—), ἔταν ἢ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως· οἱ πολέμιοι ἐγορηγόρεσαν **καί** ἔκαον πυρὰ πολλὰ **Ξ** — ὁ ἀνήρ σοι ὁ ἐμὸς **καί** τὰλλα φίλος ἦν

καὶ τοὺς φόρους ἀπεδίδον Ξ . ἡσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους Ξ .

2) συνηθέστατα διὰ τοῦ **τε—καί—**, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μετ' ἐμφάσεως ὅπως καὶ διὰ τοῦ **καί—καί—**: ὁ Κῦρος ἠγάσθη **τε** αὐτὸν **καὶ** δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικοὺς Ξ .

Καταρατικὴ δὲ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ δύο ὄρων προτάσεως δι' ἐνὸς ἀπλοῦ **τε** ἢ διὰ τοῦ **τε—τε** εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς: τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσαστο φώνησέν **τε** Ὅμ. παιῆρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε** Ὅμ. ἢ **τε** βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο οἷ **τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχθηοντο Ξ .

Σημ. Διὰ τοῦ **καί** συνδέεται πολλάκις πρότασις μὲ προηγουμένην πρότασιν ἔχουσαν τὸ **ἅμα** ἢ **ἅμα τε**, **εὐθύς** ἢ **εὐθύς τε**, **ἤδη** ἢ **ἤδη τε**, **οὐπω** ἢ **οὐπω τε**, **σχεδὸν** ἢ **σχεδὸν τε**, ἢ τὴν φράσιν **οὐκ ἔφθην** (-ης, -η, κλπ.) μετὰ μετοχῆς, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅπως σύγχρονον δύο πράξεων καὶ ἤδη **τε** ἦν **περὶ** πληθούσαν ἀγορὰν **καὶ** ἔρχονται **παρα** βασιλέως κήρυκες Ξ . **οὐκ ἔφθισαν** λυθόμενοι τὸν **περὶ** τὴν Ἀιτικὴν πόλεμον **καὶ** ἦγον ἡμῖν ἀμειψόμενοι (= δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν=μόλις ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν). Ἰσ. (πδ. Μόλις εἶχαμε καθίσει στό τραπέζι καὶ γαστρον ἔρχεται κι' ὁ Πέτρος).

§ 123. Σημασίαι τοῦ **καί**.

1) Ἐπιρρηματικὴ τὸ **καί** ἦτο ἐπιρρηματικὴ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **προσέει**, **ἐπίσης**. (**Προσθετικὸς καί**): ἔστι δὲ **καί** **μεγάλου** βασιλέως **βασιλεία** ἐν Κελαιναῖς Ξ . (πβ. **κλαίει καὶ** μιά **χανούμι**σα γιὰ τὸν μοναχογιό της. § 121, 2).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προήλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ **καί**.

2) Ὁ **καί** εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε ἐπὶ τι τὸ μείζον εἴτε ἐπὶ τι τὸ ἔλασσον (=ἀκόμη **καί**, ἔστω **καί**)· **ἀνάγκα καὶ** θεοὶ **πείθονται**. **καὶ** **τοιχὸς** ἄξιον (=ποῦ ν' ἀξίξῃ **ἔστω καὶ** μιά **τρίχα**) Ἄρφ. (πδ. Τὰ **ροῦχα** μου **καὶ** τὰ **καλά**, ὅποιος τὰ **βρῆ**, ἄς τὰ **πάρῃ**. **Καί** **δέκα** **δραχμῆς** νὰ σοῦ **δώσῃ**, **καλά** εἶναι).

3) Ὁ **καί** εἶναι ἐναντιωματικὸς (= **ἀν** **καί**, **μολονότι**), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μετὰ μετοχῆς (ὅπως **καὶ** τὸ **καίπερ**): Ἀθηναῖοι **καὶ** οὐ **μεταλαβόντες** τοῦ **χρυσίου** **πρόθυμοι** ἦσαν **εἰς** τὸν **πόλεμον** (= **μολονότι** δὲν ἔλαβον μέρος) Ξ . (πδ. στοὺς **χίλιους** **μέσα καὶ** **χωρὶς** **συντροφιά**=**καὶ** ὅμως **χωρὶς**...).

4) Ὁ **καὶ** εἶναι μεταβατικός, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἕνα ὁ λόγος μεταβῆ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος **δέ**): Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἐπτά **καὶ** ἦκε Μένων ὁ Θεϊταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους Ξ. (πβ. Πέφτουν τὰ βόλεια σὰ βροχῇ καὶ τὰ βουναῖα βογγᾶνε. **Κι** ἕνα πουλάκι φώναζεν ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικὸς **καὶ** πολλακίς εἰσάγει τι, τὸ ὅποιον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγουμένων ἢ τὸ ὅποιον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγουμένων· φιλοθηρότατος ἦν Κῦρος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. **Καὶ** ἄοικτον ποιεῖ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτιρεσε (= Ἔτισι παραδείγματος χάριν μιὰ φράξ.) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεάρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφέρνηι· **καὶ** ἔπεμψε τινα ἐροῦντα οὐ συγγενέσθαι αὐτῷ χορῆζει (= ὄθεν ἔστειλε κάποιον) Ξ.

5) Ὁ **καὶ** εἶναι συνδετικός· (Ἴδὲ § 121, 2 καὶ § 122).

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλακίς ὁ **καὶ** κατόπιν λέξεως δηλοῦσης ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα ἀντὶ νὰ τίθεται μετὰ τὴν τοιαύτην λέξιν δοτικῆ πτώσεως ἢ φράσεως τις κατάλληλος περιέχουσα δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως τῆς δηλοῦσης ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα (§ 36, 2, β') ἐν τῷ ἱεροῦ Ἰσα καὶ ἰκέται ἔομεν (= Ἰσα ἰκέταις = ὅσιν ἰκέται) Θ. οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ Ὅμηρος = τῷ Ὅμηρῳ = μετὸν Ὅμηρον) Πλ. παραπλήσια ἐπεπόνθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσαις καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (= παραπλήσια τοῖσι, ἃ ἔδρασαν) Θ.

§ 125. β' Συμπλοκὴ ἀποφατικῆ· Κατὰ τινα ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατὸν νὰ ἀποφάσκειται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ἔρων προτάσεως), δυνατὸν δὲ νὰ ἀποφάσκωνται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι:

1) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικῆ μετὰ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **καὶ οὐ**, (**καὶ μὴ**): ἐμὲ χειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς Δ. αὐριον ἔωθεν ἀφίκον οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσης Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὅμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιοῦνται καὶ τὸ **οὐ δέ** = καὶ δέν, ἀλλὰ δέν, ἀλλ' ὄχι, (διάφορον τοῦ οὐδέ, τὸ ὅποιον γράφεται ὡς μία λέξις) ἔνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἔανδανεν, οὐ δέ ποθ' Ἦρη (= ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ἦραν) Ὅμ.

2) δυνατόν νά συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικήν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **οὔτε-τε, (μῆτε-τε)· οὔτε** ἐλεμείγνυτο παρ' ἀλλήλους καταστάσεις τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν Θ.

3) δυνατόν νά συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι) ἀμφοτέρω ἀποφατικά. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ **οὔτε-οὔτε (μῆτε-μῆτε, οὔτε-μῆτε, μῆτε—οὔτε)· ἄνευ ὁμοιοῦς οὔτ' ἂν πόλις εὐ πολίτευθείη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθείη.**

Σημ α'. Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια) συνδέεται μὲ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καὶ διὰ τοῦ **οὐδέ (μῆδέ = οὔτε, μῆτε**, ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκόμενων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσότημον μὲ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ· τούτων οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνας **οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον** Ξ.

Τὸ **οὐδέ, μῆδέ** λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (=οὔτε οὔτε καὶ· ὕβριν οὐ σιέροισιν οὐδέ δαίμονες Σοφ. **Οὐδέ εἷς, οὐδέ μία** κλπ. (πθ. § 123, 2).

Σημ β'. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκὰς χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ **οὔ, οὔτε, οὐδέ** τὸ **μῆ, μῆτε, μῆδέ**, ὅταν τὸ δι' αὐτῶν συνδεόμενον εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας (§ 118,2· διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν, καὶ **μῆ ἀμέλει** τῶν τῆς πόλεως Ξ. **ἐγὼ θραοὺς οὔτ' εἰμι μῆτε γενοίμην** Σοφ. (πθ. πίστευε καὶ μῆ ἐρεῦνα. μῆ σὲ νοιάζῃ γιὰ μένα, **μῆτε** νὰ ρωτᾷς τί κάνω).

§ 125. γ'. **Συμπλοκὴ ἐπιδοτικὴ.** Οὕτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὅρων προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκόμενων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τῆσδε συμπλοκὴ

1) διὰ τοῦ **οὐ μόνον ἢ μῆ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μῆ ὅτι** — **ἀλλὰ καί**, ὅταν ἀμφοτέρω τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἐν τόσον καὶ τὸ ἄλλο). **Οὐ μόνον** αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω. **ἀλλὰ καὶ** περὶ τῶν αὐτῶν (λέγω) Ξ. **Οὐχ ὅτι μόνος** ὁ Κροίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, **ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι** αὐτοῦ (=ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. **Μῆ ὅτι** θεός, **ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι** καλοὶ κάγαθοί, ἐπειδὴν γινώσκουσιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας (=ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ξ

Σημ. Εἰς τὰς τῆσδε τῶν φράσεων τὸ μὲν **οὐχ ὅτι** προήλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρυστέρας φράσεως **οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι** (=δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ **μῆ ὅτι** ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρυστέρας φράσεως **μῆ εἶπες ὅτι**. (**Μῆ εἶπες ὅτι** θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ.)

2) διὰ τοῦ οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι ἤ, σπανίως, οὐχ ὅτι — ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μὴδέ, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται· (= ὅχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δέν. Οὔτε τὸ ἔν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο). Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν (= ὅχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε) Ἰσ. ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλον, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμαυτοῦ πάποτε δίκην ἰδίαν εἴρηκα (= ὅχι μόνον ὑπὲρ ἄλλον δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαϊ.

Σημ. Τὸ μὴ ὅτι καθὼς καὶ τὸ μὴ τί γε κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ ἢ μὴδέ (§ 124, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰκισθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσότερον» ἢ «πολὺ ὀλιγώτερον» ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμπραξομένων· ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναῖξί, μὴ ὅτι ἀνδράσιν (= πολὺ περισσότερον εἰς ἄνδρας) Πλ. οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀγοῦντια οὐδὲ φίλοις ἐπιτάτειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς (= πολὺ ὀλιγώτερον εἰς θεοῦς) Δ.

3) διὰ οὐχ ὅπως — ἀλλὰ καὶ ἢ σπανίως ἀλλὰ, ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεύτερον καταφάσκειται (= ὅχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καί). Τῶν Ἀθηναίων οἱ βιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρόσαιντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαιέσειαν τὸν Σφοδρίαν (= ὅτι ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν) Ξ. τῶν ἄλλων ὅσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηροπάσθησαν (= ὅχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι...) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι

§ 126 Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώτσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς· μέν, δέ, ἀλλά, ἀτὰρ (= ἀλλά), μέντοι (= ὅμως), μὴν (= ὅμως), ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλὰ (= ἀλλ' ὅμως), ὅμως (συνήθως μετὰ τινος τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, οἷον ὅμως δέ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, ὅμως μέντοι κλπ.), καίτοι (= καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι μέν, δέ, μέντοι, μὴν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Ἰδὲ τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ μὲν παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ καίτοι συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὕρου προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἤττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι· (ἰδὲ κατωτέρω)· οὕτω πιθανῶς ἔλεγον· καίτοι ἀληθές γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καὶ ὅμως, μᾶλα ταῦτα) Πλ.

§ 127. Προτάσεις ἢ ὕροι προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ μὲν — δέ· ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν Ξ. ἦν ἡδὺ μὲν, κεφαλαγῆς δὲ Ξ.

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρᾳ ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ δ' αὖ (= δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ μέντοι ἢ ἀλλὰ ἢ ὅμως δὲ ἢ ἀλλ' ὅμως ἢ οὐ μὴν ἢ οὐ μὴν ἀλλά· καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὸ στρατεύμα ἔχων ἐν τάξει Ξ. τοῖς στρατιωταῖς ὑποψία μὲν ἦν οἷ Κῦρος ἄγοι πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἐλεσθαι Ξ.

§ 128. 1) Ὁ μὲν λαμβάνεται ἐνίστε ἄνευ ἀναπαροδόσεως, ἤτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινα βραχυλογίαν, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἔξωθεν κατὰ τὰ συμπραξόμενα. (Σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως *τούλάχιστον*· λέγεται δὲ καὶ ὕδα ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός. (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) Ἡρ.

Σημ. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἤτοι) ὡς *βεβαιωτικὸς* (=ἀλήθεια, βεβαίως)· καὶ μὰ τὸδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄζους φύσει (=τὸ ὅποσον βέβαια δὲν θὰ βγάλη ποτέ) Ὅμ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν πάντων μὲν οὖν (=βεβαιότατα· κττ).

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα, χωρὶς νὰ προηγηθῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δὲ α') ἀντιθετικὸς σύνδεσμος (= ὅμως)· ταῦτα πάντες ἀεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται Θ. β') μεταθετικὸς, ἤτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περίοδον μὲ τὰ προηγούμενα (πβ. καὶ § 123, 4)· Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο ἠγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστεροῦ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν

διάβασιν ὡς τέταρες σιάδιοι' πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπα-
οῦσαν αἱ τάξεις τῶν ἰππέων Ξ.

Σημ. Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι.
Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς τι νέον καὶ
πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγουμένων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικός
σύνδεσμος τὸ **ἀλλὰ μὴν** (= προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ τὸ **καὶ μὴν**,
ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα
(= ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις)· **ἀλλὰ μὴν** ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φα-
νερῷ Ξ. ἐνιαυθα Γαυλίτης εἶπεν· **καὶ μὴν**, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι
πολλὰ ὑπισχνεῖ (= ἀλλ' ὅμως) Ξ.

§ 129. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικὸς ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν
ἔλως ἀντιθέτων ἢ ἔλως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνή-
θως καταφατικόν τι πρὸς προηγούμενον ἀποφατικόν (**οὐκ—ἀλλὰ**
ἢ μὴ—ἀλλὰ = δὲν—ἀλλά, ἔχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά. Σχῆμα κατ'
ἄρσιν καὶ θέσιν)· **οὐκ** ἐκ **χορημάτων** ἀρετῆ γίνεται, **ἀλλ'** ἐξ
ἀρετῆς **χορήματα** Πλ. **αὔξειν μὴ** τὴν βασιλέως, **ἀλλὰ** τὴν σαυτοῦ
ἀρχὴν Ξ.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ **ἀλλὰ** καὶ ἀποφατικόν τι
πρὸς προηγούμενον καταφατικόν (**ἀλλ'** οὐ ἢ **ἀλλὰ μὴ** = καὶ ἔχι)·
δεῦρο νόμος (ἔστι) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, **ἀλλ'** οὐ
μαθήσεως (= καὶ ἔχι μαθήσεως) Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικὸς, ἤτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προη-
γουμένου νοήματος, τὸ ὅποσον παρυσιάζεται κάπως εὐρὺ (**ἀλλὰ**
= **μόνον**)· τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, **ἀλλὰ**
τὰ πλάγια λυπεῖ Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ **ἀλλὰ**
κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως περιεχοσῆς τὴν λέξιν **ἄλλος** ἢ
ἕτερος· (**ἀλλὰ** = παρὰ **μόνον**)· ἐν τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδε-
μία οὔτε φιλία οὔτε Ἕλληνας, **ἀλλὰ** Θραῖκες Βιθυνοὶ Ξ.

Ἀλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **παρὰ μόνον** λαμβάνεται συνήθως
κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν **ἀλλά**, ἀλλὰ τὸ **ἀλλ'** ἢ ἄνδρες
οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροὶ εἶσιν, **ἀλλ'** ἢ κατ' αὐτὴν
τὴν ὁδὸν (= παρὰ **μόνον**) Ξ. Προῆλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (**ἀλλ'** ἢ)
ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων, ἤτοι ἐκ φράσεων, οἷαι π. χ. **οὐδὲν**
ἄλλο ἔπραξε, **ἀλλὰ** τοῦτο—καὶ — **οὐδὲν ἄλλο** ἔπραξε ἢ τοῦτο,
προῆλθεν ἔπειτα ἡ φράσις **οὐδὲν ἄλλο** ἔπραξεν **ἀλλ'** ἢ τοῦτο.

Σημ. α'. Ποικίλη είναι ἡ χρῆσις καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι τοῦ συνδέσμου **ἀλλὰ** καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ **ἀλλὰ** λαμβάνεται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ **ἀπεναντίας**: πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν; **ἀλλ'** ἔπαυσε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν Ε. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς: (ἀλλὰ=ἐμπρὸς λοιπόν, λοιπόν) **ἀλλὰ** πίθεσθε (= λοιπόν ἀκούσατέ με) "Ομ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικὴν ἢ αἰτιολογικὴν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τοῦλάχιστον: εἰ τοῖνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, **ἀλλὰ** κρέα γε εὐχοῦ (= τοῦλάχιστον τρώγε ἄφθονα κρέατα) Ε. ὦ θεοὶ πατρῶοι, συγγένεσθ' **ἀλλὰ** νῦν (= τοῦλάχιστον τῶρα. ἐνν. εἰ μὴ πρότερον).

Σημ. β'. Ἡ φράσις **οὐ μὴν ἀλλὰ** (=ἀλλ' ὁμοίως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προήλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ **οὐ μὴν** ῥήματος ὑπάρχοντος εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοουμένου ἔξωθεν: ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μοκροῦ κάκεινον ἐξετραχίλυσεν' **οὐ μὴν ἀλλ'** ἐπέμεινε ὁ Κῦρος (= οὐ μὴν ἐξετραχίλυσεν αὐτὸν ὁ ἵππος — ἢ — οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κῦρος, ἀλλὰ κλπ.) Ε. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις **οὐ μέντοι ἀλλὰ** — καὶ — **οὐ γὰρ ἀλλὰ**.

Σημ. γ'. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ οὐδετέσου πληθυντικοῦ **ἄλλα** τῆς ἀντωνυμίας **ἄλλος**. Ἡ ἀρχικὴ αὕτη σημασία τοῦ **ἄλλα** διαφαίνεται εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ἴλ. Α 280: **Εἰ δὲ οὐ κρατερὸς ἔσοι, θεὰ δέ σε γεινατο μήτηρ, ἀλλ'** ὅδε φέριερός ἐστι, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει α') = **εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ.** β') = **μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ.**

Ὁ δὲ σύνδεσμος **ὁμοίως** (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος **ὁμοῦ**) προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος **ὁμῶς** (= ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου). Ἰβὲ Ἰλιάδος Α 196, Ε 62 κλπ. καὶ Μ 293 ἢ Ὀδυσσεΐας λ 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι **μέν, μὴν, μέντοι**, (=μέντοι), **καίτοι** (=καίτοι) ἀρχῆθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (= ἀλήθεια, βέβαια, κλπ.). Ἰβὲ § 121, 3.

3. Διαξευκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 130. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαξευκτικῶς εἶναι ὁ **ἢ** καὶ ὁ **εἵτε**, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ **ἦτοι**, **ἐάντε** **ἄντε**, **ἦντε**.

1) Ὁ διαξευκτικὸς **ἢ** εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως ὅπως εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἢ διάξευξις γίνεται ἄνευ ἐμφάσεως, τίθεται ἄπαξ μετὰ τῶν διαξευγνυμένων μελῶν, ὅταν δὲ ἢ διάξευξις γίνεται μετ' ἐμφάσεως, τίθεται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαξευγνυμένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν

τῶν περιπτώσεων ἀντὶ τοῦ ἢ — ἢ τίθενται προσέτι ἦτοι — ἢ ἢ ἢ — ἢ καὶ χωρὶς τοῖς εἰρημένοις ἢ ζήτει βελτίω τούτων Ἴσ. ἢ λέγε τι σιγῆς κορεῖται ἢ σιγῆν ἔχε. ἦτοι κεινόν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἢ σέ Ἡρ. ἢ ξένος ἢ καὶ τις πολίτης Δγμ.

Τὰ διαζευγνόμενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν δύο (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω, ἢ Αἴας ἢ Ἰδομενεὺς ἢ δῖος Ὀδυσσεὺς ἢ (=ῆ) σὺ Πηλεΐδη Ὀμ.

Σημ. Τὸ μόριον ἢ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι

α') εἰς ἐπανόρθωσιν προηγουμένως λεχθέντος. (**Ἐπανορθωτικός ἢ**)· ἐροῦ δὲ τὴν κυραγὸν Ἀρτεμιν, τίνας ποινάς τὰ πολλὰ πνεύματ' ἔσχεν ἐν Ἀυλίδι· ἢ γὰρ φράσω (=ἢ καλύτερα θὰ τὸ δηλώσω ἐγὼ) Σοφ.

β') εἰς διασαφήσιν προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἢ ὅποια παρίσταται γενικῆ πως καὶ ἀόριστος. (**Διασαφητικός ἢ**)· Τί τηνικάδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων ; ἢ οὐ πρόφ' εἶ ἐστίν ; Πλ. (π.ε. τί κάθεσαι ἐδῶ ; ἢ περιμένεις κανένα ;)

γ') μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ δ' ἄλλως, ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει· οὐκ ἔξεσιν αὐτῷ εἰς τὸ ἕρδον εἰσιέναι, ἢ ἀποθανεῖται. (π.ε. γὰρ θῶσε μας τὴν κόρη σου, ἢ θενὰ πᾶμε σένα = εἰδ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ.) Ἴδὲ καὶ § 32, 2 (συγκριτικὸν ἢ).

2) Διὰ τοῦ εἴτε—εἴτε, (ἐάντε—ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε — ἦντε) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνόμενων· εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις Ξ. ἐάντε νῦν ἐάντε αὐθις ζητήσετε ταῦτα, οὕτως εὐρήσετε Πλ. (Ἴδὲ καὶ ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι

§ 131. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ γὰρ (= διότι), σπανίως δὲ ὁ ὡς (= διότι) καὶ ὁ ἐπεὶ (= καθόσον). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 121, 2)· μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης· κοινὴ γὰρ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον Ἴσ. — ἦν νικῶμεν, φυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἔστιν, ἀλλ' ἀχθοφόρος Ξ. — μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων (= καθόσον καὶ εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ γὰρ συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασάφησιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινα τῶν προηγουμένων. (Διασαφητικὸς γὰρ = δηλαδὴ) Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἔφη σημαίνει (= ἔλεγε δηλαδὴ ὅτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ γὰρ κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων σημειῶν δέ, τεκμήριον δέ, τὸ δὲ μέγιστον κ.τ.τ. (§ 24).

Σημ. α'. Τὸ ἐπεὶ συνδέον παρατακτικῶς λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καίτοι· ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι) ἐπεὶ ἐβουλόμην ἄν οἷός τ' εἶναι (= καίτοι ἐβουλόμην ἄν=μολονότι θά ἤθελα κλπ.) Πλ.

Σημ β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ γὰρ προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ (ἢ ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν οὐδέ)· ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = διότι καὶ) ἢ εἰς ὄλην τὴν διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένην πρότασιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καὶ ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο (= διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε) Ξ. ὧστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμουμένων· καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βιαιεῖ (= διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.) Ξ. Οὐδείς πόποις Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβές . . . λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (= διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 132. Πολλάκις ἢ διὰ τοῦ γὰρ εἰσαγομένη πρότασις παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβαλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται συνδέων καθ' ὑπόταξιν καὶ ἰσοδυναμῶν πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ· Ξενοφῶν λαβὼν βοῦν ὑφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαιγιασάμενος ἐβοήθει (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κλπ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κλητικῆς τινος) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον· Φήμε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βοιωτῶν θελκτικῆρα οἶδας, τῶν ἐν γέ σφιν αἶειδε (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κλπ.) Ὅμ. ἐνιαυθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφι τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ (τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἦτοι μὲ) τὸ βέβαια· ἡμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις

ἡμῶν αἰτιάζεται, ἴσπερ γὰρ αὐτὰ ὥσπερ καὶ ἐγώ, συμβουλευέετε τὰ ἄριστα (=καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κλπ.) Ε.

Σημ. α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προήλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις ἄλλ' οὐ γὰρ νὰ σημαίη ἄλλ' ὅμως· ἐκαλλυνόμεν ἂν καὶ ἤβουλόμην, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἄλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι (=ἄλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτω: ἄλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἀβουλόμαι· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι).

Σημ. β'. Τὸ γὰρ προήλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρα), τὰ ὅποια ἀμφότερα δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γὰρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποῖαν συνηθέτατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις· τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταυτὸν; Ταυτὸν γὰρ (=τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προήλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ (πδ. § 121, 2).

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι

§ 133. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι: ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν, οὐκοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάροτι καὶ ὥστε συνδέουν μὲ τὰ προηγούμενα περιόδων κῶλα ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν καὶ τοίνυν οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως (Ἰδὲ κατωτέρω παραδείγματα καὶ παράδειγμα § 122 τέ, § 126, 2 καὶ § 132, Σημ. 2).

§ 134. α'. Οἱ σύνδεσμοι ἄρα, δὴ, οὖν καὶ τοίνυν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης λοιπὸν καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ λοιπὸν. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

1) Ὁ σύνδεσμος ἄρα κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἧτοι συμπέρασμα προκύπτον ἐκ προηγούμενων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ· εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι Πλ. Σὺ ἄρα ἰσθαρνεῖν οὐκ ἂν δέξαιο (= Σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σύ) Πλ. Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί Λουκ.

Σημ. Τὸ μόριον ἄρα (ποιητικῶς καὶ ἄρ ἢ ῥά) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνεται ἕνα δηλώσει τὴν ἄμμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐννοιῶν, ἧτοι ἐσήμαινε εὐθὺς κατόπιν, φυσικά, ἀκριβῶς· ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ ἔξετο (=ἀμέ-

ως κατόπιν ἐκάθισε) "Ὅμ. μῆσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀνύμνος Αἰγίσθοιο, τὸν δ' (=δρα) Ἀγαμέμνονιδος ἔκταν' Ὀρέστis (=τὸν ὅποιον ἀκριβῶς ἐφόνευσε . . .) "Ὅμ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστερῶν, καθὼς βλέπω τώρα, κ. τ. τ., ἦτοι ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς τὰ νῦν πράγματι συμβαίνοντα, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἄλλου τινὸς ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος· οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντίστησαν Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἡγήτορες "Ὅμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἢ ὅποια ἐκφράζει εἰρωνείαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως· πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους· εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστίν (=ἐκτός ἐάν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κλπ.) Ξ.

2) Τοῦ δὴ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἢ χρήσις εἶναι ἐν γένει ἢ αὐτῇ. "Ἦτοι ταῦτα

α') εἰσάγουσιν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἦτοι ἐπακολούθημα προκύπτων ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (=φυσικὰ λοιπόν, λοιπόν) Οἱ Θαφακηνοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πάποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι Ξ. Ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ σιγάτευμα. ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε Ξ.

β') χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου διακοπέντος διὰ τινος βραχυτέρας ἢ μικροτέρας παρενθέσεως· (πβ. § 132)· Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταιᾷ οὕτως ἐπεροῦργεσαν Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καροδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κλπ. Ξ.— Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν Ξ. ὁ δὲ Πρόξενος (εὖτυχε γὰρ ὕστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθύς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα Ξ.

Σημ. α'. Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιεῖτο, ὡς ἴσως ἐ λέγων ἀνεφέρετο εἰς τι παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἦτοι ἀρχῆ-

θεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν (=τώρα, νά! πιά, δά) Τεῦχος πέπον, δὴ νῦν ἀλέκτατο πιστός εἰταῖρος (=νά! καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκες—νά! μᾶς ἐσκοτώθηκες—τώρα μᾶς ἐσκοτώθηκες) Ὁμ. Ὀδτω, νῦν δὴ=τώρα δὲ ἢ τώρα πιά: τότε δὴ=τότε πιά: πάλαι δὴ=εἶναι πολὺς καιρὸς πιά: καὶ δὴ=λοιπὸν νά: Βλέψον κάτω. Καὶ δὴ βλέπω (=λοιπὸν νά! κοιτάξω) Ἀρφ.

Σημ. β'. Τὸ μόριον οὖν ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἦτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι. Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέραν τε πόλιν καὶ γαῖαν ἰκάνεις, οὐκ οὖν ἐσθῆτος δευῆσαι οὔτε τευ ἄλλου (=οὔτε φορέματα, οὐ βεβαιῶ, θὰ σοῦ λείψουν—οὔτε φορέματα βέβαια θὰ σοῦ λείψουν κλπ.) Ὁμ. Εἰ δ' εἰσίν, ὡσπερ οὖν εἰσιν, θεός ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κακὸν ἂν εἶη (=ἔπως πράγματι εἶναι) Πλ. Πάνυ μὲν οὖν (=βεβαιότατα). Π6. § 128,1, Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ οὖν καὶ εἰς τὸ δ' οὖν, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπάγεται κάτι τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικόν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὅποια ἐνέχουν τι τὸ δυνάμενον νά ἀμφισβητηθῆ. Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύραξ ἢ Συνενόσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο Κύρῳ δοῦναι χροῖματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τετιάρων μηνῶν (=Ὀποσοδήποιε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στράτευμα κλπ.) Ξ. Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα, αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς (=ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σημ. γ'. Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ (ὄλως) τούναντίον, (ὄλως) ἀπεναντίας. Οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίστανται; Πάντα μὲν οὖν (=Ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημ. δ'. Τὸ γοῦν (προσθὸν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ προηγουμένου γέ=βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμπραξομένων 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὅπως δὴποτε.

3) Οὐκοῦν, οὐκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (οὐκ) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικόν (=λοιπὸν), τὸ δὲ οὐκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικόν (=λοιπὸν δέν). Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαογράβαζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνωμαι; (=λοιπὸν, εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. Οὐκουν μ' εἰσείεις; (=λοιπὸν δέν θὰ μ' ἀφήσῃς;) Σαρφ.

Σημ. Τὸ οὐκουν εἰς διαλόγους εἰσάγον ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐδαμῶς, οὐδόλως. Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε Ξ.

4) Τὸ τοίνυν (συγκείμενον ἐκ τοῦ τοί=βεβαίως καὶ τοῦ νῦν—νῦν=τώρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ἔπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον. Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ δοῖον

καὶ τὸ ἀνόσιον. Λέγω τοίνυν ὅτι τὸ μὲν ὀσίον ἐστίν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (=λέγω λοιπόν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 135. β' 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάροι. (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρο), εἰσάγουν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (= γιὰ τὸ ἀκριβῶς λοιπόν, γιὰ τὸ ἴσια ἴσια). Προξένος ᾗκειτο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιούντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικούντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῶ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον Ξ.

2) Τὸ ὥστε συνδέον κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνηθέστερον κῶλον περιόδου) ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γιὰ τὸ λοιπόν, ὥστε Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε Τισσαφέρους· ὥσθ' οἱ Ἕλληρες ἐφρόντιζον Ξ.

Β'. Σύνδεσις προτάσεων καθ' ὑπόταξιν

1. Εἰδικαὶ προτάσεις

§ 136. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται διὰ τῶν εἰδικῶν συνδέσμων ὅτι καὶ ὥς, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ διὰ τοῦ ὄ, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ διὰ τοῦ οὐνεκα, εἰς τοὺς τραγικούς καὶ διὰ τοῦ οἰθούνεκα, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ διὰ τοῦ διότι = ὅτι, πῶς, ποῦ) καὶ χρησιμεύουσιν

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὥς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κλπ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὄραν, ἀκούειν κλπ.) ἢ γνωστικῶν (γιγνώσκειν, εἰδέναι κλπ.), ἢ ὡς ἐπεξηγήσις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τοῦτο, ταῦτα—ὅ).

2) ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ, κλπ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων ἅλις (ἐστίν), δηλόν (ἐστίν) κλπ.

§ 137. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1. Ἄρνησις οὐ). Ὅταν ὁμοῦς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου.

(^οΙδὲ § 116, 2, Σημ. 3) λέγει ὁ κατηγοροῦς ὡς ὑβριστῆς εἰμι (= πῶς εἰμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ ..) Ξ. Ἴσως εἴποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἔμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πῶ ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄδικος) — Ἐλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀριστοῦ δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη Ξ. — ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε Θ. — ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς Ξ. ταῦτα λέγω ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κλπ.) Πλ.

Σημ. α' Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὖ οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαίαια), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον νὰ ἀναφέρεται Ἐκούειε, εὖ οἶδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς Ἰσωνος ὄνομα Ξ. Οὕτω σοι διαφαιρόντως ἤθεσκεν ἡ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι Πλ. (Ἐντιθέθεν προήλθε τῆς νέας γλώσσας τὸ ἐπιρρημα δηλονότι καὶ δηλαδὴ).

Σημ. β' Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι τι, τὸ ὅποιον παρίσταται ὡς οὐχὶ ἀληθές ἢ ὡς ἀβέβαιον. Διὰ τοῦτο δὲ κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα διαβάλλειν, πείθειν, κ. τ. τ. Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Σ.

Σημ. γ' Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἡ εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερυντελικοῦ ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῖεν = ὅτι ἀδικοῦσι — ἢ — ὅτι ἠδίκουν ἔλεγον ὅτι πεφευγὼς εἶη = ὅτι πέφευγε — ἢ — ὅτι ἐπεφεύγει.

Σημ. δ' Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικόν) ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα φημί (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικὰ ῥήματα νομίζειν, ἠεῖσθαι, οἶσθαι, κλπ.).

Τὰ δὲ αἰσθητικὰ καὶ τὰ γνωστικὰ ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Ἰδὲ τὰ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

§ 138. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων ὅτι, διότι, ὡς (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ διὰ τῶν (κυρίως χρονικῶν) συνδέσμων

ἐπει, ἐπειδὴ (καὶ σπανιότερον *ὄτε* καὶ *ὄποτε* = ἀφού, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς καὶ διὰ τοῦ οὐνεκα ἢ ὀδοῦνεκα = ἐπειδὴ, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118, 1), ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου. ("Ἀρνησις οὐ. Πρὸβλ. εἰδικὰς προτάσεις): "Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λεύσθαι τὰς σπονδάς, *διότι* ἐς χεῖρας ἤλθον Θ. Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, *ὅτι* ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. Δέομαί σου παραμεῖναι, *ὡς* ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδίου ἀκούσαιμι ἢ σοῦ (=διότι: ἐγὼ) Πλ.

Σημ α' Διὰ τοῦ *ὅτι* κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα (χαίρω, ἠδομαι, θαυμάζω, κλπ.), ἢ κατόπιν φράσεων οἷαι αἰσχρόν (ἔστι), δεινόν (ἔστι), θυμαστόν (ἔστι), κ. τ. τ. *χαίρω, ὅτι* εὐδοκίμεις Πλ. Οἱ στρατηγοὶ *ἐθαύμαζον, ὅτι* Κῦρος οὐ φαίνοιο Ξ.

Ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις εἰσαγομένη διὰ τοῦ *εἰ* (ὡς αἰτιολογικῆς), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς θυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῇ: ("Ἀρνησις μὴ): Σωκράτης *ἐθαύμαζεν, εἰ* τις ἀρετὴν ἐπαγγελόμενος ἀργύριον πράττειτο (=εἴρισκε παράδοξον, ἂν κανεῖς) Ξ. οὐ *θαυμαστόν, εἰ* μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν; (=θὲν εἶναι παράδοξον, πού θὲν) Σ.

Σημ β'. Τὸ αἰτιολογικόν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ *ὅτι* οὕτω (=διότι ἔτσι ἢ διότι τόσοσ) πολὺ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐν τῇ νυκτὶ *παροισιῶσιν* συμφορᾶ, *ὡς* ἑαδίως αὐτὴν καὶ πράως φέρεις (=ὅτι οὕτω ῥαδίως κλπ.=διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ=διότι τόσοσ ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ προτάσεις

§ 139. Αἱ τελικαὶ προτάσεις, ἦτοι αἱ προτάσεις αἱ δηλοῦσαι (τὸ τέλος, ἦτοι) τὸν σκοπὸν ἐνεργείας τινὸς

1) εἰσάγονται διὰ τῶν τελικῶν συνδέσμων *ἵνα, ὅπως* καὶ *ὡς* (καὶ *ὄφρα* εἰς τοὺς ποιητὰς=γιατὰ, γὰ), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, διὰ τοῦ *ἵνα μὴ, ὅπως μὴ* καὶ *ὡς μὴ*, ἢ διὰ μόνου τοῦ *μὴ* (=γιατὰ μὴ, γὰ μὴ).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρκτικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς: Κύναις τρέφεις, *ἵνα* σοὶ τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν (=γιατὰ ἀπομακρύνουν) Ξ. Ξενοφῶν *ἤγετο* πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, *ὅπως* ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πο-

λέμιοι προσέχειεν τὸν τοῦν (= γιανὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τους ἐστραμμένῃν) Ε. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσε, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῆ Ε. Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακὸς (= γιανὰ μὴ φαίνεσαι) Ἴσ.

Σημ. α'. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νὰ προηγηθῆται ἱστορικὸς χρόνος, εἴτε ἐνεκα ἐλξέως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς ἀπλῆ τις σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος· Νῦν δ' ὦρη δόροισι· τάχιστα μοι ἔνδον ἑταῖροι εἶεν, ἔν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρον Ὅμ. Ἰσως δέ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτεριχίζει, ὡς ἄπορος εἶη ἡ ὁδὸς (= γιὰ νὰ εἶναι ἀδιάβατος) Ε.

Ἐκφέρεται δὲ προεὶτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, πρὸς δῆλωσιν σκοποῦ μὴ δυναμένου νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγηθῆται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις δηλοῦσα κάτιτι, τὸ ὅποσον δὲν ἔγινε· Εἰ γὰρ ὄφελον οἰοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ξερογάζεσθαι, ἵνα οἰοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (= γιανὰ ἠμποροῦσαν) Πλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἔξαπατᾶν (= γιανὰ μὴν μποροῦσε τώρα) Ε. (πβ. ἔλεγε νὰ ἦσουν ἐκεῖ, γιανὰ ἐβλεπες, τί ἔκανε).

Σημ. β'. Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλάκις τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (ποιητ. κεν, κς § 116,2) ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κε νέηαι (= ὡς ἂν ἀπέλθης= γιανὰ ἐπιστρέψης) Ὅμ. Τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (= γιανὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. Τοῖς νικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βουν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐστιῶντο (= γιανὰ συμποσιάζουν) Ε.

Σημ. γ'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὄιου. Πβ. Ἰλ. Κ 128 κείνους δὲ κιχησόμεθα πρὸ πυλάων ἐν φυλάκεσσ', ἵνα γὰρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι (= διότι ἐκεῖ κλπ.)— Ἰλ. Ε 359 δὸς δέ μοι ἴππους, ὄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἴκωμαι, ἔν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν (= ὅπου εἶναι κλπ.). Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. ν 363 χροῖματα μὲν μυχῶ ἄντρον θεοπεσίωιο θείομεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περὶ τὰδε τοι σὸα μίμνη, τὸ ἵνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ἔχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (= ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (= γιανὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικὸν (= οὕτως, ἔτσι' § 121,2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατόν νὰ προσέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ἰλ. Γ 429 ἄσοον ἴθ' ὡς κεν θᾶσον ὀλέθρου πείραθ' ἴκηαι (= ἔτσι νὰ φθάσης— γιανὰ φθάσης). Ὅμοίως τοῦ ὅπως, σημαίνοντος ἀρχῆθεν πῶς, μὲ ποιὸν τρόπον, ἡ τελικὴ σημασία (= γιανὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. α 76 περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃσι, (= πῶς νὰ ἔλθῃ— γιανὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (= ἕως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ἰλ. Β 299 τίητε, φίλοι, καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δωῶμεν, ἢ εἰτεὸν Κάλχας μαντεύεται ἡτ' καὶ οὐκί (= ἕως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν — γιανὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ δὲ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (=μήπως) ἡ τελικὴ σημασία (=γιατὴ μὴ) προήλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π. χ. Ἰλ. Α 552 ἀπόστιχε, μὴ τι νοήση Ἥρη (=μήπως καταλάβῃ τίποτε—γιατὴ μὴν καταλάβῃ τίποτε!).

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις

§ 140. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν *ὑπόθεσιν*, ἤτοι ὄρον τινά, ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ τι. (*Ἄν θέλει, ἡμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ*).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ *εἰ* (=ἔάν, ἄν, σάν, ἄμα) καὶ διὰ τοῦ *ἐάν* (ἄν, ἦν, τὰ ὁποῖα προήλθον ἐξ ἐνώσεως τοῦ *εἰ* μετὰ τοῦ δυνητικοῦ ἄν. Ἰδὲ § 139, 2, Σημ. β' καὶ παράβαλε τὰ Ὀμηρικὰ *εἴ κεν, εἴ κε, αἶ κεν, αἶ κε* =ἔάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλῶσσης εἶναι *μὴ* καὶ σπανιώτατα *οὐ*, (ἐνῶ αὐταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως. Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προήλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχετικὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν *μὴ*. Ἰδὲ § 121, 3 καὶ παράβαλε τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλῶσσης, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ *ἐάν* ἢ *ἄν* ἢ *σάν* ἢ *ἄμα* ἔχουν ἄρνησιν τὸ *δέν*, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου *οὐ*, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ *νὰ* ἔχουν ἄρνησιν τὸ *μὴ*: *ἄν δὲν* τὸ *ἐβλεπα*, *δέν* θὰ τὸ *πίστευα* — *νὰ μὴν* τὸ *ἐβλεπα*, *δέν* θὰ τὸ *πίστευα*).

§ 141. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ *ὑπόθεσις* (ἢ ἡγούμενον), ἢ δὲ πρότασις, τὴν ὁποίαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται *ἀπόδοσις* ἢ *ἐπόμενον* ἢ *συμπέρασμα*. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται *ὑποθετικὸς λόγος*.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. **Πρῶτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι τι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἷανδήποτε ἔγκλισιν ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων ἐξάγει ἐκ τῆς ὑπόθεσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ*

(= ἂν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κλπ.) Λουκ. *Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλνε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει* (= ἂν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κλπ.) Ξ. *εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ* Πλ. *εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγε* Πλ. *εἰ ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε* Ξ.

2. Δεύτερον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἦτοι κάτι τι ἀντίθετον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἐγίνε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἄοριστος εἰς τοιοῦτους ὑποθετικούς λόγους)· *φῶς εἰ μὴ εἵχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν* (= ἂν δὲν εἵχαμε, θὰ ἦμικτε) Ξ. *οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἂν δὲν τὸν διέταξα ἐγὼ) Ξ.

3. Τρίτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀπλῆ τις σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι κάτιτι, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς θέτει τις εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἂν τοῦτο εἶναι καὶ τι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰ* καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 116, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατατικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ *θὰ* ἢ τὸ *ἤθελα, ἤθελες* κλπ.)· *οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο* (= δὲν θὰ ἐζοῦσε κανεῖς, ἂν δὲν θὰ ἐτρέφετο) Ξ. *εἰ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ὄρθρον καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον* (= ἂν κανεῖς ἤθελεν ἀφαιρέσει κλπ.) Πλ.

4. Τέταρτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτιτι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ *εἰάν*, (*ἂν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἴ κε, εἴ κεν*) καὶ ὑποτακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις

α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀναφερομένης εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως)· *Ἐὰν ἐμὲ ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς* (= ἂν μὲ θανατώσετε, κλπ.) Πλ. *ἦν κακοῖσι συμμίσης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον* (= ἂν συναναστρέφε-

σαι, θά χάσῃς) Ξ. ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον (=ἐκφεύζεται. πβ. § 101,4). ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἦκατε δεῦρο ἄνευ ὄπλων Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι τι τὸ ἀόριστως ἐπαναλαμβάνομενον, ἦτοι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἢ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως ἀντιστοιχοῦσης πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): "Ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν (=ἄμα ἔρθῃ. . . , ὁσάκις ἔλθῃ. . .) Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίνῃ, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν (=ἐπιτιθέασιν=ἐπιβάλλουν συνήθως. πβ. 105,1).

γ') ὅταν ἢ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὠρισμένως εἰς τὸ παρελθόν, ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐχτικῆς ἐπαναληπτικῆς (§ 116,2. Σημ. γ'), ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατακτοῦ ἢ δι' ὀριστικῆς ἀόριστου μετὰ τοῦ ἄν. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἀντὶ ὑποθετικῆς χρησιμοποιεῖται χρονικὴ πρότασις ἐκφερομένη διὰ τοῦ ἄμα ἢ ὁσάκις καὶ ὀριστικῆς παρατακτοῦ): Εἰ μὲν ἐπίοιεν Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο (=ὁσάκις μὲν ἐπατίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι. . . , ὁσάκις δὲ ἐπέστρεφον. . .) Θ. Εἴ τις αὐτῶ δοκοίῃ βλακεύειν, ἐπαισεν ἄν (=ἄμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐχάζεσε, τὸν ἐκτυποῦσε) Ξ.

§142. Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικούς λόγους

Πολλάκις ὑποθετικοῦ τινος λόγου παραλείπεται ἢ ἀπόδοσις ἢ ἢ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιούτων δὲ ἑλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον εἰ καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἐλλείπει ὑποθετικοῦ τινος λόγου ἢ ἀπόδοσις: Εἴπερ γὰρ κ' ἐθέλῃσιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺν φέρτατός ἐστιν. (Μετὰ τὸ στυφελίξαι νοητέον δύναται ποιῆσαι τοῦτο—ἢ—ἡμεῖς οὐ δύνησόμεθα ἀντιστῆναι) Ὅμ.

Ἡ τοιαύτη ἑλλειψὶς τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων ἐκφερομένων μετὰ τινος πάθους: (εἰ μὲν—εἰ δέ, ἐὰν μὲν—ἐὰν δέ). Τότε παραλείπεται ἢ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἔξωθεν ἢ φράσις καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον: Εἰ μὲν δώ-

σουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί... εἰ δέ κε μὴ δώωσι, ἐγὼ δέ
κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τὸν κλπ. (=ἐὰν μὲν θὰ μοῦ δώσουν... σὶ
Ἀχαιοί, πάει καλά, ἂν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) Ὅμ.

2) Ἄλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποια αἰ ἀνωτέρω,
παρλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥήμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέ-
ρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζο-
μένων **Εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγιγνώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ**
τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος; (=Εἰ μὲν
τοίνυν... ἐδίδαξεν, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ.
Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται· εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξύλον διαστρο-
φόμενον καὶ καμπιόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς
(=Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει—ἢ—οὐδόλως κολά-
ζουσιν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ξύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ εἰ δὲ
μὴ κατήντησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις (**εἰδεμὴ**) μὲ τὴν
σημασίαν τοῦ **ἄλλως, ἐν ἐναντία περιπτώσει** κ. τ. τ. (μὲ τὴν
ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλώσσαν)· **μὴ ποιή-**
σης ταῦτα εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις (=ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ.
(πθ. σῶπασε· εἰδεμὴ) θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημ. α'. Τὸ εἰ μὴ καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήντησε ἐπιρρη-
ματικῆ ἔκφρασις, ἣ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν
τοῦ **πλήν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον**· Οὐδέ τις ἄλλος αἴτιος ἀθανάτων
εἰμὴ νεφεληγερέτα Ζεὺς Ὅμ. Ἔμ. Οὐ χροῖσιμος οὐδὲν ἢ ὀρητοικὴ· **εἰ μὴ**
εἴ τις ὑπολάβου κλπ. (=ἐκτὸς μόνον ἂν κανεὶς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα=ἐκτὸς ἐάν ἴσως. Ἰδὲ § 134, 1, Σημ.

Σημ. β'. Τὸ ἐὰν μόνον τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκεῖ μόνον
νά Ἐπαίνου ἐκτίεται, ἐὰν μόνον τὸ ταχθὲν εὐ **τολμᾷ** τελεῖν (=ἀρκεῖ
μόνον νά **τολμᾷ**).

3) Καὶ αἱ φράσεις **εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἴπερ τις καὶ ἄλλος**
(=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον), **εἴπερ ποτὲ ἢ εἴποτε καὶ ἄλ-**
λοτε ἢ εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε (=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη
φορὰ) κ. τ. τ. προήλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς
τοὺς ὁποίους παρλείπεται τὸ ῥήμα τῆς ὑποθέσεως· ἀνθρώπου
ψυχῆ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θεοῦ μετέχει
(=περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων
μετέχει τοῦ θεοῦ. Τὸ πλῆρες θὰ ἦτο· ἀνθρώπου ψυχῆ, **εἴπερ τι**
καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θεοῦ, τοῦ θεοῦ με-

τέχει καὶ αὐτῇ) Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἶπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ὀκνηρότεροι ἐγένοντο (= τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλην φράσιν) Θ.

4) Καὶ αἱ φράσεις ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὡς εἰ, ὥσπερ ἂν, ὡς ἂν κατήντησαν νὰ λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικά) ἐπιρρήματα. ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν ὥσπερ ἢ ὡς (= καθῶς, σάν), ἔνεκα παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος τῆς τε ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως. Κῦρος εὐθὺς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὥσπερ ἂν εἴ τις πάλαι φιλῶν αὐτὸν ἄσπάζοιτο (= ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλαι φιλῶν κλπ.) Ξ. Οἱ Μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύομενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (=διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ξ.

Οὕτω κατόπιν ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερ εἰ) στοιχεῖά ἐστι (=τρόπον τινὰ στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερ ανεἰ) παῖς (=ὥσπερ παῖς, σάν παιδί) Ξ. νέες (= νῆες) ὠκεῖα ὡς εἰ (ἢ ὡσεῖ) πτερόν ἢ νόημα (= σάν φτερωτὰ πούλιὰ κλπ.) "Ομ. ταῦτα προσδέχεται ἂν ὡς ἂν οἰκεῖα (= ὥσπερ οἰκεῖα, σάν ἰδικά του) Πλ.

Σημ. α'. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἢ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν), καὶ ἐκ τούτου προήλθεν ἔπειτα τὸ σάν (σά) τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (=ὅπως, καθῶς—ὅταν, ὁσάνκις—ἐπειδὴ, ἀφοῦ—ἐάν, κλπ.).

Σημ. β'. Περὶ τοῦ εἶτε, εἶντε, ἤντε ἰδὲ § 130, 2.

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις

§ 143. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν παραχώρησιν. Αὐταὶ εἰσάγονται διὰ τοῦ εἰ καί, ἂν καὶ (=ἂν καί, μόνον ὅτι), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικόν (εἰ καὶ θνητός εἰμι), διὰ δὲ τοῦ καὶ εἰ, καὶ ἂν ἢ συνηθέστερον κἂν (= κι' ἂν, καὶ νά, κι' ἂν ἀκόμα, ἢ ἐάν ἢ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ, διὰ τοῦ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μηδ' ἐάν=οὔτε κι' ἂν), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς τι, τὸ ὅποιον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν...).

Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος *ὅμως*.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι ἢ ὑποθετικαὶ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδέ, μηδέ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 123, 2 καὶ § 124, 3, Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουσι τὸ *μή*, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: *Πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως, οἶα νόσφ' ἔνεστιν* (= μολονότι δὲν βλέπεις) *Σοφ. κελ* (= καὶ εἰ) *μὴ πέποιθα, τοῦργόν ἐστ' ἐργαστέον* (= κί' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) *Αἰσχ. τῆς γῆς κρατοῦντες καὶ εἰ θαλάττης εἰργονίτο, δύναιντ' ἂν καλῶς διαζῆν* Ξ. *ἀνὴρ πονηρός δυστυχεῖ, κἂν εὐτυχῆ* Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 144. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται διὰ τῶν χρονικῶν συνδέσμων *ὅτε, ὁπότε*, (καὶ σπανίως *ὁσάκις, ὁποσάκις*), *ὥς* (= ἄμα), *ἠνίκα, ὀπηνίκα* (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), *ἐν ᾧ* (= καθ' ὃν χρόνον), *ἐπει, ἐπειδὴ* (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ *ἐπει τε*=ἀφοῦ), *ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὗ* (=μέχρις ὅτου, ἐφ' ὅσον), *ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὗ, ἀφ' ὅτου*, (= ἀφ' οὗ), *ἐπει πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπει τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα* (=εὐθύς ὡς), *πρίν, οὐ πρότερον... πρίν, οὐ πρόσθεν... πρίν*. (Εἰς τὸν Ὀμηρὸν χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι *εὔτε* = ὅτε, *ὡσπερ, ὅπως* = ὡς, *ὅτε, ἦμος* = ὅτε, *ἦος ἢ εἶος* = ἕως, *ὄφρα*=ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ὠρισμένον τι καὶ πραγματικὸν γεγονός· ("Ἀρνήσις οὐ")· *"Ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὄν Ξ. ταῦτα ἐποίουν, μέχρι σκότος ἐγένετο Ξ. Οἶδα κακείνω σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην* (=μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συναναστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πράξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς *ἂν* (ποιητικῶς *κεν ἢ κε*), μετὰ

τοῦ ὁποίου οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν· (ὅταν, ὁπότεν, ἐπὶν ἢ ἐπὴν, ἐπειδάν) ("Ἀρνησις μὴ")· αὐτοῦ διατηρούμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται (=ἕως ἔτου νά...) Πλ. μαινόμεθα πάντες, ὁπότεν ὀργιζόμεθα (=ἔταν ὀργιζόμεθα, ἦτοι κάθε φορά πού ὀργιζόμεθα) Ξ. ἐπειδάν πν-θώμεθά τι γιγνόμενον, τηρικαῦτα θοουβούμεθα (= ἄμα πληρο-φορηθούμε, ὁσάκις πληροφορηθούμε) Δ. (Πδ. § 141, 4, β').

γ') δι' εὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ἔταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πράξεις ἐπαναλαμβανόμενη κατὰ τὸ παρελθόν. ("Ἀρνησις μὴ")· ὁπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον (= ὁσάκις προσέφερε θυσίαν) Ξ. περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμο-τήριον (=περιεμέναμεν κάθε φορά, ἕως ἔτου νά ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοίγεται) Πλ. (πδ. § 116, 2, Σημ. γ' καὶ § 141, 4, γ').

§ 145. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ πρὶν. Τὸ πρὶν ὡς χρονικὸς σύν-δεσμος κανονικῶς συντάσσεται:

1) μὲ ὀριστικὴν ἢ μὲ ὑποτακτικὴν, ἔταν ἢ κυρία πρότασις εἶ-ναι ἀρνητικῆ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ πρὶν=ἕως ἔτου ἢ παρὰ ἀφοῦ)· Οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτόν, πρὶν ἐξημῶ-σαν χορήμασιν (=παρὰ ἀφοῦ) Ξ.—μὴ ἀπέλθῃτε, πρὶν ἂν ἀκού-σητε (=προτοῦ νά ἀκούσετε) Ξ. οὐ πρότερον (ὁ ποιητῆς) οἷός τέ (ἔστι) ποιεῖν, πρὶν ἂν ἐνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων (= προτοῦ νά γίνῃ) Πλ. (Πδ. § 144, 2, β').

Σημ. Καὶ ἔταν ἢ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικῆ, τὸ πρὶν συντάσ-σεται ὁπαικώτερον μὲ ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου· καὶ ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῶμναν κρονομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον οὐ νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέονσι (=ἕως ἔτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. ὅτι ἐποίουν (οἱ βάρβαροι) ἤμφεγγόουν (οἱ Ἕλληνες), πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἤκεν (= ἕως ἔτου ἦλθεν) Ξ.

2) μὲ ἀπαρέμφατον, συνήθως ἔταν ἢ κυρία πρότασις εἶναι κα-ταφατικῆ, σπανίως δὲ καὶ ἔταν αὕτη εἶναι ἀποφατικῆ· (πρὶν = προτοῦ νά, προτοῦ)· Καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων (=προτοῦ νά ἀντιληφθῶν) Ξ. οὐδὲ πρὸς δικαστηρίῳ ὠφθῆν οὐδελώποτε, πρὶν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι (= προτοῦ γίνῃ, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἢ συμφορὰ) Λυσ.

Σημ. α'. Μὲ εὐκτικὴν τὸ πρὶν συντάσσεται, μόνον ἔταν γίνεται ἀφο-μοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἑλξιν ἢ ἔταν εἰσάγῃ χρονικὴν πρότασιν εἰς πλά-

γιον λόγον' ὄλοιο μὴ πω, πρὶν μάθοιμι (=ὄλοιο μὴπω, πρὶν ἂν μάθω) Σοφ. Καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε (Κῦρος) οὐκ αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος αὐτοῖς μὴ πρόσθεν παύσεσθαι, πρὶν αὐτοὺς καταγάγοι οἴκαδε (=πρὶν ἂν καταγάγῃ. Εὐθὺς λόγος· Οὐ πρόσθεν παύσομαι, πρὶν ἂν ὑμᾶς καταγάγω οἴκαδε) Ξ.

Σημ. β'. Καὶ τὸ μόριον πρὶν ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον' πδ. Ἰλ. Α 25 τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω πρὶν μιν καὶ γῆρας ἐπεισιν. Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π. χ. Ὀδυσσ. κ 174 ὦ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ' ἀχνύμενοί περ εἰς Ἄϊδαο δόμους, πρὶν μόσοιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ, ἠδύνατο τὸ πρὶν νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μετὰ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (=πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικὸς μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (=προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ προτάσεις

§ 146. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακλουσθένμα ἐνεργείας τινός. Αὗται εἰσάγονται διὰ τοῦ συνδέσμου ὥστε ἢ τοῦ ὡς (=ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 118,1), ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ (κατὰ τὸ παρὸν § 116, 2, ἢ κατὰ τὸ παρελθόν § 114, 2). (Ἐἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε ἢ πὺν=ὥστε, μετὰ ὁμοίαν ἐγκλίσειν)· Ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρουσε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους Ξ. πλοῖα ὑμῖν πάρεσιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε (=ὥστε μπορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. κατεφαίνεται πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ (=ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ὁ Κλέων) Θ.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἢτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (Ἐἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε νὰ ἦ γιανὰ ἢ ἀπλῶς νὰ μετὰ ὑποτακτικῆς)· Ἐχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον (=ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κλπ.) Ξ. χαλεπὸν οὕτω τι ποιῆσαι, ὥστε μηδὲν ἀμαρτεῖν (=ὥστε νὰ μὴ σφάλῃ εἰς τίποτε) Ξ. ἐνετύγχανον ἰάφροις ὕδατος πλήρεσιν, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.

(=ώστε νά μὴ δύνανται νά διαβάινουν, ὥστε δὲν ἠμποροῦσαν νά διαβάινουν κλπ.) Ξ.

Σημ. α'. Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρέμφατον δύναται νά συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ θυνητικοῦ ἄν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μὲ θυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 116,2) ἢ μὲ θυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 114,2) ὥστε λιμῶ ἄν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρὸν (=ώστε λιμῶ ἄν ἀποθάνοι) Πλ. ὥστε καὶ ἰδιώτην ἄν γινῶναι (=ώστε καὶ ἰδιώτης ἄν ἔγω) Ξ.

Σημ. β'. Τὸ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιοῦνται προσετι

1) ἵνα δηλωθῇ ἐπιδικώμενον ἀποτελεσμα, ἤτοι σκοπός (ὥστε=γιανὰ) οἱ τοιαύτῳτα ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξειδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν (=γιά νά ὑπάρχη εἰς αὐτούς) Ξ.

2) ὅρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις (ὥστε=ὑπὸ τὸν ὅρον, μὲ τὴν συμφωνίαν — γιανὰ, ἂν πρόκειται νά) σποδᾶς πρὸς ἀλλήλους ἐποιήσαντο καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζουσιν (=μὲ τὴν συμφωνίαν νά θεωροῦν) Θ. πολλὰ χροῖματα ἔδωκεν ἂν Φιλισιδῆς, ὥστ' ἔχουσιν Ὁροῖον (=γιά νά ἔχη, ἂν ἐπρόκειτο νά ἔχη) Δ.

Ἐπὶ τῆς τοιαύτης ὁμοῦ σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὁμηρον χρησιμοποιοῦνται συνήθετον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μετ' ἀπαρεμφάτου εἴτε μετὰ ὀριστικῆς μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ προηγεῖται τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 94, IX, 3.) ἀρίστων σε, ᾧ Σώκρῃτες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (=μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμοῦ, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νά μὴ κλπ.) Πλ. Οἱ ἐν Ἰθάκῃ συνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίασαν ἐκ Γελοποννήσου (=μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ.

Ἴδὲ καὶ § 31, 3, β', Σημ.

8. Ἐνδοιαστικά προτάσεις

§ 147. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις αἱ ὅποσαι ἐκφράζουν (ἐνδοιασμὸν ἤτοι) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται μὴν ἀρρωσίστησι τὸ παιδί της. φοβοῦμαι μὴ τὸν δυσσαρέστησα μ' αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται διὰ τοῦ (ἐνδοιαστικοῦ) μὴ, ἢ διὰ τοῦ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (=μή, μὴν, μήπως, νά μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνῃ τι τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (=μὴ δέν, μήπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι, μήπως δέν γίνῃ τι, τοῦθ' ἔπερ τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται μὴ φύγης—φοβεῖται μὴ δέν γυρίσης πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν α') μετὰ ῥήματα φό-

βου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ (= μὲ κατέχει φόβος), κλπ. β') μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, πού ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπιεύω, φυλάιτομαι, ὀρθῶ (= κοιτάζω, προσέχω)—*τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι, κ.τ.τ.*

3) Αἱ ἐνδοιαστικά προτάσεις ἐκφέρονται

α') μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερόν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται τις οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλ' ὡς τι πραγματικόν· Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηώσωσι τὴν Ἀττικὴν (= μήπως ἐξημώσουσιν) Ξ. Ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυναθῶ δηλώσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῶν (= μήπως δὲν δυναθῶ) Δ. — νῦν δὲ φοβοῦμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἄμα ἡμαρτήκαμεν (= μήπως ἔχωμεν ἀποτύχει) Θ. δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν (= μήπως δὲν ἔχω) Ξ.

Σημ. α'. Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς = πρόσθετος μὴ (προσέχετε μὴ) ὄρατε μὴ παθόμεν. ὅπερ πολλοὶ λέγουσι ἀπορνήναι Ξ. (π.β. τήρα μὴ σὰς μεθύσουσιν καὶ σὰς πιάσουσιν). — Ὅρα μὴ (ὄρατε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς = κοῖτα μὴ, σκέψου μὴ· ὄρα μὴ παιζῶν ἔλεγε (= μήπως ἀστειεύομενος ἔλεγε) Πλ.

β') μετὰ ἱστορικὸν χρόνον δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς (τοῦ πλαγίου λόγου): οἱ μέγροι Θεσμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατός χωρήσῃ (= μήπως ἐπέλθῃ) Θ. Μενέλαον ἔχε (= εἶχε) τρόμος, μὴ τι πάθειεν Ἀργεῖοι (= μὴν πάθουν τίποτε) Ὅμ. οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο (= μὴν ἐπιτεθῆῃ κανεῖς) Ξ.

Σημ. Αἱ ἐνδοιαστικά προτάσεις ἀρχῆθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἦτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις δηλοῦσαι τι, τὸ ὅποιον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου (π.β. νῦν: *Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακον. Μὴ σὲ δαγκάσῃ αὐτὸ τὸ σκνλί κ.τ.τ.*). Ἐπειδὴ ὅμως πολλάκις ἐπροτάσαστο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα τὸ δηλοῦν τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπιεύω, κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενώτερον συνεκφερόμεναι αὐταὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἦτοι ὡς ἐξαρτώμεναι ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ μορίου μὴ, τὸ ὅποιον οὕτω κατήντησε συνδετικὸν μόριον (π.β. § 121, 2 καὶ 3). Πρβλ.

1) δέδια· μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαί = φοβοῦμαι· μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεία τῶν θηρίων. 2) δείδια, μὴ θήρῃσιν ἔλωρ καὶ κύρμα γένωμαί = φοβοῦμαι, μήπως γίνω κλπ.

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικά προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον διὰ τοῦ

μὴ ἢ μὴ οὐ καὶ ὑποτακτικῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ὅπως μὴ καὶ οὐ μὴ μεθ' ὑποτακτικῆς ἢ καὶ ἑριστικῆς μέλλοντος· *Μὴ ἀγροικότερον ἢ τὸ ἀληθές εἰπεῖν* (=μήπως εἶναι κἄπως ἀγροῖκον κλπ.) Πλ. *μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺ χαλεπότερον πονηρίαν* (=μήπως δὲν εἶναι τοῦτο θύσκολον κλπ.) Πλ.—*Καὶ ὅπως γε μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς* (=Καὶ ἄς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. *Ἔωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἴος τε ὦ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν* (=κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτέ δὲν θὰ παύσω) Πλ. τοὺς πονηροὺς οὐ μὴ ποτε βελτίους ποιήσετε (=τοὺς κακοὺς ποτέ δὲν θὰ ἠμπορέσετε γὰ τοὺς κάμπετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. Πλάγια ἐρωτήσεις

§ 148. 1) Πλάγια ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι πρότασεις, αἱ ὅποια περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὅποια ἔγινε ἢ πρόκειται γὰ γίνῃ καὶ ἀνακοινουῦνται εἰς τινα. (πβ. *Θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ; —Με ρωτᾷς, ἂν θὰ ταξιδέψω κι' ἐγώ. Ἦρθα γὰ σέ ρωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α') ἐὰν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλιγκῆς ἀγνοίας (§ 119, 2, α') διὰ τοῦ (ἐρωτηματικοῦ) *εἰ* (=ἂν), αἱ δὲ διμελεῖς διὰ τοῦ *εἰ—ἢ* (=ἂν—ἢ), *πότερον ἢ πότερα—ἢ, εἴτε—εἴτε* (=ἂν—ἢ). Εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέλος διμελοῦς πλαγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται γὰ εἶναι οὐ ἢ μὴ.

Σημ. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν *εἰ* ἢ ἄρνησις εἶναι οὐ (*εἰ οὐ*). ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, μὴ δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ, ἂν ἢ δοθησομένη ἀπάντησις θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ· *Ἐρωτῶς εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ἐητορικὴ* (=ἂν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. *Βούλεται ἐρεῖσθαι, εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδεν* (=μὴ τυχόν) Πλ. (πβ. § 119, 2, α', Σημ.).

β') ἐὰν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 119, 2, β'), ἢ συνηθέστερον διὰ τῶν ἀντιστοιχῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων, μάλιστα δὲ τῶν ἀοριστολογικῶν (ὅστις, ὅποιος, ὅπόσος κλπ.—*εἷς, ποῖος, πόσος κλπ.—ὅπου, ὅποι, ὀπόθεν κλπ.—ποῦ, ποῖ, πόθεν κλπ.* § 54, 3, β').

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α') μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτῶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύναι, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

β') μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειραῖσθαι καὶ τὰ ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν.

γ') μετὰ λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγια ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθείαι ἐρωτήσεις. Ὅταν ὁμοῦς αὐταὶ ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλάγιου λόγου, μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγια ἐρωτήσεις: *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν.* (Εὐθείαι ἐρώτησις: οὐκ αἰσχύνει τὰγαθὰ κλπ.) Πλ. *οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς.* (Εὐθ. ἐρ. *Πῶς ἔχει παιδείας;*) Πλ. *Οὐ γινώσκει γ', ὅς εἰμ' ἐγώ.* (Εὐθ. ἐρ. *Τίς εἰμι ἐγώ;*) Εὐρ. *θαυμάζω, ὧ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποί' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν.* (Εὐθ. ἐρ. *Πῶς ποτε... ἔκλινεν;*) Ξ. *ἠρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο.* (Εὐθ. ἐρ. *Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γενοίμην;*) Ξ. *Ἐπεχείρησας σαντὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης;* (Εὐθ. ἐρ. *Τίς εἰμι;*) Ξ. *Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι.* (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστώτης=ἠρώτησαν. Εὐθ. ἐρ. *Τίς ἐθέλει κλπ.*) Ξ. *Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἶδεῖν ἀγαθόν.* (Εὐθ. ἐρ. *Οἶσθά τι ἀγαθόν;*) Ξ. *Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται.* (Εὐθ. ἐρ. *Ποτέραν τῶν ὁδῶν τραπωμαι;*) Ξ. *ὁ Εὐθύδημος διεσιώπησεν σκοπῶν, ὅτι ἀποκρίναιτο.* (Εὐθ. ἐρ. *Τί ἀποκρίνωμαι;*) Ξ.

Σημ. α' Μετὰ τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν ἀκολουθεῖ συνήθως πλάγια ἐρώτησις εἰσαγομένη διὰ τοῦ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς, ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σῶναι ἔσονται αἱ οἶες Ξ. *Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσονται Ξ.*

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπή. *Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (=Κοιτάξτε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.*

Σημ. β' Πλάγια ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοικτικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλακίς συμπίπτουν κατὰ τὴν

σημασίαν. Πθ. Οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (= πῶς θὰ εἶναι—γιατὰ εἶναι ἢ γιατὰ γίνουσι) Ξ. φυλάττουσι, ὅπως μὴ καὶ οὐ ἐλάττωσι τὰς βούδας ποιήσῃς (= μήπως κάμῃς — γιατὰ μὴ κάμῃς) Ξ.

10. Ἄναφορικαὶ προτάσεις

§ 149. 1) Ἄναφορικαὶ προτάσεις λέγονται: αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια εἰσάγονται δι' ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν (§ 54) ἢ ἀναφορικῶν ἐπιρρημάτων (οὗ, ὅπου, ὅθεν, ὁπόθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ διὰ τούτων ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς τινα ὄρον ἐτέρας προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν νοοῦμενον. Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρω. Σίτω τοσοῦτω ἐχρηστο Σωκράτης, ὅσον ἡδέως ἦσθιε Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος (= ἄνθρωπος, ὃν κλπ.).

2) Ἄναφορικὴ τις πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ ὄρον τινα ἐτέρας προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἦτοι ἀναφορικὴ τις πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται:

α') ὡς ὑποκείμενον· Νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός. (πθ. Νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β') ὡς κατηγορούμενον· Οὗτός ἐστιν, ὃς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς Ξ. (πθ. Οὗτός ἐστιν ὁ φορεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ') ὡς ἀντικείμενον· Κῦρος ἔχων οὖς εἴρηκα ὠρμάτω ἀπὸ Σάρδεων Ξ. (πθ. Κῦρος ἔχων τὸ στρατεύμα ὠρμάτω κλπ.).

δ') ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδήποτε· Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὃς Φαρναβάζω ἐτύγγανε ξένος ὧν Ξ. (Παράθεσις· πθ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζω). Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην δ, τι σοι δοκεῖ Ξ. (Ἐπεξηγήσεις=εἰπέ γνώμην, δηλαδὴ τί νομίζεις) — θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν οἷον εἰκός ἐστι φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι Ξ. (Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πθ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν). — Τισσαφέρνης σατράπης κατεπέμφθη ὧν αὐτὸς πρόσθεν ἤρχεν καὶ ὧν Κῦρος Ξ. (Προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικὴν· πθ. σατράπης τῶν Ἰωνικῶν πόλεων)—οἱ βάρβαροι ἔφευγον ἢ ἕκαστος ἐδύνατο Ξ. (Ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πθ. ἔφευγον πανταχόσε).

§ 150. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νοήματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εις ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια χρησιμεύουν, ἵνα ἀκριθέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ὄρον τινὰ μιᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἐξῶθεν νοούμενον. Αὐταὶ κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως· λέγει *πρῶγμα*, ὃ (οὐ) *γίγνεται*, ὃ (οὐκ) *ἐγένετο*, ὃ (οὐ) *γενήσεται*—ὃ (οὐκ) *ἂν γένοιτο*, ὃ (οὐκ) *ἂν ἐγένετο*—ὃ (μὴ) *γένοιτο*—ὃ (μὴ) *ποιῶμεν*—ὃ (μὴ) *ποιεῖτε*, (ὃ *ποιήσατε*), ὃ *μὴ ποιήσητε*. — Οἱ ἡγεμόνες, οὓς *ἔχομεν*, οὗ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδόν *Ξ*. Σωκράτης *ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος Ξ*. οὐκ ἔστιν *ἤτις τοῦτ' ἂν ἔτλη* Εὐρ. *εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὅδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως* Πλ. *Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν Ξ*.

2) εις ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν αἰτίαν. (Ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων § 138)· *θαυμασιὸν ποιεῖς, ὃς ἡμῖν οὐδὲν δίδως* (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως = διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εις ἀναφορικὰς τελικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν σκοπὸν. Αὐταὶ ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος. (Ἄρνησις μὴ. πβ. § 139)· *Ἐδοξε τῷ δήμῳ τοιάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι* (= οἱ ὅποιοι νὰ συντάξουν—γινὰ συντάξουν) Ξ. *Ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει* (= ὃ ὅποιος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω—γινὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εις ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὐταὶ ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 146, 1. Ἄρνησις οὐ), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 146, 2. Ἄρνησις μὴ)· *οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται* (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρ. *ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ νασίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι* (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ.) Ξ. *οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν* (= ὥστε ἄρδειν) Ξ. *ἐλείπετο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον* (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημ. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις αἱ ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος· ("Ἀρνήσις πάλιν μὴ!")· Παῖδες μοι οὕτω εἰσὶν, οἳ με θεραπεύουσιν (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

5) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὅποσαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν. (Ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ).

α') ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι (= εἶ τινα μὴ οἶδα) Πλ.
ἃ μὴ προσήκει, μὴτ' ἄκουε, μὴθ' ὄρα (= εἶ μὴ τινα προσήκει).
Ἰδὲ § 141, 1.

β') οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πρῶττειν ἃ μὴ ἠπιστάμεθα (= εἶ τινα μὴ ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ὑμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (= εἶ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. Ἰδὲ § 141, 2.

γ') ἐγὼ δοκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη (= εἶ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. Ἰδὲ § 141, 3—τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (= εἶ πού τις ἐντυγχάνοι) Ξ. Ἰδὲ § 141, 4, γ'.

δ') τῶ ἀνδρῶν, ὃν ἂν ἐλησθε, πείσομαι (= ἐάν τινα ἐλησθε) Ξ. τούτων γράφω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (= ἐάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. Ἰδὲ § 141, 4, α'—ὁ κεραυνός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (= ἐάν τισιν ἐντύχη) Ξ. Ἰδὲ § 141, 4, β'.

Σημ. Ὅταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλή εὐκτική καὶ ἀντί ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν· Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἃ μάθοιεν Ξ. (πδ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μανθάνουσι οἷς ἂν προσέχοσι καὶ μνημονεύουσιν ἃ ἂν μάθωσι).

§ 151. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (ἢ) συνηθέστερον κῶλα περιόδων ἢ περίοδοι) εἰσαγόμεναι διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας **ὅς** (**ἢ**, **ὅ**) συνδέονται λίαν χαλαρῶς μετὰ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικὰς προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μετὰ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία **ὅς** (**ἢ**, **ὅ**) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν οὗτος (§ 47, 2) μετὰ τινος παρατακτικοῦ συνδέσμου (**καί**, **δέ**, **ἀλλὰ** κλπ.)· Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλυνον καὶ ἦκον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς (= τούτῳ δὲ καὶ δῆλον ἦν) Ξ. Οὕτω δὴ ἐς

Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληίη καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα· ὃς τότε ἦγε ἐς Θερμοπούλας (= οὗτος δὴ τότε ὁ Λεωνίδης) Ἦρ. Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεούς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς κλπ. (= οὗτος γὰρ— ἢ — ἀλλ' οὗτος ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 51 καὶ ἐξῆς.

Πλάγιος λόγος

§ 152. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει ἄλλος τις γνῶσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως, ἦτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (Βρέχει. Λέει πῶς βρέχει. — Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε ὅτι θὰ φύγη αὔριον. — Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ στείλω τὰ βιβλία).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α') αὐτολεξεῖ, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, προτασσομένης ἀπλῶς τῆς λέξεως λέγει, εἶπε, ἔφη κ. τ. τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἠρωτο κ. τ. τ. Οἱ παρόντες τῶν Σκηπτῶν εἶπον· Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα. — Ἦρωτο ὁ Μειδίας· Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν, ὦ Δερκυλίδα; Ξ.

β') μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηρητημένον λόγον (μὲ μεταβεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλίσιν, κλπ. Ἴδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινὸς ὁ μεταδιδόμενος εἰς ἄλλον ἐξηρητημένος ἔκ τινος λεκτικοῦ, αἰσθητικοῦ ἢ γνωστικοῦ ἢ ἐρωτηματικοῦ ῥήματος λέγεται πλάγιος λόγος.

4) Πλάγιός τις λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικῆν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ κυρίαν τινὰ πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύσαν· λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι. (Εὐθ. λ. Ὑβριστῆς εἶ) Λυσ. Ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λ. Πορεύεσθε!) Ξ. Κλέαρχος ἀνηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο.

(Εὐθ. λ. *Τί βούλεσθε;*) Ξ. — Ὁ Κλέανδρος εἶπεν, ὅτι *Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποικηκώς εἴη.* (Εὐθ. λ. *Δέξιππον οὐκ ἐπαινώ, εἰ ταῦτα πεποίηκε*) Ξ. Ἐπιτάγης ἀπηγόρευε *μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθῆῃ θηρῶν.* (Εὐθ. λ. *Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θηρῶν*) Ξ.

§ 153. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

I. αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἐὰν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς *εἰδικὰς προτάσεις* (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικὰ § 136 κ. ἐ.) ἢ εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ) ἢ εἰς μετοχικὰς προτάσεις (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχήν, μετὰ ῥήματα αἰσθητικὰ ἢ γνωστικὰ). Ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν, ὡς οἱ *Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα θ.* (Εὐθ. λ. *Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασι ἐς τὰ φρέατα*). Πάντες ἂν ὁμολογήσοιτε *δμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι* Λυσ. (Εὐθ. λ. Ὀμόνοια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστίν). Ἀβροκόμας ἤκουε *Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα* (=ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἴη) Ξ. (Εὐθ. λ. *Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστίν*).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ. τ. τ.) μετατρέπονται εἰς *ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις* (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ κελευστικὰ ἢ εὐχετικὰ κ. τ. τ.). Ὁ Μειδίας ἐκέλευσεν *ανοῖξαι τὰς πύλας* Ξ. (Εὐθ. λ. Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. Οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο *Κῦρον εὐτυχεῖν*. (Εὐθ. λ. *Εὐτυχήσειε Κῦρος!*).

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἤτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς *πλαγίαις ἐρωτήσεσι*. Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο, *εἴ τι εἰδείη ἀγαθὸν* Ξ. (Εὐθ. λ. *Οἶσθά τι, ὦ Σώκρατες, ἀγαθόν*). Ἰδὲ § 148 κ. ἐ.

II. Αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) μετὰ ῥῆμα ἀρκτικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐγκλίσιν τοῦ εὐθέως λόγου. λέγουσιν ὡς, *ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει* Πλ. (Εὐθ. λ. Ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην κλπ.). Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλειε, *ἀποροῦντα, ποίαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη* Ξ. (Εὐθ. λ. *Ποίαν ὁδὸν τράπωμαι; ἀπορῶ*).

2) μετά ῥῆμα δὲ ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνατικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνατικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλήν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ *ἂν* ἢ *ἄνευ* τοῦ *ἂν*) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλάγιου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος· *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στρατεύμα κατὰ μέσον τῶν πολεμίων, ὅτι (=διότι) ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* Ξ. (Εὐθ. λ. "Ἄγε, ὦ Κλεαρχε, τὸ στρατεύμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστὶ). *Ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν, ἃ οὐκ ἐπίσταντο* Πλ. (Εὐθ. λ. *Μανθάνομεν ἃ οὐκ ἐπιστάμεθα*)—*ἤυξαντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικοῖντο* Ξ. (Εὐθ. λ. *Σωτήρια θύσομεν, ἔνθα ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα*). *Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίους, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν* Θ. (Ἡδύνατο νὰ λεχθῇ καί: *Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν...* Εὐθ. λ. *Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίους, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κλπ.*). *Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν.* (Ἡδύνατο νὰ λεχθῇ καί: *Εἶπεν ὅτι ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψω αὐτόν.* Εὐθ. λ. *Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψω σε*).

Σημ. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικὴ εἰσαγομένη διὰ τοῦ *γάρ* ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου· Ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς *Λακεδαιμόνα* ἐκέλευεν ἵνα· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (=οὐ γὰρ ἦν κύριος αὐτός=διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ξ. (Εὐθ. λ. "Ἴτε εἰς *Λακεδαιμόνα*· οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ *Ἀλκμέωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτόν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν* (=ὅτε δὴ ἤλατο) Θ. Μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (=ῥ) ὄνομα *Ἄνουσιν εἶναι* (=ῥ ὄνομα Ἄνουσις ἦν) Ἡρ.

Ὄνοματικοὶ ῥηματικοὶ τύποι

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

§ 154. 1) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαράς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πβ. § 29, 6 καὶ 7).

Μὲ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα *ἔναι, φέρειν, δίδόναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι* (=ἐκλέγειν), *πέμπειν* καὶ ἄλλα συνώνυμα· βῆ δ' *ἔναι* κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (=ἔδῃ ἔναι=ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γὰρ γὰ πάη) Ὅμ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (=γὰ τὴν φυλάγουν) Ἑρ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι; (=ᾧστε μάχεσθαι=ᾧστε γὰ φιλονικήσουν) Ὅμ.

Σημ Μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς πεζοῦς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τοῦ ἄρθρου τοῦ· Μίνως τὸ ληοικὸν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ εἰς προσόδους μᾶλλον ἔναι αὐτῷ (=ἔνα ἴωσιν ἢ ἔνα ἴοιεν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνοματικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται γὰρ συνεκφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδετέρου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν· *Νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον δογῆν τῷ λογίζεσθαι καλῶς.*

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται γὰρ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥήμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενόν του εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν μὲ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται γὰρ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν· (§ 114, 2 καὶ § 116, 2 κ. ἐ.)· *Τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενός γ' ἄν ἦτιον φανῆναι δίκαιος* (=ὅτι φανείην ἄν) Ξ. *Κῦρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι* (=ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 155. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πβ. § 153, 1) καὶ τότε λέγεται *εἰδικὸν*

ἀπαρέμφατον, ἢ πρὸς οἰανδήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πβ. § 153, 2) καὶ τότε λέγεται **τελικὸν ἀπαρέμφατον**.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὁποία κυρίως εἶπειν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι... πῶς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἦτοι διὰ τοῦ **νά** καὶ ὑποτακτικῆς Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι (=ὅτι ἴσασι=ὅτι γνωρίζουν) Ξ. Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρειπεν (=νά ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 156. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὸ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτῶσιν ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεως, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἢ ὡς ἐπεξήγησις τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεισέτησεν Αἰσχ. νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν ἔστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγενηγέσθαι τὸ καθεύδειν Πλ. Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο (=ἀντὶ **νά** πάγῃ) Ξ. Σωκράτης ἐθαυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμως τε καὶ εὐκόλως ζῆν (=διὰ τὸ ὅτι ἔζη, διότι ἔζη) Ξ. ὤρμησαν εἰς τὸ διώκειν (=εἰς καταδίωξιν) Ξ. Κῦρος ἐφέρετο ὄρῳ μόνον τὸ παῖειν Ξ. τοῦτο ἔστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλέον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν Πλ.

§ 157. Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται

1) ὡς ὑποκείμενον· πόλεώς ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι (=τὸ **νά** γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω χρῆ ποιεῖν Ξ.

2) ὡς κατηγορούμενον· τὸ λακωνίζειν ἔστι φιλοσοφεῖν.

3) ὡς ἀντικείμενον· φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ.

4) ὡς ἐπεξήγησις· εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης (=δηλαδὴ τὸ **νά** ἀμύνεται τις) Ὅμ.

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τῶν ἐπιθέτων ἀγαθός, ἐπιτήδειος, ἰκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάδιος, χαλεπός, ἠδὺς κ. ἄ. τ. δεινός λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶ τελέσαι. (Πβ. υἱὸς ἀμείνων παντοίας ἀρετᾶς, ἡμὲν πόδας ἠδὲ μάχεσθαι=καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι) Ὅμ. ἄξιος θαυμάσαι (=ἄξιος θαυμάζεσθαι. Οὕτω καὶ λέγεται ἐπίσης, ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ.

Ὅστω καὶ οἷός τέ εἰμι ποιεῖν τι (=εἶμαι: ἰκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) ἀπολύτως εἰς τινος στερεοτύπου ἐκφράσεις, αἱ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν πῶς τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦτα: ἐκφράσεις εἶναι ἐκὼν εἶναι (=ἔσον ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι (=ἔσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (=ἔσον ἐξαρτάται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (=ἔσο γιὰ τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (=ἔπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (=λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν (=γιανὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν (=γιανὰ μιλήσω συντόμως) κ.ἄ.τ. **Ἐκὼν εἶναι** οὐδὲν ψεύσομαι Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκέειν οὐκ ὀρθῶς Ἡρ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδίσειν Δ.

Σημ. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς προσδιορίζον ὅμως οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμφότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (154, 1).

7) ἀντὶ προστακτικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχετικῆς): θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι (= θαρσῶν μάχου) "Ὀμ. Πδ. τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν δόμεναι πάλιν (=ἴδτω) "Ὀμ. — Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱὸν (=λάχοι:—εἴθε νὰ λάβῃ τὸν κληρὸν) "Ὀμ. θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν (=μὴ τύχοιμι ἐγώ) Αἰσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς, εἰς ἀναφωνήσεις: ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ! (=Ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά).

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 154,1.

§ 158. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, (Ἐπαρεμφατική σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι:

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτάται τὸ ἀπαρέμφατον (Ταυτοπροσωπία): φοβοῦμαι διελέγχειν σε. (Ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. (Σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν) Μέν. ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος. (Κῦρος νομίζει, Κῦρος ἀδικεῖσθαι) Ε.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον ἢ ἄλλο τι ὄνομα· (Ἑτεροπροσωπία)· Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέειπε (= νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. Τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδυσαν Θυρέαν οἰκεῖν (=ἔνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινήται) Θ. Ἄναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι (=λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) Πλ.

Σημ. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀρίστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς· ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα καλοὺς ἀγαθοὺς φίλους κηρᾶσθαι (=κηρᾶσθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν=νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρός) Ξ. Ὁμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους. Ἰδὲ π. χ. Ξεν. Ἀπομν. 1, 1, 9.

§ 159. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ' αἰτιατικὴν· Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι Ξ. Νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους Ξ. Οἱ πρόεβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. (πῶ. γενοῦ ὡς προθυμοτάτου) Ξ. Ἐρετριεὺς Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. (πῶ. βοηθοὶ γένεσθε) Ἡρ. Κύρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα καὶ Ξενία ἤκειν παραγγέλλει λαβόντια τοὺς ἄλλους Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικὴν πτώσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου· θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι. πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μὴδὲ ψευδάγγελος (σύ) εἶναι Ὅμ. Σὺ δέ, Κλεαρίδα, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προήλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδὴ, ὅποια π. χ. μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσ, ἡ αἰτιατικὴ αὐτούς, ἡ ὅποια

κυρίως είναι αντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως *ἐκέλευσε* (= τοὺς διέταξε νὰ μείνουν), ἤτο δυνατόν νὰ συνδεθῆ στενωτέρον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον *μένειν* καὶ νὰ νομισθῆ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (= διέταξε αὐτοὶ νὰ μείνουν). Ἀπὸ ταιούτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῇ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἣτοι ἐπειδὴ ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἀλλὰ μὲ γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων οὐ *σε ἔοικε* κακὸν ὡς *δειδίσσεσθαι* Ὅμ. (π.β. *ἔοικά τιμι*). *δέομαι ὑμᾶς* συγγνώμην *ἔχειν* (π.β. *δέομαί τινος*) Λυσ. *παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας* (π.β. *τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλίσσεσθαι*) Ξ. *ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι*. Ἰο. (Π.β. *ὁμολογεῖται Κῦρος* κράτιστος γενέσθαι Ξ). *κίνδυνός (ἔστι) πολλοὺς ἀπόλλυθαι* Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιηθῆ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως: *Ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῦ!* Αἰσχ. *Βουλοίμην δ' ἂν ἐμὲ τε τυχεῖν ὦν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὦν ἄξιός ἐστι.* (Ἐγὼ βουλοίμην — ἐμὲ τυχεῖν!).

§ 160. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἣτοι) ὡς ἀντικείμενον δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται: τὰ ῥήματα τὰ λεκτικά καὶ τὰ δοξαστικά, ὡς *λέγω, φημί, ὁμολογῶ* κλπ. *δοκῶ, νομίζω, οἶμαι*, κλπ. (Ἄρνησις κανονικῶς οὐ, σπανιώτερον *μή*): *Τὸν μὲν καλὸν κάγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον* (= ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. *ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας* (= νόμιζε ὅτι ὄρωσι θεοὶ τινες). *ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς* (= ὅτι πράξεις καλῶς = ὅτι θὰ εὐτυχήσης). *ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι* (= ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. *ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν* (= ὅτι κανεῖς δὲν ἤθελε) Πλ. Ἰδὲ καὶ § 137, Σημ. δ'.

2) Τελικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον, πλὴν μέλλοντος) ὡς ἀντικείμενον δέχονται: τὰ ῥήματα τὰ ἐφετικά, τὰ κελυστικά ἢ προτρεπτικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνατικά καὶ ἄλλα ἔχοντα παρομοίαν σημασίαν, ὡς *ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα* (= ἐκ φόβου δὲν θέλω τι), κλπ. *κελεύω, λέγω* (= διατάσσω), *προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω* (= προσπαθῶ νὰ πείσω) — *ἀπαγορεύω, κωλύω—δύναμαι, ἔχω* (= δύναμαι), *πέφυκα*, (= εἶμαι πλασμέ-

νος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), ἐπίσταμαι, οἶδα (= γνωρίζω ἢ εἶμαι ἰκανός), μανθάνω κλπ. (*Ἀρνησις μῆ). Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. ἐκέλευον σοί διδόναι τὰριστιεῖα τοὺς στρατηγοὺς (= εἰς σέ νά δώσουν) Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μῆ ναυμαχεῖν (=διέταξαν νά μῆ) Θ. —οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεῦδειν (=νά κοιμηθοῦν) Ξ. τῆν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν (=μάθε νά ὑποφέρῃς).

Σημ. Τὰ ῥήματα ὑπισχοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνῶμι—ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μέ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τινά μέλλουσαν πράξιν, ἢ δέ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι μῆ, διότι διὰ τῶν εἰρημνέων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως ἐπιθυμία τις τοῦ ὑποκειμένου· ἐπαγγελλόμεθα Ἀρσινόῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλεῖον καθιεῖν αὐτὸν (=ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νά τὸν καθίσωμεν) Ξ. ὤμοσαν μῆ προδώσειν ἀλλήλους (=οἱ δὲν θὰ προδώσουν ἢ νά μῆ προδώσουν) Ξ. Ἴδὲ καὶ § 112, Σημ.

§ 161. Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον. Ἀπρόσωπα ῥήματα.

1) Ἀπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς *χορῆ, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκεύασται, παρεσκεύαστο, κλπ. Δεῖ χρημάτων* (=ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δ. *οὕτω χορῆ ποιεῖν* (=ἔτσι πρέπει νά).

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποσον ἀναφέρεται ἢ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ προσωπικὴ § 72, 5)· *τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων* (=διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθῶν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἴσ. *μέλει μοί τινος* (=μέ μέλει γιὰ κάτι τι). *οὐ μεταμέλει μοι* (=δὲν μεταμέλει μοι) Πλ. *τοῖς ἄκουσιν ἄμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης* Δ. *ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (=ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ. (πβ. *μέ μέλει, μέ γροιάζει, τοῦ κατέβηκε νά, τοῦ βουλήθηκε νά*).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, ἀποτελουμένους ἔκ τινος οὐσιαστικοῦ ἢ ἔκ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου

τινός καὶ τοῦ ῥήματος ἐστὶ ἢ ἔχει, συντάσσεται συνήθως ἀναρθρὸν ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται:

α') μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα *χορή, δεῖ, πρέπει, προσήκει, δοκεῖ* (=φαίνεται καλόν), *μέλλει* (=πρόκειται), *εἴμιαται, εἴμαρτο, ἔστι, ἔνεστι, πάρεστι, οἶόν τέ ἐστι* (=εἶναι δυνατὸν), *ἔξεστι* (=ἐπιτρέπεται), *ἐγχωρεῖ, ἐνδέχεται, συμβαίνει* κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις καλῶς ἔχει, ἀναγκαίως ἔχει κλπ. *ἀνάγκη* (ἐστὶ), *ώρα* (ἐστὶ), *καιρὸς* (ἐστὶ), *κίνδυνός* (ἐστὶ) κλπ. *καλόν* (ἐστὶ), *αἰσχρόν* (ἐστὶ), *ἄξιόν* (ἐστὶ), *δυνατόν* (ἐστὶ), *ἀδύνατόν* (ἐστὶ), *ὀρίδιόν* (ἐστὶ), *χαλεπόν* (ἐστὶ), *εἰκός* (ἐστὶ =φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι), κλπ. ("Ἀρνησις μῆ")· *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους* (=πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. *ἔδοξεν αὐτοῖς προῖέναι* (=τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) Ξ. *ἔστιν ἰδεῖν* (=εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. *ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι* (=σεῖς ἡμπορεῖτε νὰ καταστῆτε εὐδαίμονες) Δ. *νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων* Ξ. *τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι* Πλ. ("Ἴδὲ § 159)—*ώρα ἀπιέναι* Πλ. *δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ* (=δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μέν.

β') μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ἄδεται, θρολεῖται, νομίζεται, δοκεῖ (=φαίνεται, νομίζεται) κ.ἄ. *Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* (=ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστὶ) Ἰσ. *ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι* (=μου ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημ. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπρόσωπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτω ἐξκίρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον τὸ ἐνεργεῖον ἢ πάσχον τὸ ὑπὸ τοῦ ἀπαρέμφατου σημαίνόμενον· πολλοῦ δέω *ἐγὼ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι* (=πολὸ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τὸ νὰ κλπ. Ἦ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· πολλοῦ *με δεῖ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι*) Πλ. ὦ *Πρόδικε, δίκαιος εἰ βοήθειν* τῷ ἀνδρὶ (=ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἦ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· ὦ *Πρόδικε, δίκαιον ἐστὶ σε βοήθειν* τῷ ἀνδρὶ) Πλ. *δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι πρὸς ταῦτα*. (Ἦ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο· *δίκαιόν ἐστι ἀπολογήσασθαι* με πρὸς ταῦτα) Πλ.

Ἦ προσωπικῆς σύνταξης εἶναι ἡ συνήθως ἐπὶ τοῦ *δοκεῖ*, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ *φαίνεται ἢ νομίζεται*· *ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν* (=τοῦ ἐφάνη πῶς ἔπεσε κερκυνός) Ξ.

2. Ἡ Μετοχή

§ 162. 1) Ἡ μετοχή εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ῥῆμα· (π.δ. λύων, λύουσα, λύων· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον — λύσας, λύσασα, λύσαν· λυθείς, λυθείσα, λυθὲν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν· Ἐνθὲνδεν ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἄν γενόμενα λογοποιοῦσιν (= ἄ οὔτε ἔστιν οὔτε ἄν γένοιτο) Θ. Φίλιππος ἐλὼν Ποτίδαιαν καὶ δυνηθεὶς ἄν αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἄν αὐτὸς ἔχειν) Δ. Πδ. § 154, 1 καὶ 2.

2) Ἡ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ μετοχὴ—Κατηγορηματικὴ μετοχὴ).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ).

§ 163. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται συνήθως μετὰ τοῦ ἄρθρου, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσαγομένην διὰ τοῦ ὅς ἢ ὅστις, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφορικὴ μετοχὴ) οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι (=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσίν). Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θοραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσπορον οἰκοῦσι (=οἱ ᾤκουν) Ε.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχὴ, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπίθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ· ὁ ἡδίστα ἐσθίων ἦκιστα ὄφρου δεῖται (= πᾶς ὅστις ἡδίστα ἐσθίει) Ε. (πδ. § 27).

§ 164. Κατηγορηματικὴ μετοχὴ. Ἡ μετοχὴ ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 28) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων Ε. ὁρῶ σε φυλαττόμενον Ε.

Α'. Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα εἶναι καὶ ῥήματα ἢ φράσεις ποῦ σημαίνουν ἰδιαιτερόν τινα ὄρισμένον τρόπον τοῦ εἶναι, ὡς τυγχάνω (=τυχαίνω, κατὰ τύχην εἶμαι), λανθάνω (=μένω ἀπαρατήρητος, εἶμαι κρυμ-

μένος), φαίνομαι, φανερός εἰμι, δῆλός εἰμι (=εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ. . .), οἴχομαι (=ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγᾶτος), φθάνω (=ἔρχομαι πρωτίτερα, προφθάνω), διάγω, διαγιγνομαι, διατελεῶ (=περνῶ τὸν καιρόν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...)
 Ἐπὶ τούτων συνήθως ἢ μετοχῇ ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερεύον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται δι' ἐπιρρήματος ἢ ἐπιρρηματικῆς φράσεως, ἢ δὲ μετοχῇ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα· παιρικός ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὦν (= τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. ἐγὼ ὠχόμην ἀπιῶν οἴκαδε (= ἀνεχώρησα καὶ ἐπῆγα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθεΐαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θεαταλίᾳ ἐλάνθανε τρεφόμενον σιγάτευμα (= ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. δῆλος εἶ οὐκ ἐντιτυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. πλείστον δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (=ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. ἐπὶ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (= διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς χαίρω, ἡδομαι, βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι (=δυσχεροστούμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετοχῇ ἀποδίδεται διὰ τοῦ πού ἢ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ὁ Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα (= πού ἄκουε, νὰ ἀκούῃ) Ξ. ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ κατὰ κτήματα ἀπολωλεκότες Θ. τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων (= πού τὸ λέγω, νὰ τὸ λέγω) Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι Θ.

3) τὰ ἐνάρξεως, λήξεως, ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ καμάτου σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἀρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (=ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτεροῶ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀόρ. ἀπείπον, πρκμ. ἀπείρηκα), κάμνω (=κουράζομαι) κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετοχῇ ἀποδίδεται διὰ τοῦ νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἀρχομαι ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων (=θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω, ἦτοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξέτασίν μου ἀπὸ) Πλ. Σωκράτης οὐδέποτε ἔληγε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων (= ποτὲ δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. οὐκ ἠρέσχετο σιγῶν Ἡρ. οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος Πλ. ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων (=ἔχω ἀποκάμει πλέον νὰ . . .) Ξ.

Σημ. Τὸ ἐνεργ. παύω συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τοὺς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβουμένους πλῆθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν (=τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἠτιᾶσθαι, λείπεσθαι (=ὀπολείεσθαι, ὑστερεῖν) κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ καὶ ἢ πού ἢ νὰ ἢ μὲ τὸ νὰ ἢ εἰς τὸ νὰ κ.τ.τ. καὶ διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· εὖ γ' ἐποίησας ἀναμνήσας με (=καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες πού μοῦ κλπ.) Πλ. ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες Θ. ἐμοὶ χαρίζου ἀποκρινόμενος (=κάνε μοῦ τὴ χάρι νά.) Πλ. τοὺς φίλους πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν (=νὰ τοὺς νικᾶς εἰς τὸ νὰ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. τοῦτου οὐχ ἠτιησόμεθα εὖ ποιῶντες (αὐτόν) (=δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ νὰ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ.

Β') Μετὰ κατηγορηματικῆς μετοχῆς ἀναφερομένης ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα.

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς αἰσθάνομαι, δοῶ, περιορῶ (=ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (=εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι, γιννώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὅτι ἢ τοῦ πῶς ἢ νὰ ἢ πού νὰ καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἡμεῖς ἀδύνατοι δοῶμεν ὄντες περιγενέσθαι (=ὅτι εἶμεθα, πῶς εἶμεθα) Θ. δοῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε (=ὅτι εἶναι) Ξ. οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἀνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά (=δὲν γνωρίζομεν κανένα πού νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθός) Πλ. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους (=τοὺς βρῖσκουν νὰ κάθωνται) Ξ. μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου (=ὅτι ἄκουσα) Ξ. μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος (=πῶς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δείξεως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δείκνυμι, δηλῶ, (ἀπο)φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται διὰ τοῦ ὅτι ἢ πῶς καὶ τοῦ οἰκείου ῥήματος)· ἐν τῷδε δεῖξω σοφὸς γεγῶς (=ὦν=ὅτι εἶμαι) Εὐρ. ἐπιδείξω τοῦτον μάστιγος ψευδεῖς παρεχόμενον (=ὅτι πα-

ρουσιάζει). Δ. ἀπηγγέλθη Φίλιππος Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν (= ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλα (= ὅτι ἐπεστράτευσεν) Ε. δαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (= ὅτι ψεύδεται) Δ.

Σημ. α' Μετὰ τὸ ρ. *συνειδέναί*, ὅταν μὲν τοῦτο συνεχφέρεται μετὰ τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (σύννοϊδα ἑμαυτῶ, σύννοισμεν ἡμῖν αὐτοῖς, κλπ., = γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος, κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν)· ἐγὼ γάρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε ομικρὸν ξύννοϊδα ἑμαυτῶ σοφός ὢν (= γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ. ἑμαυτῶ ξυνήδειν οὐδὲν ἐπισταμένῳ Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ ρ. *συνειδέναί* ἔχῃ ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ἔχῃ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν, (ὅποτε *σύννοϊδά τινι* = γνωρίζω καλῶς μετὰ τινος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν· οὔτιοι ξυνόσασι Μελήτω μὲν ψευδομένῳ, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (= ὅτι ὁ μὲν Μελήτης ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημ. β' Τὰ ῥήματα *ἀκούω* καὶ *αἰσθάνομαι* συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἤτοι 1) μετὰ γενικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἄμμεσος ἀντίληψις, 2) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ κατηγορηματικῆς μετοχῆς, ὅταν δηλοῦται ἑμμεσος ἀντίληψις, καὶ 3) μετὰ αἰτιατικῆς καὶ (εἰδικοῦ) ἀπαρεμφάτου, ὅταν δηλοῦται ἀδέβαιόν τι γεγονός, φήμη τις· ἤκουσα δὲ ποιε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου (= τὸν ἄκουσα, μὲ τὰ αὐτιά μου, νὰ συζητῆ ἢ ποῦ συνεζήτει κλπ.) Ε ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ἄκουσε ἀπὸ ἄλλους, ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ε. ἀκούω κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας (= ἀκούω νὰ λένε πῶς ὑπάρχουν) Ε. ἤσθησαι πάποτε μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος; Ε. Ἀρμιαίος, ὡς ἤσθητο Κῦρον πεπιτωκότα, ἔφυγεν Ε. ἤσθάνετο αὐτοὺς μίγα παρὰ βασιλεῖ Δαρσίου δύνασθαι (= εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοίως μὲ διαφοράν οσημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ μετοχῆς καὶ ἄλλοτε μετὰ ἀπαρεμφάτου καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς

	Μετὰ μετοχῆς	Μετ' ἀπαρεμφάτου
ἄρχομαι . . .	= ἀρχίζω νὰ, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν ἐνεργείας τινός, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος· ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν (= κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω)	= ἀρχίζω νὰ, πρώτην φοράν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι· πόθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν; Ε.

	Μετὰ μετοχῆς	Μετ' ἀπαρεμφάτου
φαίνομαι	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς· φανήσεται ταῦθ' ὁμολογηκῶς (=θά ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.) Δ.	= φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν· ὁ γελωτοποιὸς κλαίειν ἐφαίνετο Ξ.
αἰδοῦμαι	= ἐντρέπομαι· πού, μὲ ἐντροπήν μου κάμνω τι· αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο .	= ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπήν μου δὲν κάμνω τι· αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰληθῆ Πλ.
γινώσκω	= γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι	= ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι·
ἐπίσταμαι	= γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι· Περικλῆς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην θ. τοῦτον ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα Ξ.	= ἤξεύρω νά· ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους Ξ. Ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν Εὐρ.
οἶδα	= γνωρίζω ὅτι· οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κῦρον τεθνηκότα (=ὅτι εἶχε φανευθῆ) Ξ.	= γνωρίζω νά· οἶδα μάχεσθαι (=νά μάχωμαι).
μανθάνω	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς· ὦ βασιλεῦ, διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις ; Ἡρ.	= μαθαίνω νά· τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον Αἰσχ.
μέμνημαι	= ἐνθυμοῦμαι ὅτι· μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου Ξ.	= ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά· μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι Ξ.
ἐπιλανθάνομαι	= λησμονῶ ὅτι, πῶς· ἐπιληλήσμεθα γέροντες ὄντες .	= λησμονῶ νά· ἐπελαθόμεθα εἰπεῖν .

§ 165. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **συννημμένη** ἐπιρρηματικὴ μετοχή, ἄλλοτε δὲ ἔχει ἄλλως ἰδιαιτέρον ὑποκείμενον, ἤτοι ὄνομα μὴ ἀνῆκον εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **ἀπόλυτος**.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν. (Γενικὴ ἀπόλυτος)· **Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος** Μέν.

2) Ἡ τε συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α') αἰτιολογικὴ. (Ἄρνησις οὐ. πδ. § 138). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ **αἶτε (δὴ)**, **οἶα (δὴ)**, **οἶον (δὴ)** ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως: *ὀλεῖσθε ἠδικηκότες τὸν ἄνδρα τόνδε Σοφ. αἶτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον Ξ. — ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον (= διότι ἐνόμιζον οὐ κατεῖχον) Ξ. ἐνταῦθα δὴ, ὡς εὔ εἰπόντος τοῦ Ἁγασίου, ἀνεθοροῦρήσαν (= ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἄ) Ξ.*

β') τελικὴ. (Ἄρνησις μὴ· πδ. § 139 καὶ § 154,1). Ὡς ταυτὴ λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μετὰ τῶν ῥημάτων τῶν κινήσεως σημαντικῶν, ἢ καὶ μετ' ἄλλων ῥημάτων ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς: ἐς *Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρησιμῶι πορεύεται (= ἔνα χρήσεται) Ἦρ. ἔπεμψε τινα ἐροῦντα (= ἔνα εἴπη) Ξ. — οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες (= μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.*

γ') χρονικὴ. (Ἄρνησις οὐ ἢ μὴ· πδ. § 144). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης χρονικοῦ τινος ἐπιρρήματος, ὡς **ἅμα**, **αὐτίκα**, **εὐθύς**, **μεταξύ**, **ἔτι κ. ἄ. τ. ἀριστιῶντι** τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι (= ὅτε ἤριστα ὁ Ξ.) Ξ. *ἠγαγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι (= ἐνῶ συγχρόνως ἔφευγον) Ξ. πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξύ (= στὸ μεταξύ ἐκεῖ πού ἔλεγα) Πλ. δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται. ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως (= ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.*

δ') ὑποθετικὴ. (Ἄρνησις μὴ· πδ. § 141 κ.έ.). **δίκαια δρᾶσας** συμμάχους ἔξεις θεοὺς (= ἐὰν δράσης). **οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν** εὐδαιμονεῖν (= εἰ μὴ κάμοις). **θεοῦ θέλοντος** κἂν ἐπὶ **ὀπίσθι πλέοις** (= εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε') παραχωρητικὴ ἢ ἐνδοτικὴ. (Ἄρνησις οὐ. πδ. § 143). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἐπιδοτικοῦ **καὶ** ἢ τοῦ **καίπερ**, (σπανίως τοῦ **καίτοι**), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ **πέρ**, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι **πολύ**): πολλοὶ **ὄντες** εὐγενεῖς, **εἰσὶ κακοὶ** (= ἂν καὶ εἶναι) **Εὐρ. οἵπερ** πρόσθεν **προσεκύνουν Ὀρόνταν**, καὶ τότε **προσεκύνησαν, καίπερ**

εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο Ε. εἰσήλθετε ὑμεῖς καίπερ οὐ
διδόντος τοῦ νόμου Δ. οὐ τι δυνήσεται, ἀχνύμενός περ, χραι-
σμεῖν (= ἄν καὶ θά λυπῆσαι πολὺ) Ὅμ.

στ') τροπική. (* Ἀρνήσις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστῶτα· εἰσὶ
δὲ τινες τῶν Χαλδαίων, οἱ ληζόμενοι ζῶσι (= διὰ τῆς ληστείας)
Ε. τοῖς ἱππεῦσιν εἶρητο θαρροῦσι διώκειν (= θαρροῦντες, μὲ
θάρρος) Ε. (πθ. παίζοντά ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περ-
πατῶντα ἢ περπατῶντας, κττ.).

Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπική ἢ μετοχή ἔχων, (ἔχουσα,
ἔχον = μέ). ἦλθεν ἐξ Ἀθηναίων Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας
(= μὲ ὀλίγα πλοῖα).

Σημ. Η τροπική μετοχή δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν
νέαν γλῶσσαν διὰ τοῦ οἰκείου ῥήματος μετὰ τοῦ συνδέσμου καί· ληζόμενοι
ζῶσι (= ληστεύουν καὶ ζῶν). Κόιν εὐ ποιῶν ἀποκίτνουν ὁ Πύθων (=
καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόρευσε) Δ.

§ 166. Αἰτιατική ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων
καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 161 κ. ἐ.) ἢ μετοχή, ἔταν λαμ-
βάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πῶσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ (καὶ
σπανιώτερον πληθυντικοῦ)· δέον (= ἐνῶ πρόπει ἢ ἐνῶ ἔπρεπε),
ὄν, παρόν, ἐξόν (= ἐνῶ εἶναι ἢ ἐνῶ ἦτο δυνατόν), χρεών (= χρεὶ
ὄν = ἐνῶ χρειάζεται ἢ ἐνῶ ἔπρεπε), δοκοῦν (= ἐπειδὴ φαίνεται ἢ
ἐπειδὴ ἐφαίνετο καλόν), δόξαν, δόξαντα (= ἐπειδὴ ἐφάνη καλόν),
μέλον (= ἀφ' οὗ μὲ μέλει, σὲ μέλει κλπ.), τυχόν (= ἔάν τύχη), προσ-
ταχθὲν (= ἐπειδὴ ἢ ἐνῶ ἐδόθη διαταγή), δεδογμένον (= ἐπειδὴ εἶχε
ἀποφασισθῆ), προσεταιγμένον (= ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ διαταγή), εἰρη-
μένον (= ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶχε δοθῆ ἐντολή), γεγραμμένον (= ἐπειδὴ
ἦτο γεγραμμένον) κλπ. — δυνατόν ὄν, οἷόν τε ὄν, ἀδύνατον ὄν, ὀρί-
διον ὄν, ἄδηλον ὄν κλπ. (= ἐνῶ ἢ ἐπειδὴ εἶναι ἢ ἦτο δυνατόν,
ἀδύνατον κλπ.)· πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξόν οὐκ ἠθέλησατε
Δ. δηλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιεῖ), μέλον
γέ σοι (= ἀφ' οὗ βέβηκτα σὲ μέλει γιὰυτό) Πλ. δόξαν δὲ ταῦτα ἐκή-
ρουξαν οὕτω ποιεῖν (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε) Ε. προσταχθὲν αὐτῷ
ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νο-
μοθέτην κατέστησε Λυσ. παρεκελεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώμε-
νοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλω τῷ σημῆναι Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπι-

κῶν ῥημάτων ἢ μετοχῆ, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς τοὺς νέους οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσι ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὁμιλίαν ἀσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλοιπον (= διότι, κατὰ τὴν γνώμην των, εἶναι κ.λ.π.) Ε.

Σημ. α' Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἦτοι ἡ κατὰ γενικὴν ἐκφορά τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, δὲν ἐπῆρχαν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 159, Σημ.). Ποικιλία δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν εἶδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν: **τοῦ δ' ἰθύς μεμαῶτος** ἀκόντισε Τυδέος υἱός, ἡ γενικὴ τοῦ (=τούτου) μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν **μεμαῶτος** εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκόντισε, τὸ ὅποιον εἰς τὸν Ὅμηρον συντάσσεται μετὰ γενικῆς ὡς ἀποσείρας σημαντικόν (=κατὰ τούτου δὲ ἐφορμῶντος ἔρριψε τὸ ἀκόντιον ὁ . . .). Ὁμοίως εἰς τὴν πρότασιν: **λέγοντος ἐμοῦ** ἀκροῶνται οἱ νέοι (π.χ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἡ γενικὴ **ἐμοῦ** μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν **λέγοντος** εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῶνται (§ 68, 4=ὁμιλοῦνται ἐμὲ μὲ ἀκούουσι οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν: **πολλῶν δ' ἀγρομένων** τῷ πείσει, ὅς κεν ἀρίστην βουλήν βουλευσῆ (Ἰλιάδ. I, 74), ἡ γενικὴ **πολλῶν** μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν **ἀγρομένων** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν διαιρητικὴν εἰς τὸ τῷ=τούτῳ (=ἐκ τῶν πολλῶν δέ, οἱ ὅποιοι θὰ συναθροισθῶν, εἰς ἐκεῖνον θὰ πεισθῆς, ὅστις...) Εἰς δὲ τὴν πρότασιν: **Σαρπηδότῳ δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος** (Ἰλιάδ. M, 392) ἡ γενικὴ **Γλαύκου** μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν **ἀπιόντος** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος (=εἰς τὸν Σαρπηδότῳ λύπη ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γὰρ τὸν Γλαῦκον, ποῦ ἀπῆρχετο). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος **εἰεχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντῃ τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος** (Θουκ. 2, 32) ἡ γενικὴ **τοῦ θέρους τούτου** μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν **τελευτῶντος** εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 88, 2=εἰεχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντῃ κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἡ μετοχῆ, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος τοῦ ἐκφραζομένου δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (τοῦ δ' ἰθύς μεμαῶτος—λέγοντος ἐμοῦ—πολλῶν δ' ἀγρομένων—Γλαύκου ἀπιόντος—τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος), νὰ νοηταί ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (τοῦ—ἐμοῦ—πολλῶν—Γλαύκου—τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὁ δὲ ὅλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοηταί ὡς αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος (=ὅτε δὲ οὗτος ἐφῶρμα, ἔρριψε κατ' αὐτοῦ τὸ ἀκόντιον κλπ.—ἐνῶ ἐγὼ λέγω, ἀκούουσι οἱ νέοι—ἀφοῦ δὲ πολλοὶ συναθροισθῶν, δύνασαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὴν γνώμην ἐκείνου κλπ.— ὁ δὲ Σαρπηδότῳ ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπῆρχετο — ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, εἰεχίσθη ἡ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρχισεν νὰ εἰρησινοῦται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἦτοι χωρὶς νὰ εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (ὅπως

εις τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ προσδιορισμός τις κατὰ γενικὴν εἰς τινὰ ἄλλον ὄρον αὐτῆς, (ὡς π.χ. τοῦτο λέγοντος Ξενοφώντος πιάρνυταί τις).

Ὁμοίως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις χαρακτηρίζουσα ἐλόκληρον πρότασιν, ὡς π.χ. δηλον ὅτι οἶσθα τοῦτο, μέλον γέ σοι (=πράγμα ὃ μέλει γέ σοι). Πλ. οὐκ ἐσώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατὸν (=οὐκ ἐσώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ. = ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.). Πλ. (πθ. ἢ τις Ἀχαιῶν ὄψει χειρὸς ἑλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον=παρέχων οὕτω λυγρὸν ὄλεθρον. Ἰλιαδ. Ω, 735).

Σημ. 6' Περὶ ὀνομαστικῆς ἀπολύτου ἰδὲ σχῆμα ἀνακόλουθον.

3. Τὰ ῥηματικὰ ἐπίθετα εἰς —τός καὶ —τέος

§ 167. 1) Τὰ εἰς —τός, (—τή, —τόν) ῥηματικὰ ἐπίθετα, (τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ἕπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου· λυτός (=λελυμένος), γραπτός (=γεγραμμένος) — δυνατός (=δυνάμενος, ἰσχυρός), ὀπίος (=ὁ ῥέων), θνητός (=ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον)—ἀπρακτός (=ὁ μὴ πράξας), ἀστράτευτος (=ὁ μὴ στρατευσάμενος). (πθ. νῦν: κλειστός, στρωτός, νερὸ καυτό=ποῦ καίει, ἀνύπρακτος=μὴ ὑπάρχων —ἀπρογευματίστος=ὁ μὴ προγευματίσας).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα· ὄρατός (=ὁ δυνάμενος ὄρασθαι), βατός (=ὁ δυνάμενος θαίνεσθαι), τρατός (=ὁ δυνάμενος τιτρώσκεσθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς —τός προήλθεν ἐκ τῶν ἀντιθέτων ἀόρατος, ἄβατος, ἄτρωτος κλπ. (ἄτρωτος, κυρίως = ὅστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα—ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ') τὸν ἀξιῶν νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα· θαυμαστός (=ἀξιοθαύμαστος), ἐπαινετός (=ἀξίος ἐπαινεῖσθαι), μεμπτός (=ἀξίος νὰ τύχῃ μομφῆς)· ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπου Πλ.

2) Τὰ εἰς —τέος, (—τέα, —τέον) ῥηματικὰ ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥήμα· ὁ ποταμός ἐστιν ἡμῖν διαβατέος (=ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποτα-

μόν) Ξ. οἰστέον τὴν τύχην (=δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (πβ. μαθητῆς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος, κλπ.).

§ 168. Μὲ τὰ εἰς—τέος, (—τέα, —τέον) ῥηματικὰ ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧται

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται ἡ πράξις, ἢ ὁποῖα ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικού (ἢ σπανιώτερον πληθυντικού) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πράξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ· τοὺς φίλους εὐεργετητέον (ἐστίν) (=δεῖ εὐεργετεῖν τοὺς φίλους) Ξ. μεθεκτέον (ἐστὶ) τῶν πραγμάτων πλείοσιν (=δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. πειστέον (ἐστὶ) τῷ νόμῳ (=δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) προσωπικὴ σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα τὸ ὀφείλον νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ δηλοῦν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πράξις, τίθεται κατὰ πῶσιν ὀνομαστικῆν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πῶσιν· οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι. (πβ. δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν) Ξ. εἶπερ βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελιτέα σοι ἢ πόλις ἐστί. (πβ. δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν) Ξ. Ἴδὲ καὶ § 72, 5.

Σημ. α' Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς—τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνατόν ἢ ἄξιον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ οἰκείου ῥήματος· οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἰλλεῦθι προσβατόν ἦν κατὰ τοῦτο (=οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνατόν ἦν προσβαίνειν) Ξ. ἄρα βιωτόν ἐστίν ἡμῖν μετὰ διεφθαρμένου σώματος ; (=ἄρα ἄξιόν ἐστίν ἡμῖν ζῆν κλπ. Πλ. Πβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἐσται ; Πλ.).

Σημ. β' Κατὰ σύμφωνον πρὸς τὴν ταυτόσημον σύνταξιν τοῦ δεῖ μετ' αἰτιατικῆς καὶ ἀπαρεμφάτου (§ 161, 2, α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μετὰ τοῦ εἰς—τέον ῥηματικοῦ ἐπιθέτου αἰτιατικῆ ἀντι' ὀνομαστικῆς (§ 72, 5), ἢ γίνεται μετάθεσις ἀπὸ τοῦ ῥηματικοῦ ἐπιθέτου εἰς—τέον εἰς ἄπλοον ἀπαρέμφατον· τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον (ἀντί: τῷ βουλομένῳ εὐδαίμονι εἶναι κλπ.) Πλ. (Πβ. δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον κλπ.) πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς ἢ πείθειν αὐτήν (=δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

Παρατηρήσεις τινές
περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων

§ 169. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ οὐ (=δὲν) καὶ τὸ μὴ, καὶ

1) τὸ μὲν οὐ (ὅπως εἰς τὴν νέαν τὸ δὲν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων αἶρει, ἤτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητά ἐσχυρισμοῦ τινος· (ἔστι Ζεὺς=ὕπάρχει Ζεὺς)—οὐκ ἔστι Ζεὺς (=δὲν ὑπάρχει Ζεὺς) Ἄρφ.

2) τὸ δὲ μὴ (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούει τὴν πραγματοποίησιν σκέψεώς τινος, ἤτοι ἐπιθυμίας τινός· (ἔρωτῶ ταῦτα ; = γὰ ἐρωτῶ ταῦτα ;) — ταῦτα μὴ ἐρώτα Ξ.

Σημ. Ὅτι διαφέρει τὸ οὐ τοῦ μὴ διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμεναι ἀρνητικαὶ λέξεις οὔτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε. κλπ. μήτε, μηδέ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε, κλπ. Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναιδὴς οὔτ' εἰμί, μήτε γενοίμην.

§ 170. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἅς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δὲν, τὸ δὲ μὴ εἰς ἅς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, ἤτοι

1) τοῦ οὐ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 1 καὶ 2—§ 116, 2—§ 119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 137, τὰς αἰτιολογικὰς § 138, τὰς δηλούσας ὄρισμένον τι γεγονός ἐχρονικὰς § 144, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 150, 1 κλπ.).

2) τοῦ μὴ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 114, 3—§ 115—§ 116, 1—§ 117—119, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς τελικὰς § 139, τὰς δηλούσας ἐπανάληψιν χρονικὰς § 144, 2 καὶ 3, τὰς δηλούσας ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα ἀποτελεσματικὰς § 146, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 147, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 150, 3 κλπ.).

§ 171. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρήσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 140), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς τὰς ἐνεχούσας σημασίαν ὑποθετικὴν. (§ 143—§ 144, 2, β'—§ 150, 5—§ 165, 2, β').

εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακία.

ἃ μὴ οἶδα οὐδὲ οἶομαι εἰδέναι (= εἶ τινα μὴ οἶδα).

ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (= ἔάν τις μὴ δαρῆ).

§ 172. Μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κανονικῶς

1) μετὰ μὲν τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἀρνησις οὐ (§ 161, 1): οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι Θ. οἶμαι γ' οὐδενὸς ἂν ἤτιον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι οὐδενὸς ἂν φανείην) Ξ. (ἴδὲ καὶ § 160, 2, Σημ.).

2) μετὰ δὲ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησιμοποιεῖται ἡ ἀρνησις μὴ (§ 160, 2—§ 161, 2, α'): τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προσέσθαι Κορινθίοις Θ.

Σημ. Μετὰ ἀπαρέμφατον τελικὸν ἔχον πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι, κ. τ. τ. φεύγειν (= ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι, κ.τ.τ. ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, κ.τ.τ. ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.τ. Ἀλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μετὰ τοῦ ἀπαρεμφάτου κατόπιν τῶν εἰρημίων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν· ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπειργεῖ μὴ λέγειν ἃ βούλεται (= ἀπειργεῖ λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ.

Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῆ) Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστικὴ χρῆσις τοῦ μὴ προσέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου (ὡς Σώκρατες, μὴ διαλέγου τοῖς νέοις—ἀπαγορευόμεν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις)

Πολλλάκις δὲ τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τοῦ μὴ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου τό τοῖς ψιλοῦς εἶργον τὸ μὴ κακουργεῖν τὰ ἔγγυς τῆς πόλεως (= εἶργον κακουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκειται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς ἀρνητικὴν (§ 119, 3, γ'), τὸ ἀκολουθοῦν κατόπιν αὐτοῦ ἀπαρέμφατον ἐκφέρεται μὲ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφότερα τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν

τίνα οἶει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια ; (= μὴδένα οἶον ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια ; = ὅτι θὰ ἀρνηθῆ πὼς γνωρίζει καὶ αὐτός κλπ.) Πλ.

Ἀσιτιάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρω (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ.

οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνν ἱκανῶς τοῦτο ἀποδοδεῖχθαι (= μὴ ἀποδοδεῖχθαι—ἦ—οὐκ ἀποδοδεῖχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδοδεῖχθαι) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μὲ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ

κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἶαι οὐκ ἐγχωρεῖ, ἀδυναίον ἐστιν, αἰσχροὺν ἐστιν (=οὐ καλὸν ἐστιν), κ.τ.τ.

οὐχ ὄσιόν σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (=μὴ βοηθεῖν) Πλ. πᾶσιν αἰσχρὴν ἦν μὴ οὐ συσπουδάξειν (=μὴ συσπουδάξειν) Ξ.

Σημ. 2. Περὶ συνεκφορᾶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) ἴδὲ καὶ § 111, 2 καὶ § 147.

Σημ. 3. Κατόπιν ῥημάτων ἐχόντων ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἶα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν, κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῇ ὄχι μόνον ἀπαρέμφατον μὲ τὸ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς, μὲ ἄρνησιν οὐ πλεονάζουσαν δι' ἡμᾶς· οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (=ὡς εἰσι=ὄτι εἶναι) Πλ.

§ 173. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενωῶς συνδεδεμένον μετὰ τινος ἐπομένης εὐθύς κατόπιν αὐτοῦ λέξεως (ῥήματος, οὐσιαστικοῦ, ἐπιθέτου, ἐπιρρήματος), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μὲ τὸ στερητικὸν ἄ οὐ φημι (=ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτὸς (=ἀβίωτος), οὐχ δαίως (=ἀνοσίως), κλπ.

οἱ σιρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω (=ἤρουντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγαν νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπώπτευον ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (=διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π. χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ· εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Προιάμος Προιάμοιό τε παῖδες τίνειν οὐκ ἐθέλουσιν (=ἀρνοῦνται) Ὅμ.

Μετὰ τῶν ἐπιθέτων ὅμως καὶ μετοχῶν καὶ μετ' οὐσιαστικῶν, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις ὑποσημαινούσας ὑποθετικόν τι, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ· μὴ χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς (=τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χοήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι (=εἰ τινες μὴ ἔχουεν) Ξ. οὐκ οἶδα· δεῖνόν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία (=ἢ ἄγνοια=εἰ τις μὴ οἶδε) Ἀρφ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ ὡς ἰσοδύναμου πρὸς τὸ στερητικὸν ἄ μετὰ ἐπιθέτων, μετοχῶν καὶ οὐσιαστικῶν ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κωνοικὴ· (πβ. ὁ μὴ πλούσιος. ὁ μὴ συνηθισμένος. μὴ θέλωντας. ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 174. Ὄταν τὸ οὐ προτάσσεται: ζεύγους προτάσεων συνδεομένων πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν — δέ, ἢ δὲ δευτέρα τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικῆ, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι» ἢ «ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς» κ.τ.τ. Λέριοι πάντες κακοί, οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ (= ἄς μὴν πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἕνας εἶναι: καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημ. 1. Περὶ τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς ὅστις οὐ (= πᾶς τις) ἰδὲ § 54, 1, Σημ. γ' καὶ δ, Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλᾶι ἀρνήσεις (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις τῶν ἐποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ.—μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλῆ (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ ἀναιροῦν ἀλλήλας ἐκφράζουσαι τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον· ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι (= ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Λυσ. οὐδεὶς οὐκ ἀποθανεῖται (= πᾶς τις ἀνεξαίρετως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἀπλῆς τινος ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσύτεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ. μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουν ἀλλήλας, καίτοι εἰς ἡμᾶς φαίνεται: ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων· ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Βύρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (= μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δ. ομικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δοῦν Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε αἰσχρὸν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν ἀρνητικὴ τις πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικᾶς. (Ὅτω δὲν δύναται νὰ ληχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρεῖσσον κλπ.— ἢ μὴ θῆσθε νόμον τινά, κ.τ.τ.)

Σημ. 2. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει: ὅτι, εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον ποῦ δὲν ἢ σχεδόν ὁ παρῶν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίσις, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτέον ἐστὶν Δ.

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδόν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ ὁ μέλλων καὶ ὅσον οὐ παρῶν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

Περὶ σχημάτων

§ 175. Σχῆμα λόγου λέγεται ἰδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων τῶν χρησιμοποιουμένων πρὸς ἔκφρασιν ἐνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Τὰ σχήματα λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλείστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ τὰ ἀπαντῶντα εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α' Σχήματα γραμματικά

§ 176. Σχήματα γραμματικά, ἦτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Τὸ σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ὄρου τινὸς μιᾶς προτάσεως πρὸς σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου ἐκείνου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ: τὰ μείρακια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμνηται Σωκράτους (=οἱ νεανίσκοι οἶδε κλπ.) Πλ. τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἅγιν ἀνεχώρουν (=οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. (Πβ. ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς — τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κι' οἱ τρεῖς ξανθομαλοῦσες = τρεῖς κόρες).

2) Τὸ σχῆμα συμφύσεως. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμιξις δύο διαφόρων συντάξεων· εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἐκφράσεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἡ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τι τὸ (συμπεφυρμένον, ἦτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων Ἐπιβ. Ἄλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασεν Ξ. (πβ. Ἄλκιβιάδης

καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν — Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα). τῆς γῆς ἡ ἀρίστη Θ. (πδ. γῆ ἡ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἀριστον μέρος). εἴθ' ὄφελος τότε λιπεῖν βίον Εὐρ. (Πδ. εἴθ' ἔλιπες τότε βίον—ὄφελος τότε λιπεῖν βίον). (Πδ. ὁ Γεῶργος μετὸν Πέτρο παίζουσι—σκλάβος ραγιαδῶν ἔπαιεσε=σκλάβος ραγιαδῶν ἔγινεσε—στὰ χέρια ραγιαδῶν ἔπαιεσε).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολούθιας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς προτάσεώς τινος ἢ μακρᾶς πωσι περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικῆν ἐποψίν ἀκόλουθα, ἤτοι ἀποτελοῦντα κανονικῆν συνέχειαν τῶν προηγουμένων. Ἐπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰ συντάξεις. Οὕτω

α') μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικῆν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκαυονισμένα (§ 165, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικῆν πτώσιν. (Ὀνομαστικῆ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) ἐπιπεσὼν τῇ Φαριναβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπαιεσαν. Ε. (πδ. ἐπιπεσὼν... πολλοὺς ἀπέκλειψε — ἐπιπεσόντος αὐτοῦ... πολλοὶ ἔπαιεσαν).

β') συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 165, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα ἐκφερόμενον κατὰ τινὰ τῶν πλαγίων πτώσεων, τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικῆν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρᾶς πωσι περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλονται πολλά, οὗ ἕνεκα λησμονεῖται πωσι ἢ συντακτικῆ συνέχεια τοῦ λόγου, ἢ δὲ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον αἰδῶς μ(ε) ἔχει ἐν πότιμω τυγχάνουσα (ἀντί: τυγχάνουσαν. Ἀλλά: αἰδῶς μ' ἔχει=αἰδοῦμαι) Εὐρ. ἐξῆν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένον πολλῶν πραγμάτων (ἀντί: ἀπηλλαγμένον. Ἀλλά: ἐξῆν αὐτῷ=ἐδύνατο οὗτος) Λυσ. Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις... ἢς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἀντιανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν... τὴν Λέσβον κακῶσειν (ἀντί: Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυναμένων. Ἀλλά: ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια=διενοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημ. Παραδείγματα ἀνακολούθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν, εἶναι π. χ. Ἐγὼ δὲν μοῦ ἀρέουσι αὐτιά.—Ὁ Διᾶκος, σὸν τ' ἀγροίκησε, πολὺ τοῦ κακοφάνη κλπ

4) τὸ Βοιωτικὸν ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. *Μελιγάρους ὕμνοι ἐστέρων ἀρχαὶ λόγων τέλλεται* (ἀντί: τέλλονται. Πβ. ἙΑττικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) *Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος*. Κατὰ τοῦτο ἕρος τις μιᾶς προτάσεως, δηλῶν ὅλον τι, ἀντί νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν (§ 30, 1), ἐκφέρεται ὁμοιοτρόπως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ἕρους τῆς προτάσεως, δηλοῦντας μέρος τοῦ ὅλου· *οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο* (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) Ξ. *τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοίαν ἐπειροῶτο Σωκράτης γνώμη ἀκεῖσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν* (ἀντί: τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...) Ξ. (πβ. παίρνει τὸν κατήφορο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι=τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ).

6) *Τὸ σχῆμα ἐλξεως ἢ ἡ ἐλξης*. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο ἕρος τις τῆς προτάσεως ἔλκεται, ἦτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλον ἕρον τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρά τοῦ λόγου. Οὕτω

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενόν του ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου· *αἱ Θῆβαι Αἴγυπιος ἐκαλέετο* (ἀντί: ἐκαλέοντο) Ἑρ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἐγκλίσιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας· *ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη, τέχνην* ἀντί: ἦν οἶδε — ἡ — ἦν ἂν εἰδῆ) ἙΑρφ. (Πβ. *ἦθελα νὰ ἤμουν ὁμορφος, νὰ ἤμουν καὶ παλληκάρει*=νὰ εἶμαι).

Σημ. Περὶ τῆς ἐλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ § 54, 5.

† 7) *Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς*. Κατὰ τοῦτο ἐπιθετικὸς τις προσδιορισμὸς ἀνήκων συμφῶνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου εἰς γενικὴν (κτητικὴν) προσδιορίζουσαν οὐσιαστικόν τι ἀντί νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πῶσιν) μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαρτᾶται· *Θάσιον οἴνου σταμνίον* (=Θασίου οἴνου) ἙΑρφ. *τοῦμόν αἶμα πατρός ἐπίετε* (=τοῦ ἐμοῦ . . . πατρός κλπ.) Σοφ. (πβ. *τ' ἀν-*

τριωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας = τὰ κόκκαλα τοῦ ἀντριωμένου γονιοῦ σας).

8) Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (προλαμβάνεται καὶ) προληπτικῶς τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· δημοκρατίαν γε οἶσθα, τί ἐστι (=οἶσθά γε, τί ἐστι δημοκρατία) Ξ. (Σὲ ξέρω, τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκρεμὸ φυτρώνει;).

β' Σχήματα λόγου σχετικὰ μετὰ τὴν θέσιν τῶν λέξεων

§ 177. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλώσσαν μας ἤτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνῃ τις πρὸς τοὺς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλῃς περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας τῆς παρατηρουμένης εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανοπίσθη πῶς αὕτη κατὰ τὴν ἐκ παραδόσεως προκύψασαν συνήθειαν.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθῆς, ἡ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἢ δὲ συνήθως σειρά τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοί· Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Εὐαρχὸς ἀνέσθηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν Ξ.

Τὰ ῥήματα ὅμως τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζεῖν καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι, ὡς ὑπαρκτικόν, συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως· ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός Ξ.

2) Ἡ συνήθως σειρά τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται, πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ ὄρος τις αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (ἐμφασίς ἢ διαστολή), δεύτερον δὲ ὅταν ὑπάρχῃ σειρά προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ ὄρος τις μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μετὰ τὰ προηγούμενα (ὁπότε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως) ἢ μᾶλλον

μὲ τὰ ἐπόμενα, (ὅποτε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς): **Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε θ.**

Κατὰ τὰς εἰρημένους περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί: **Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συννέσιος εἰς χωρίον ἐχυρὸν Ε.** Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον· **Ἐπιεῦθεν προϊόντων ἐφαίμετο ἔχνη ἵππων Ε.** Ἡ τέλος α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος· **Μετὰ ταῦτα ὁ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέταρας κλπ. Ε.**

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίόπτωτοι ἢ ἑτερόπτωτοι (§ 22 καὶ § 30), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν· **Χειρῖσοφος Δακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἔχνη ἵππων.**

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ὅμως εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ· **σοφὸς ἀνήρ. ὁ σοφὸς ἀνήρ.** Ἴδὲ καὶ § 59,1 καὶ 2.

4) **Ἐγκλιτικοὶ τύποι** ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια ἀναφερόμενα εἰς τὸ νόημα ὅλης τῆς προτάσεως συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατὸν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς· **Εἰ θεοὶ τι δοῶσιν αἰσχροῦν, οὐκ εἰσιν θεοὶ Εὐρ. Τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφὸς Πλ. οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἀδικὸς γένοιτο Ε.**

Ἐνεκα τούτου τὸ δυνατικὸν ἂν, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους εἶτε, διτε, ἐπει κλπ., ἠνώθη κατὰ πιν μετ' αὐτῶν, καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια ἐάν, (ἄν, ἦν), ὅταν, ἐπὶν ἢ ἐπὶν, κλπ.

5) **Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις** (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ὄημα δύναται νὰ ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς· **κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερῶκωσι** (=γιατὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) Ε. **Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάρδεσιν εἵτυχεν ὦν** (=Ὅταν ἔγινε αὕτη ἡ μάχη, κλπ.) Ε.

6) **Δευτερευούσης τινὸς προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου** ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἵδους αὐτῆς. Οὕτω αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ πλάγια ἐρωτηματικαί, ἐπειδὴ ἐπέχουν θέσιν ἀντικειμένου

τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ λέγει, ὡς ὑβριστῆς εἰμι Λυσ. Κύρος ἤρθετο, ὅ,τι εἴη τὸ σύνθημα Ξ. Ὅμοιως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαὶ καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, διότι αὐταὶ ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποῦ ἢ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα· τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει Πλ. κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπεκύρωσι Ξ. πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν Ξ.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται τῆς κυρίας προτάσεως, ὡς δηλοῦσαι κάτιτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νοήματος αὐτῆς· εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται· Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὃς τὰ πάνθ' ὄρα. (Ἰδὲ § 149 κ. ἐ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγούνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Ἰδὲ παραδείγματα § 144 κ. ἐ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἢ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικῆ καὶ συνήθους θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ ὑπ' αὐτῆς σημαζόμενον· διὸ δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ οὐ γνώσει Ξ. ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας Ξ.

§ 178. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἑξῆς σχήματα λόγου·

1) τὸ ὑπερβατόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν λέξις τις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μετὰ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτω ἢ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαίρεται· εὐπρόαγμα συντιεθὲν ὄψεσθε Δ. μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθ' ἢ Ἑλλὰς ἀνθρώπου Δ. (πβ. πίνω τὸ ὠριοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι).

2) τὸ προθύστερον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου ἐκ δύο τινῶν (πράξεων ἢ ἐννοιῶν ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον· εἴματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα Ὅμ. λέγω τὴν Ἐρεχθίδεωσ

τροφήν καὶ γένεσιν Ξ. (Πβ. ξενεύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ σὲ πηγὰδι μπήκε).

3) τὸ χιαστόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου, δύο λέξεις ἢ φράσεις ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγουμένας ἀντιστοιχοῦς λέξεις ἢ φράσεις ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων (α—β : β'—α')· οἰμωγή τε καὶ εὐχωλή πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων. "Ομ. περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος Ἴσο.

Καλεῖται δὲ χιαστόν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἀν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἐν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιασί·

(πβ. ἡ Γκιώνα λέει τῆς Λιάκουρας κι' ἡ Λιάκουρα τῆς Γκιώνας).

4) ὁ κύκλος. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώσῃ μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει· σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἶπεο ἦν ὁμοῖος σοὶ Δ. (Πβ. σταθῆτε ἀντρεῖά σὰν Ἕλληνας καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε).

5) ἡ παρονομασία ἢ παρήχησις ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς· κενὰς χαρίζει χάριτας Δ. Πινσανίου δὲ παυσαμένου Πλ. τυφλὸς τὰ τ' ὧτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ Σοφ. (πβ. Χάρε, χαρὰ πὸν μοῦ ἴφρες καὶ λύπη πὸν μοῦ πῆρες).

6) τὸ ὁμοιοτέλετον ἢ ὁμοιοκατάληκτον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως· τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε Δ (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ' Σχήματα σχετικὰ μὲ τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου

§ 179. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα τὰ χρησιμοποιοῦμενα ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὀρισμένων νοημάτων δὲν εἶναι πάν-

τοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσότερα λεκτικὰ στοιχεῖα νοούμενα ἔξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Σχῆμα ἐλλείψεως ἐν γένει ἢ βραχυλογία. Ἴδὲ § 17 κ. ἐ.). Οὐχί σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα, χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται νέον τι νόημα ἐπὶ πλεόν τῶν ἐκφραζομένων διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὅμως οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον· τὰς αἰτίας προύρουσα *πρωτον* Θ. ἐσαγαγόντες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐδείκνυσαν κολοσσούς ξυλίνους Ἑρ. (Σχῆμα πλεονασμοῦ ἐν γένει.—Πδ. τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. πάλι τὸ ξανάπλυε).

§ 180. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) λέξις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σχῆμα ἀπὸ κοινοῦ)· οὗτος τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι Πλ. φράζει ἄ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἄ μῆ. (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. Ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι; Οὐ δῆτα. (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι) Πλ.

2) λέξις τις ἢ φράσις παραλειπομένη νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἂν εἶναι ὄνομα, κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα, κ.ο.κ.). (Σχῆμα ἐξ ἀναλόγου)· ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ προσόμενα, καὶ ἔφρευγον (ἐνν. οἱ πολλοί) Θ. οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω (=οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δ. ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοῖ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι (=ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.) Θ.

Ὁμοίως ἐκ τινος ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχὴ (κατηγορηματικῆ). Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίει καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγει (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον (=τὸ ἐς Χίον πλεῖν) Θ. Ἀθηναῖοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δηοῦν μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν δρᾶν (ἐνν. δηοῦμένην) Θ.

Ὁμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως ἐχούσης ἔννοιαν ἀρνητικὴν νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ· *μηδεὶς θανμάση μου τὴν ὑπεροβλήν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω* (=ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δ. *Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὁμοῦσαν, ταύτην πειρᾶσθαι ἄπλους ποιεῖν* (=πειρᾶσθαι ἐκέλευε) Ξ.

Ὁμοίως ἐκ τινος συνθέτου λέξεως νοεῖται ἢ ἐνυπάρχουσα ἐν αὐτῇ ἀπλῆ λέξις· τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπίοντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν (=καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰόντας) Ξ. Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλούμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν (=καὶ οὗτοι οἱ ὀλίγοι) Ἡρόδ.

3) ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμοὺς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἓνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα σημαῖνον σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν· *ἔδουσί τε πίονα μῆλα οἶνόν τ' ἔξαιτον* (=πίονοισί τε οἶνον) Ὅμ. *Θέτις μὲν εἰς ἅλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ εὖν πρὸς δῶμα* (ἐνν. ἔβη) Ὅμ. *ἔνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρες· (ἐλέτην δίφρον=ἔγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρες=ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας)* Ὅμ. (πβ. *νὰ τὸν ποτίσω κροῦ νερό καὶ δροσερό χοριάρι*=καὶ *νὰ τὸν ταῖσω δροσερό χοριάρι*).

Σημ. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 181. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σχῆμα ἐκ παραλλήλου. Κατὰ τοῦτο νόημά τι ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς· ψευδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει Λυσ. (πβ. *Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλήης*).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῆ διὰ μιᾶς λέξεως, ἐκφράζεται διὰ περισσοτέρων παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον· *Ἴτε παῖδες Ἑλλήνων* (=Ἑλληνες) Αἰσχ. *Ἀήμητρος καρπὸς* (=σίτος) Ξ. (πβ. *Παιδιά Μοραϊτόπουλα*=*Μοραῖτες*).

3) τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται διὰ δύο λέξεων συνδεομένων παρατακτικῶς διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ

τε—καί, ἐνῆ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν
νάποτελῆ προδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς
δύο καὶ ἢ σχετικῆ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσια-
ζομένη ὑπὸ δύο μορφῶν· τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτι
τε καὶ χρυσῷ (=ἐσθῆτι χρυσῆ) Ἡρ. δακνόμενος ὑπὸ τῆς δα-
πάνης καὶ τῆς φάτνης (=ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτνην δαπάνης)
Ἄρφ. (πδ. ἀστροπελέκι καὶ φωτιά νὰ πέση στὴν αὐλή σου
=ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημ. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ ἄλλα τινὰ σχή-
ματα, κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδιπλωσις, ἡ ἀναστροφὴ κλπ., ὧν ἡ
πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ἰστορικὴν.

δ') Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων ἢ ὄλων φράσεων

§ 182. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως
εἰς τὴν νέαν, αἱ πλεῖστοι λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν
αὐτὴν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν (ἡγοῦμαι τιμὴ=προ-
πορεύομαι τινος, ἡγοῦμαι τινος=ἄρχω τινός, ἡγοῦμαι νικᾶν=
νομίξω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν λέξεως τινος μία λέγεται *πρώτη*
ἢ *ἀρχικὴ* ἢ *κυρία* σημασία (π. χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι
λέγονται *δευτερεύουσαι* ἢ *μεταφορικαὶ* σημασίαι (φύλλον τε-
τραδίου, φύλλον θύρας, κλπ.).

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς
κυρίους τρόπους·

1) ἡ σημασία τῆς λέξεως *εὐθύνεται*, ἤτοι ἐπεκτείνεται με-
ταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν καὶ εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας διὰ τινὰ
ὑπάρχουσαν ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν δύο ἐνοιῶν. (Τὸ φύλλον χάρ-
του ἔχει ἔκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως τὸ φύλλον δέν-
δρου. Συνήθως ὅστις ἡγεῖται, ἤτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος
ἄρχει αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων
λέγεται σχῆμα *μεταφορᾶς* ἢ *μεταφορᾶς*, διότι ἡ μεταβάλλουσα
σημασίαν λέξις τρόπον τινὰ *μεταφέρεται* ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν
εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορᾶ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς

ἐννοίας εἰς ἄλλην ὅπως διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάντου ὁμοιότητος αὐτῶν, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει **σχῆμα καταχρήσεως ἢ κατάχρησις σιόμα ποταμοῦ. ὀφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου. γέροντες πρόνινοι** (=πυρναρήσιοι, ἦιοι λίαν εὐρωστοί) Ἄρφ. (πβ. δόντια χτενιοῦ. χέρια σιδερένια=πολύ δυνατά).

2) ἡ σημασία μιᾶς λέξεως **στενοῦται**, ἤτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἵνα δηλοῖ εἰδικῶς ἓν τι μόνον ὠρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων. τὸ ἄστν=αἶ Ἀθήναι, ἐνῶ ἀρχῆθεν ἄστν=πόλις ἐν γένει. ὁ ἰσθμὸς=ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς ἰσθμὸς. (πβ. Ἡ Πόλις=ἡ Κωνσταντινουπόλις, ὁ Ἄγιος=ὁ Ἄγιος Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ Ἄγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ, κ.τ.τ.).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται **σχῆμα κατ' ἐξοχήν**, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχήν, ἦτοι) **ἐξαιρετικῶς**.

3) ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθίρειται**, ἐκπίπτει, ἦτοι ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτιτι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίνῃ κατόπιν κάτιτι κακόν· ἐδήθης=μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν ἐδήθης=ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἄδολος ἀνθρώπος· (πβ. ἀγαθὸς ἢ ἀγαθούλης=κουτόξ).

Σημ. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐννοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ νέον τι πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα παρουσιάζον ὁμοιότητά τινα πρὸς ἄλλο τι γνωστόν καὶ ὀνομασμένον ἦδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενωσεως διὰ λόγους ἱστορικούς, γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως ἀρετὴν τινα τῶν ἄλλων θέλουν νὰ ἀποδίδουν εἰς ψυχικόν τι ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικὴν. (Ὅτω α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς, προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις *ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστν*,

ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄστεως, ἕνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κωμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὅποται ἦσαν ἄστει, ἤτοι πόλιν, εὐκόλως ἠγνόουν, περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν ὥστε καὶ παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων τῶν, καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει, νὰ λαμβάνεται ἢ λέξις τὸ ἄστει ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὴν λέξιν Ἀθήναι. Ὁμοίως β) ἐπειδὴ παρετηρήθη ὅτι οἱ εὐθέεις (=οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος) ἄνθρωποι εἶναι συνήθως ἀπονήρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀπάτην, κατέληξεν ὥστε νὰ ὀνομάζονται οὕτω κατόπιν οἱ ἄπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 183. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μετὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἤτοι οἱ διάφοροι λεκτικοὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται:

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν Ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (=οἱ Συρακόσιοι—τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πβ. Χαίρεται ὁ Τοῦρκος στάλογο κι' ὁ Φράγκος στὸ καράβι).

β') τὸ μέρος ἐνός ὅλου ἀντὶ τοῦ ὅλου ἢ τὰνάπαλιν ἴδι στέγης εἶσω (=οἰκίας) Σοφ. (πβ. κάθε κλαδί καὶ κλέφτης=κάθε δένδρο κλπ.).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ ἐκ τῆς ὕλης ταύτης κατεσκευασμένου κατέθεντο τὸν σίδηρον (=τὰ ὄπλα) Θ. (πβ. νὰ τρώῃ ἢ σκουριὰ τὸ σίδηρο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρεωμένο).

δ') τὸ παράγον τι ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ παραγομένου πλῆσον κραιῆρα μελίσης (=μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται:

α') ὁ ποιήσας τι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ποιηθέντος Ὁμηρος, Ἡοίодος (=τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). Δημοσθένης (=οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (πβ. ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης=τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ, κλπ.).

β') ὁ ἐφευρών τι ἢ κύριος πράγματός τινος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου σπλάγχνα ὑπέιρεχον Ἡφαίστιο (=τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεοῦ ἐνομιζετο ὁ Ἡφαιστος) Ὁμ.

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τὰνάπαλιν ἐς δάκρυα ἔπεσε τὸ θέητρον (=οἱ θεαταί) Ἡρ. ἐπυρθανόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (=εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (πβ. νὰ γευτοῦν πολλῶν λογίων τραπέζι=φαγητά).

δ') τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τὰνάπαλιν· νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ (= νέοι ἄνδρες) Θ. ὀμηλική εἰσὶν ἐμοὶ (= ὀμηλιξ) Ὅμ. λήρος (= ληρώδης, φλύαρος) Πλ. (πβ. τὸ σπαθὶ τῷχει καμάρι ἢ λεβεντιά=οἱ λεβέντες. εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο).

3) Ἡ ἀντονομασία. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ κυρίου τινὸς ἢ προσηγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται συνώνυμὸς τις ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἣτοι λαμβάνεται:

α') τὸ πατρωνυμικόν· Πηλεΐδης=ὁ Ἀχιλλεύς. Ἀτρεΐδαι=ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') περίφρασις δηλοῦσα τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιότητα καὶ γνωστότητα πρᾶξιν ἢ ἰδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου· ὦ παῖ Ἰπλονίκου (=ὦ Καλλία) Πλ. ὁ τῆς Τροίας πορθητής (=ὁ Ὀδυσσεύς). βίη Ἡρακληΐη (=ὁ ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) Ὅμ. (πβ. τοῦ λόγου σου=σύ. ἢ ἐξοχότης σου=σὺ ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀντίφρασις. Κατὰ τοῦτο ἔννοιά τις ἢ νόημά τι ἐκφράζεται οὐχὶ διὰ τῆς κυρίας λέξεως ἢ φράσεως, ἀλλὰ δι' ἄλλης τινὸς ἐχούσης παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι:

α') ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται τι διὰ τοῦ ἐναντίου ἀρνητικῶς, οὕτω δὲ λέγεται μὲν κάτι τι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μείζον· οὐχ ἡκίστα (=μάλιστα). οὐκ ἀγνοῶ (=γιγνώσκω καλῶς).

β') ἡ εἰρωνεΐα· Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ τις λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας ὅπως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἔννοιαν ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχει κατὰ νοῦν, ἔνα ἀστευεῦθῃ ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ ἄλλον τινά· ὡς ἡδὺς εἶ (ἀντί: ὡς ἀηδὴς εἶ) Πλ.

γ') ὁ εὐφημισμὸς. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἕνεκα φόβου, προερχομένου συνήθως ἐκ προλήψεως τινος ἢ δεισιδαιμονίας, ἄνευ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ τις λέξεις ἢ φράσεις ἐχούσας καλὴν καὶ εὐδαίμων ἢ ἄχρουν σημασίαν ἀντὶ τῶν ἐναντίων· Εὐμενίδες (=αἱ Ἐρινύες), Εὐξείνος πόσις. (πβ. τὸ γλυκάδι=τὸ ξίδι. τὸ καλὸ σπυρὶ=ὁ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ β. πάσχειν ἀπλῶς ἀντὶ τῶν ῥημάτων τελευτᾶν, ναυαγεῖν, ἠτιᾶσθαι κττ. μὴ τι ναῦς πάθη (=μὴ ναυαγήσῃ) Εὐρ. (Ὅμοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ τινος χάριτος λέγει τις κάτι τι ὑπερβαῖνον τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνθη-
τες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ σχετικὸν τι νόημα ζωηρότατα καὶ
ἐναργέστατα: *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λό-
γον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τοῦτων ἔργοις* Λύσ. (πβ. σὰ δυὸ
βουνὰ εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάσιρο ἢ κεφαλή του).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τοῦτον τὸν λεκτικὸν τρόπον μετὰ
χάριτος χρησιμοποιεῖ τις μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς οὕτως,
ὥστε νὰ φαίνεται λέγων ἕλως ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔχει
κατὰ νοῦν *κυάμων* ἀπέχεσθαι (=μὴ πράττειν τὰ πολιτικά. Οἱ
κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). μὴ
γεύεσθαι *μελανούρων* (=μὴ ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις). Πυθα-
γόρου λόγια: (πβ. "Αναψε ὁ γιαιλὸς καὶ κάρηκαν τὰ ψάρια: φράσις
λεγομένη περὶ ἀνθρώπου καταληφθέντος ἀπὸ μεγάλης ὀργῆς—
Τᾶσπιρε τὰ γένηια του ὁ "Αἰ-Νικόλας="Ἐχιόνισε τοῦ Ἁγίου
Νικολάου).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ)

- Αιτιατική**, σελ. 18, § 29, 3—μετά ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 26, § 37 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 27, § 40—αιτιατικὴ ἀπόλυτος, σελ. 150, § 166.
- Ἀντικείμενον**, σελ. 44, § 62 κ. ε. — ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 47, § 67, 2 κ. ε.
- Ἄντωννμῖαι**, σελ. 27, § 41 κ. ε.
- Ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις**, σελ. 139, § 158.
- Ἀπαρέμφατον**, σελ. 137, § 134 κ. ε.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα**, σελ. 142, § 161.
- Ἄρθρον**, σελ. 39, § 55 κ. ε.
- Ἀρνητικὰ μόρια (οὐ—μή)**, σελ. 154, § 169 κ. ε.
- Ἀττικὴ σύνταξις**, σελ. 7, § 12, Σημ.
- Γενικὴ** (καθαρά ἢ ἀφαιρετικὴ), σελ. 18, § 29, 4 - 5—κατηγορηματικὴ, σελ. 9, § 15, β' — μετὰ ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 19, § 30 κ. ε. — μετὰ ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 38.
- Γενικὴ ἀπόλυτος**, σελ. 148, § 165, 1 καὶ σελ. 151, § 166, 2, Σημ.
- Δίπτωτα ῥήματα** ἰσθ' ῥήματα.
- Δοτικὴ** (καθαρά, ὀργανικὴ, τοπικὴ), σελ. 18, § 29, 6, 7, 8—μετὰ ούσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 25, § 36—μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 26, § 39.
- Δοτικὴ προσωπικὴ**, σελ. 51, § 72.
- Δυνητικὴ εὐκτική**, σελ. 94, § 116, 2—ὀριστικὴ, σελ. 92, § 114, 2.
- Δυνητικὸς ἄν**, σελ. 94, § 116, 2, Σημ. β'.
- Ἐγκλίσεις**, σελ. 91, § 113 κ.ε.—εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 91, § 114 κ.ε.—εἰς τὰς ἐξηρητημένας προτάσεις, σελ. 115, § 136 κ.ε.
- Ἐλλειψις**, σελ. 10, § 18 κ.ε.—σελ. 164, § 179 κ.ε.
- Ἐλξις**, σελ. 160, § 176, 6.
- Ἐπεξήγησις**, σελ. 12, § 22, 2 κ.ε.
- Ἐπίθετα ῥηματικά**, σελ. 152, § 167.
- Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 14, § 25 κ.ε.
- Ἐπιρρήματα**, σελ. 26, § 38 κ.ε. σελ. 65 § 90.
- Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 62, § 76 κ.ε.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 26, § 38, 2 — σελ. 81, § 97.

Ἐρωτήσεις εὐθείαι, σελ. 96, § 119—**πλάγαι**, σελ. 129, § 148.
Εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 95, § 116, 4, Σημ. 3.

Θέσις λέξεων, σελ. 161, § 177 κ.έ.

Κατηγορήμα, σελ. 5, § 6, 2.

Κατηγορούμενον, σελ. 5, § 7, 2
— ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν,
σελ. 6, § 10, 4 Σημ.

Κῶλον, σελ. 4, § 5, Σημ.

Λεκτικοὶ τρόποι, σελ. 169, § 183.

Μέσα ῥήματα ἰδὲ **Ῥήματα**.

Μετοχή, σελ. 144, § 162 κ.έ. —
ἐπιθετική, σελ. 144, § 163 —
ἐπιρρηματική, σελ. 148, § 165
— κατηγορηματική, σελ. 144,
§ 161 κ.έ. ἐπιρρηματική ἀπό-
λυτος ἢ συνημμένη, σελ. 148,
§ 165, 1.

Ὀνομαστική, σελ. 17, § 29, 1 —
ὀνομαστική ἀπόλυτος, σελ. 159,
§ 176, 3, α'.

Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί, σελ.
12, § 22 κ.έ.

Παθητικά ῥήματα ἰδὲ **Ῥήματα**.

Παράθεσις, σελ. 12, § 22 κ.έ.

Παραθετικά, σελ. 21, § 32 κ.έ.

Περίοδος, σελ. 4, § 5, 2, Σημ.

Πλάγιος λόγος, σελ. 134, § 152,
κ.έ.

Πλεονασμός, σελ. 166, § 181 —
ἀρνήσεων, σελ. 155, § 172, 2,
Σημ.

Προθέσεις, σελ. 66, § 91 κ.έ.

Προσδιορισμοί, ὀνομαστικοί (ἐπι-

θετικοί, κατηγορηματικοί, κλπ.),
σελ. 12, § 22 κ.έ. — ἐπιρρημα-
τικοί, σελ. 62, § 86 κ.έ.

Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς, σελ. 3,
§ 2 κ.έ.

Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι,
σελ. 4, § 5, 1 — σελ. 102, §
122 κ.έ. — δευτερεύουσαι ἢ ἐξ-
ηρητημέναι, σελ. 4, § 5, 2 —
σελ. 115, § 136 κ.έ. — αἰτιο-
λογικαί, σελ. 115, § 138 — ἀ-
ναφορικαί, σελ. 131, § 149 κ.
έ. — ἀποτελεσματικαί, σελ. 126,
§ 146 — εἰδικαί, σελ. 115, §
136 — ἐνδοιαστικαί, σελ. 127, §
147 — παραχωρητικαί, σελ. 123,
§ 143 — τελικαί, σελ. 117, §
139 — ὑποθετικαί, σελ. 119, §
140 — χρονικαί, σελ. 124, § 144.

Πτώσεις, σελ. 17, § 29 — πτώ-
σεις πλάγαι ἐπιρρηματικῶς,
σελ. 62, § 87 κ.έ.

Ῥῆμα συνθετικόν, σελ. 5, § 7, 2
— σελ. 6, § 10.

Ῥήματα ἐνεργητικά (ἀμετάβστα,
μεταβατικά), σελ. 43, § 61
κ.έ. — μέσα, σελ. 56, § 80 κ.
έ. — παθητικά, σελ. 59, § 81
κ.έ. — οὐδέτερα, σελ. 61, § 85
— ῥήματα μονόπτωτα, σελ. 46,
§ 67, κ.έ. δίπτωτα σελ. 53,
§ 73 κ.έ.

Ῥηματικά ἐπίθετα, σελ. 152,
§ 167.

Σύγκρισις (ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέ-
σεως), σελ. 23, § 34.

Σύμφυρις, σελ. 158, § 176, 2.

Συμφωνία ἔρων προτάσεως, σελ.
7, § 12 κ.έ.

Σύνδεσις προτάσεων (εἶδη αὐ-

- τῆς), σελ. 99, § 121 — κατὰ
παράταξιν, σελ. 4, § 5, 1, σελ.
102, § 122 κ. ε. — καθ' ὑπότα-
ξιν, σελ. 4, § 5, 2, σελ. 115,
§ 136 κ. ε.
- Σύνδεσμοι** συνθέοντες κατὰ πα-
ράταξιν, σελ. 102, § 122, κ.
ε. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 115,
§ 136 κ. ε.
- Συνθετικοὶ λόγοι**, σελ. 99, §
121 κ. ε.
- Σχήματα** (λόγου), σελ. 158, §
175 κ. ε. — γραμματικά, σελ.
158, § 176 — θέσεως λέξεων·
σελ. 161, § 177 κ. ε. — πλῆ-
ρότητας τοῦ λόγου, σελ. 164,
§ 179 — σημασίας λέξεων ἢ
φράσεων, σελ. 167, § 182
κ. ε.
- Υποκείμενον**, σελ. 5, § 6, 1. —
ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν,
σελ. 140, § 159.
- Χρόνοι**, σελ. 82, § 99 κ. ε. — ση-
μασία αὐτῶν εἰς τὴν ὀριστι-
κὴν, σελ. 84, § 101 κ. ε. — εἰς
τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 98,
§ 120.
- Ὡς**, σελ. 66, § 90, 2, ζ' καὶ Σημ.
α' καὶ β'.

Τριμηνιαία έκδοση

1936

